

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Cerkev in družba

Znano je o francoskih katoličanih, da so se mnogo prizadevali, da bi pridobili papeža Leona XIII. za ono miselnost, ki je brezpogojno zahtevala v Franciji obnovo kraljestva. Toda Cerkev je napravila navadno slabe izkušnje, kadar je svojo usodo pretesno navezala na neko čisto določeno obliko vladavine, n. pr. svoj čas na feudalizmu v Franciji. Zato se tudi Leon XIII. ni vdal zahtevi francoskih rojalistov, pač pa je neko njihovo odposlanstvo, kakor pravi anekdota, popeljal pred Križanega in izjavil, da je to edini mirli, na katerega je Cerkev navezala svojo usodo...

Cerkev si je v zadnjem veku v resnici znala ohraniti svobodo napram vsem političnim, gospodarskim in socialnim oblikam moderne družbe. Zato je tudi mogla skleniti konkordate s tako različnimi vladavinami, kakor jih že v sami Evropi mnogo poznamo. Čeprav čisto svojska družabna tvorba je mogla Cerkev vase sprejeti tudi najrazličnejša socialna gibanja in je omogočila sporazum in spravo med Cerkvijo in družbo ter med papeštvom in moderno kulturo.

Da pa Cerkev ne kaže tudi za modernega človeka niti videza okostenelosti, je neprecenljiva zaslug dveh velikih socialnih papežev, Leona XIII. in pravkar umrlega Pija XI., ki sta bila oba učenjaka obširnega znanja in sta zajela pravi utrip časa, ki prvenstveno sili k rešitvi perečega socialnega vprašanja. Zanimivo je, da sta oba papeža bila velika tomista, vneta učenca velikega sv. Tomaža Akvina. Njun socialni nauk v jedru temelji na naukih sv. Tomaža, le da je z ozirom na spremenjen zunanji svet novim razmeram primeren poudarjen in razložen. Med naukom obeh papežev je zaradi tega tudi očitna vzporednost. Višek in skupek socialnih nauk v Leon XIII. podal v okrožnici »Rerum novarum« (1891), ki še danes ni izgubila nič na svoji aktualnosti in jo še danes lahko imenujemo, kot ob času, ko je izšla, »veliki zakonik delavskih svoboščin«. Podobno pa bo najpomembnejše Pijevo delo na socialnem področju ostala njegova okrožnica »Quadragesimo anno« (1931), to je ob 40 letnici, odkar je Leon izdal svojo socialno okrožnico. Ves svet je bil presenečen nad to jasno in pogumno Pijevo okrožnico. Veliki nemški sociolog Werner Sombart jo je v svoji knjigi »Nemški socializem« imenoval »neverjetno lepa enciklika«. Še danes je poznavalet občudujejo kot veličasten dokument najvišje moralne sile na zemlji, ki pa je prav našemu času znala nasvetovati najmodernejšo socialno rešitev. Pijevo okrožnico je izšla, ko je bila svetovna gospodarska kriza na višku in je tudi zaradi tega imela tolikšen odmev. Ameriški predsednik Hoover je tedaj izjavil, da mu je Pijevo okrožnica prišla zelo prav in da je v njej dobil dragocene pobude za reševanje socialnega vprašanja.

Ta socialno politična vprašanja pa so le del mnogo obširnejšega socialnega nauka, ki se tiče zakona in družine. Tudi nauk o tem silno važnem vprašanju sta oba papeža naslonila na tomizem. Ze drugo leto vladanja je Leon izdal Tomaževo okrožnico »Aeterni patris« (1879), ki je postala po svoji vsebini odločilna in vodilna za vse kasnejše Leonove okrožnice. Tudi Pij XI. je v drugem letu svojega pontifikata izdal prav tako okrožnico v čast sv. Tomažu Akvincu, in sicer ob 600 letnici njegove proglasitve za svetnika. V njej opozarja papež na osnovne nauke Akvina, katerih izpolnjevanje more poedincem in narodom dati pravega miru. Iz »Aeterni patris« je Leon gradil svojo veliko okrožnico o krščanskem zakonu »Arcanum divinae«, prav tako, kakor je 50 let pozneje Pij XI. iz tomizma postavil nauk o zakonu in družini v okrožnici »Casti connubii«. In kakor je Leon v »Rerum novarum« položil gospodarski in socialni temelj za delavsko družino, tako je i Pij XI. v »Quadragesimo anno« podal celoten obseg in razplet socialnega nauka v smislu krščanske tomistične filozofije.

Vzporednost je očitna, pa tudi enotnost katoliškega socialnega nauka od Leona XIII. do Pija XI. Relativne razlike se pokažejo le v razvoju nauka, ki je po svetovni vojni sredi silne gospodarske stiske naletel na vse drugačne predpostavke kakor pa v času, ko je Leon XIII. sredi največje konjunktore gospodarskega liberalizma pisal svojo socialno okrožnico. Toda tudi v meni časov so osnovni nauki o družabnem življenju ostali isti. Zato je mogel Pij skoraj dobesedno uporabiti ostre Leonove besede, da je »sramotno in zaničevanja vredno zaradi materialnega dobička gledati na človeka kakor na blago in ga ocenjevati le po njegovi delovni moči. Leonov etos dela je čisto isti kot Pijev, ker ga oba iz tomizma izvajata. »Delo je osebo — delovne moči ni mogoče ločiti od človeške osebnosti«. Zato dela ni mogoče prodajati, delo ne more postati predmet kupnje in nima cene na trgu. Iz dostojanstva človeške osebnosti sta Leon in Pij izvajala načela za skupnost družabnega življenja. V središče vsega sta postavila družino, v njeno službo pa naj bi se postavilo celotno gospodarsko in socialno delovanje. Iz te osnovne točke sta Leon in Pij gradila dalje svoj nauk o lastnini, o odnosu med delom in kapitalom, o pravičnih plačah, o nujni potrebi, da delavstvo izgubi morečo skrb proletarstva in o prenosu družabnega reda sploh. Oba papeža sta podala izredno jasno podobo gospodarskih in socialnih razmer svojega časa, izrekla sta kritiko nad razmerami svoje dobe, ki bo ohranila trajno vrednost. Zato obe okrožnici, »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno«, prištevajo med klasične socialne spise 19. in 20. stol.

Balkanska zveza močno jamstvo miru

Skupno priznanje španske narodne vlade
Posebno trdna solidarnost med Jugoslaviijo in Romunijo

Bukarešta, 21. febr. Prva konferenca Balkanske zveze je bila v ponedeljek pozno popoldne in je trajala dve uri. Zunanji ministri Balkanske zveze so najprej proučili splošni mednarodni položaj, posebno kolikor se tiče držav Balkanske zveze. O tej seji ni izšel še noben komuniké, pač pa je imel romunski minister Gafencu na kosilu, ki ga je dal Metaxasu, dr. Marković in Sarazoglu, imel govor,

v katerem je poudaril mir, ki vlada na Balkanu, označil važnost solunskega sporazuma z Bolgarijo ter posebno podčrtal prijateljstvo med Romunijo in Jugoslaviijo, ki se v vseh vprašanjih popolnoma ujemata.

V svojem odgovoru na to je Metaxas dejal, da Balkanska zveza nima nobenega napadalnega namena, ampak želi sporazuma z vsemi. Pač pa bo skupno branila meje balkanskih držav. Dejal je, da upa v dolg mir.

Poučeni krogi so tudi napovedali, da bodo Grčija, Turčija in Jugoslavija skupno priznale špansko nacionalno vlado, Romunija pa jo bo priznala nekoliko pozneje, ker mora urediti še nekatera vprašanja s Španijo.

Kar se tiče Jugoslavije, je njena vlada že 15. februarja priznala vlado generala Fran-

ca, ni pa o tem javnosti obvestila, ampak bo uradno objavila izšla skupaj z izjavami Grčije, Turčije in Romunije ob sklepu bukareške konference. Jugoslavija ima v Španiji velike gospodarske koristi in je njen korak popolnoma upravičen.

Uradno poročilo o prvi in drugi seji

Bukarešta, 21. febr. AA. Stalni svet Balkanskega sporazuma, ki je imel včeraj in danes svoje seje, je postopno proučil vsa mednarodna vprašanja, kakor tudi vse dogodke, ki so se odigrali preteklo leto. Ugotovljeno je bilo popolno soglasje glede interesov balkanskih držav, kakor tudi solidarnost tega bloka nasproti vsem dogodkom. Odnošaji s sosedi so nudili možnost za dolgotrajno razpravo o vseh poročilih, ki so jih podali zastop-

Audienca pri kralju

Bukarešta, 21. februarja. AA. Rador: Kralj Karel je sprejel včeraj popoldne v audienca predsednika grške vlade Metaxasa, turškega zunanjega ministra Saradzoglua in jugoslovanskega zunanjega ministra Cincar-Markovića.

Izjava Gafencuja

Bukarešta, 21. febr. AA. Rador: V polmesečni reviji »La Roumaine« piše romunski zunanji minister Grigorij Gafencu, da je Balkanski pakt, ki izpolnjuje svoje peto leto obstoja, opravičil vse nade, ki so jih stavili vanj ustanovitelji. Težave, ki so v tem času ogrožale evropski mir, so imele

za posledico tudi to, da se je Balkanska zveza še bolj okrepila. Danes vemo, da v dobrih in težkih trenutkih smemo računati na ta činitelj splošnega miru.

Odlikovanje našega zunanjega ministra

Bukarešta, 21. februarja. AA. Rador: Kralj Karol II. je odlikoval jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića z redom romunske zvezde.

Izjava Gafencuja —

General Franco odklanja pogoje Francije

Pariz, 21. febr. Vprašanje priznanja vlade generala Franca je slej ko prez odprto. Izredni francoski odposlanec, senator Berard, ki je imel razgovor s francovim zunanjim ministrom generalom Jordanasom, ni še mogel govoriti s Francom samim in se sedaj telefonsko razgovarja v Hendayu z zunanjim ministrom Bonnetom. Zdi se, da general Franco ne sprejema stališča Francije in Anglije, ki izgleda tako, kakor da bi ti dve velesili zmagoviti nacionalni vladi stavlili pogoje za priznanje. Merodajni krogi v Parizu pravijo, da je to delo osi Rim—Berlin, ki onemogoča prizadevanje obeh vlademokracij, da bi se španska državljanska vojna končala s sporazumom med generalom Francom in špansko republikansko vlado. Na drugi strani pa so tega zavlačevanja krivi tudi francoski socialisti, predvsem Blum, ki v nasprotju z voditelji strokovnih zvez trdovratno vztraja na tem, da Francija generala Franca ne sme priznati. Blum, ki dela za republikanskega ministrskega predsednika Negrina, ki se nahaja v Madridu, je tudi v nasprotju s predsednikom republikanske Španije Azano, ki želi takojšnjega konca državljanske vojne in je pripravljen odstopiti, če general Franco izreče popolno amnestijo za voditelje in pristaše republikanskega režima.

Franco namenoma umaknil. Baje je zunanji minister Jordanas Berardu izjavil, da se mora republikanska vlada predati brezpogojno. Daje ne more general Franco obljubiti popolne amnestije, ampak se mora prepustiti nacionalni vladi, da pomisli, oziroma kaznuje vse tiste, o katerih bo ona presodila, da so to zaslužili. Tretjič se mora politična usmeritev prepustiti Španiji sami, ki je in hoče ostati neodvisna država. Četrto, priznanje tudi ne more biti koncesija, za katero naj bi Španija plačala v obliki gospodarskih dogovorov. Razume se, da v Rimu smatrajo, da je to uspeh diplomacije osi Rim—Berlin.

Francoska desnica svari Bonneta pred intrigami levice

V »Le Jour« piše znani Leon Bailly, da mora Francija, ako želi takojšnjega konca državljanske vojne v Španiji, priznati vlado generala Franca, za kar ne sme od zmagovalca zahtevati nobenih pogojev, ker bi bilo to proti vsakemu pravu.

Nihče ne sme generalu Francu vezati rok, če hoče vzpostaviti v Španiji nov red in dati zadostneje pravici. Če bi se pokazalo, da Francija to delo ovira, se Bonnet ne bo smel čuditi, da bo nacionalno »a« ijo še bolj odbil od sebe, nego jo je že do sedaj po nespametni politiki ljudske fronte, ki ni nič manj kakor Italija kriva, da se je v Španiji prelilo toliko krvi.

Dokazano je, da je boljševiška vlada v Španiji poklala nešteto nedolžnih ljudi, kar ni bilo storjeno v obrambo režima, ampak predstavlja podležne, ki se morajo kaznovati. Francija nima pravice zvezati justiti rok v tem oziru. General Franco je sam izjavil, da se hoče vzdržati vsakega maščevanja, kolikor gre za one, ki so bili v vojnem stanju proti njemu kot pošteni boreci, da pa zločinem ne more in ne sme priznati. Tisti, ki danes zahtevajo, da Franco ne bi smel očistiti Španije zločinskih elementov, so tisti ljudje, ki niso niti z besedico protestirali, ko so ti elementi v masah pobijali svoje so državljane.

Tudi ostalo desničarsko časopisje pozivlja Bonneta, da naj ne stori iste napake, kakor jo je storila Francija za časa abesinske vojne, ko si je Italijo odtujila, namesto da bi jo bila pritegnila z blagohotno politiko na svojo stran.

London, 21. februarja. AA. Angleški kralj bo prisostvoval danes popoldne krstivni nove 35.000 tonske vojne ladje, ki bo danes spuščena v morje.

Franco se ne pogaja in je začel ofenzivo na Madrid

Burgos. General Franco je končnoveljavno odklonil pogoje, ki so jih po posredovanju francoskega senatorja Berarda republikanci postavili za premirje, kakor je tudi odklonil vse politične pogoje Francije za priznanje. Izjavil je, da morajo republikanci kapitulirati brezpogojno. V smislu teh sklepov je general Franco 20. t. m. začel na madridski fronti veliko ofenzivo z armado, ki šteje nad pol milijona mož. Ofenziva je že dosegla velike uspehe.

„Peta divizija“ generala Franca

Pariz, 21. februarja. Semkaj so prispela iz Madrida poročila, da je prišlo včeraj do upora takozvane »pete divizije«, to je skrivnih pristašev generala Franca, ki so hoteli pasti republikancem v hrbet in omogočiti skorajšnji pohod nacionalistov na mesto. Upor pa je bil v krvi zaduščen. Republikanske oblasti so aretirale 800 oseb, ki so poslušale radijska poročila nacionalistične vlade ter nato razširjale vesti, da bodo nacionalisti v kratkem zasedli Madrid.

Nova francova vlada

Rim, 21. febr. AA. DNB. Današnji jutranjiki posvečajo veliko pozornost glasovom o morebitni preureditvi vlade generala Franca. »Messaggero« poroča iz Burgosa, da je general Franco poveril predsedstvo vlade Sunerju. General Jordana in Questa, minister za kmetijstvo, postanele ministra brez portfelja. Na Jordanovo mesto pride neki diplomat, na Questovo mesto pa neki kmet. Vojni minister general Davila bo imenovan za generalnega inspektorja armade, na njegovo mesto pride pa general Aranja ali pa general Moscardo. Šef vlade Suner je odločen fanatist in pristaš osi Rim—Berlin.

Demonstracija angleške sile pri Gibraltariu

Rim, 21. febr. b. Iz Gibraltarija poročajo, da je pretečni del britanskega domovinskega brodogradbenega podjetja zbran pri Gibraltariu. Razlog koncentracije britanskega brodogradbenega podjetja je v tem, ter 5. marca prično pred Gibraltarijem veliki pomorski manevri, v katerih bo sodelovalo vse britansko domovinsko brodogradbeno podjetje, ki pa ga bodo okrepile tudi še britanske vojne ladje, ki spadajo k sredozemskemu brodogradbenemu podjetju.

Konklave bo 1. marca

Vatikan, 21. febr. c. Na današnjem sestanku kardinalov je bilo sklenjeno, da se bo konklave začel dne 1. marca. Sedaj je v Rimu že 52 kardinalov, in sicer 30 Italijanov in 22 inozemcev. Razčunajo, da se bo na konklave 1. marca zbralo 61 kardinalov od 62. Kardinal Bozzano je zbolel in se konklava ne bo mogel udeležiti.

Bonnet pravi: Ne pogoji, ampak želje

Francoski zunanji minister Bonnet, ki ima zaradi nepopustljivosti levičarske fronte težko stališče, je tega mnenja,

da generalu Francu, ki je zmagal in ima v Španiji dejansko oblast, ne smejo stavljeni nobeni pogoji, kakor poudarja to tudi »Temps«, ki je neoficielno glasilo zunanjega ministrstva. Francova vlada je neodvisna in danes dejansko suverena ter je s tem izpolnila vse pogoje za svojo mednarodno priznanje. Pač pa sme Francija od generala Franca pričakovati, da se nacionalna Španija ne postavi v nasprotje z interesi Francije na zapadnem Sredozemskem morju in v Afriki ter da se konstituirata kot dejansko neodvisna država, čije akcijske svobode ne sme biti ovirana po kakšni inozemski državi, pod katero je seveda mišljena v prvi vrsti Italija.

Berard ni dosegel še ničesar

Rim, 21. febr. Tukajšnji merodajni krogi trdijo, da francoski odposlanec Berard v Burgosu ni imel uspeha in da se mu je general

Od izven cerkvenega kroga ob smrti Pija XI. gotovo ni imel nihče več vzroka, da je iskreno žaloval kakor Mednarodni urad za delo v Ženevi, ki je v svoji sožalni izjavi, katero je poslal v Vatikan, to tudi odkrito priznal.

Sedaj ob smrti Pija XI. se katoličani stoprav zavedamo, da nam je izročena važna zapuščina, katere koristno upravljanje moramo šteti med svoje najpomembnejše naloge. Žal, da nas mo-

rajo včasih žele nekatoličani opozoriti na vrednost papeškega nauka. Žal, da očitki o naši brezbriznosti niso vedno neopravičeni. Ze Leon se je moral v tem pogledu bridko pritoževati. In Pij tudi. Oba ta dva papeža stojita v izpolnjevanju svojega socialnega poslanstva kot velikana pred zgodovino. Žal, da ne moremo enako brezpogojno trditi, da bi tudi katoličani v teh desetletjih vedno zaslužili enako priznanje. Drin

Iz seje finančnega odbora

Proračuni prosvetnega, pravosodnega in prometnega ministrstva sprejeti

Belgrad, 21. febr. m. Ker je snoši finančni odbor sprejel proračun in finančni zakon v načelu, je davi nadaljeval proračunsko razpravo v podrobnostih. Pričela se je razprava v podrobnostih o

proračunskem predlogu za prosvetno ministrstvo. K predloženemu proračunskemu osnutku za prihodnje proračunsko leto je podal obširno poročilo prosvetni minister Stevan Čirič.

Prosvetni minister o našem šolstvu

Med drugim je dejal, da se porabi devet desetlin izdatkov v proračunu prosvetnega ministrstva za osebne izdatke. Prosvetno ministrstvo ima namreč 39.000 uslužbencev. Kljub temu številu pa še vedno nima dovolj učiteljev in profesorjev za srednje šole in tudi ne profesorjev za univerze. Naša prosvetna uprava bi potrebovala še najmanj 500 profesorjev za učiteljske. V predloženem proračunu zahteva prosvetni minister 750 novih mest in 100 profesorjskih mest, čeprav bi bilo potrebno še najmanj 500 supletov in 100 predmetnih učiteljev.

Za tem je prosvetni minister podal pregled stanja ljudske šole v državi. Poudaril je, da imamo v državi okoli 8000 ljudskih šol s 26.000 razredi in 420 otroških vrtcev. Ljudsko šolo obiskuje 1,5 milijona otrok. Okoli 180.000 šolavcev otrok pa še vedno nima rednega pouka. Če bi vsi otroci hodili v ljudsko šolo in če bi hoteli pokriti vse potrebe, bi morali zgraditi še okoli 3000 novih šol. Samo zato bi prosvetno ministrstvo potrebovalo 60 milijonov din. Ker ni mogoče, da bi samo en rod nosil vse breme za narodno prosveto, je razumljivo, da je od štirimilijardnega posojila za izvajanje javnih del določenih 20 milijonov din za zgraditev novih šolskih poslopj. Od tega posojila je razdeljenih že 7 milijonov din.

Prosvetni minister dalje poudarja, da je zanimivo tudi vprašanje meščanskih šol. Te šole so imele v bivši Avstro-Ogrski velik pomen ter ga imajo še danes v krajih, ki so pripadali bivši Avstro-Ogrski. V drugih krajih je meščanska šola le malo znana. Resorni minister poudarja, da so meščanske gimnazije mnogo koristnejše, kakor gimnazije in druge šole in to tem bolj, ker so namenjene praktičnim potrebam ljudstva. Kar se tiče pouka v meščanskih šolah, bi bilo potrebno izvesti več reform. Za meščansko šolo bi bilo potrebnih novih 500 mest, določenih pa je samo 50. Da se pouk lahko nemoteno vrši v teh šolah, si prosvetna uprava pomaga s honoriranimi močmi in z učitelji iz ljudskih šol.

Glede srednje šole stoji prosvetni minister na stališču, da vse dotle, dokler naša država ne bo mogla zaposliti vseh onih, ki so dokončali vseučilišče, bodisi v državni ali privatni službi, ni umestno odpirati nove srednje šole, ker bi se s tem še povečal intelektualni proletarijat. To je velik greh, za katerega minister ne more prevzeti odgovornosti. Minister Čirič izjavlja, da je v prosvetnem ministrstvu od prevzemu tega resora našel še vedno 1100 prošenj absolviranih filozofov, ki čakajo na službo.

Statistični podatki našega jugoslovanskega srednješolstva so takile:

Popolnih gimnazij imamo 129, in sicer 20 ženskih, 29 moških, 80 mešanih; nepopolnih gimnazij je 44 in 13 samoupravnih ter 19 privatnih. Vseh gimnazij je 530. Učencev je 48.000 moških, 45.000 ženskih, vseh skupaj 128.000. Profesorjev imamo 5400.

To število je zelo majhno ter bi potrebovali najmanj okoli 650 novih profesorjev, da bi se pouk mogel vršiti v redu. V proračunu je določenih samo 100 novih mest, toda minister Čirič izjavlja, da bo skušal to število povečati vsaj še za 300.

Državnih učiteljskih je v državi 29, dve moški, štiri ženske, 23 mešanih, privatnih je 5, vseh skupaj je 34. Po številu je učencev 2700 moških, 1500 ženskih, profesorjev je 500. Razmerje med moškimi in ženskimi na učiteljskih je sedaj nekoliko boljše kakor je bilo pred leti. Prosvetni minister ugotavlja, da je prosvetno ministrstvo v zadnjih letih imelo lep uspeh. Ko je bil pred 4 leti prav tako prosvetni minister Čirič, je čakalo v prosvetnem ministrstvu 2000 kandidatov na postavitev.

Za prosvetno ministrstvo je po izjavi ministra Čiriča vedno težak problem napredovanje učiteljev in profesorjev. Lansko leto je napredovalo v prosvetnem ministrstvu nad 100 profesorjev in skupine, do katerih ga imeli pravico. Toda še vedno čaka nad 8000 učiteljev na napredovanje. Prosvetni minister misli, da se mu bo v teku prihodnjega leta posrečilo najti potrebni kredit, da bo unapredil nad polovico tega učiteljskega.

Dalje je prosvetni minister povedal, da je za pravoslavne cerkve določenih 7,6 milijona din, za katoliško cerkev 5,7 milijona in za muslimansko veroizpoved 3,7 milijona.

V nadaljnjih izjavah se je minister v svojem poročilu pečal z vprašanjem naših vseučilišč. Dejalo

je, da je morda za našo mlado državo težko vzdrževati tri vseučilišča, ko na drugi strani še ne moremo pokriti vseh potreb za ljudske šole. Toda na drugi strani je treba storiti vse, da se ne bi oviral ljudski genij in njegov razvoj, ter da je po ceni največjih naporov treba omogočiti Slovincem, Srbom in Hrvatim, da poleg težkega boja za obstanek nekaj skupnega store za znanost. Zaradi tega poudarja, da bo storil vse, da bodo naša vseučilišča v resnici služila najvišjim nalogom. Število dijaštva na univerzah narašča. Izjavlja, da bo s posebnim amandmanom zahteval nov kredit za zgraditev vseučiliških institutov.

Končno je g. minister govoril o umetniških šolah ter je izjavil, da je lansko leto dobil prosvetni minister pooblastil izdati uredbu, s katero se bodo izenačile vse naše umetniške šole v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Uredba je bila narejena ter je bila tudi že pred ministrskim svetom. Toda v tem času je prišla sprememba vlade. Uredba se mora izdati do 31. marca. Minister izjavlja, da bo poskušal, če bo mogoče, da bo v uredbi vnesel še potrebne spremembe, sicer bo predložil ministrskemu svetu v potrdilo uredbu, kakršno je dobil.

Končno pride na vprašanje narodnih gledališč ter je pobijal razne očitke, ki se slišijo večkrat proti Narodnemu gledališču. Končno izjavlja, da bi

bilo nujno potrebno izdelati prosvetni program, ki se naj bi ne menjal vsako leto.

Poslanci govore

Prvi je govoril poslanec Gavran Kapetanović o prosvetnih razmerah v Bosni. Smatra, da je za ecdanjo elabo stanje prosvete največ kriva elaba državna administracija. Prejšnja administracija je bila tako vzorna, da so si druge države jemale zgled po njej. Tako so prišli v našo državo študirati upravo celo japonski študentje.

Naslednji, Todor Živković, prav tako omenja slabo stanje šolstva v Južni Srbiji. Poleg že obstoječih filozofskih fakultete zahteva v Skopju popolno kmetijsko in upravno fakulteto. Zahteva, da se odpre tudi eno učiteljsko in več novih srednjih in nižjih kmetijskih šol. Predlaga, da se ukine mala matura, namesto nje pa naj se uvede splošni izpit za tretji razred. Prav tako predlaga ukinitve odslužanja dijaškega roka do 27. leta ter zagovarja predlog, da morajo dijaki takoj po maturi odslužiti svoj rok.

Ačim Popović zahteva prav tako kmetijsko fakulteto v Skopju. Poudarja, da je treba uvesti več discipline med učiteljskim, ki je zelo popustila. Prosvetnega ministra naproša, naj preskrbi potreben kredit za zgraditev poslopja za muzej v Skopju.

Hadži Efendić zahteva, naj se nove šole ustanavljajo po stvarnih potrebah. Prosvetnega ministra naproša, da posveti največjo pozornost meščanskim šolam.

Dragoslav Pantović govori o prosvetnih razmerah v Sumadiji in se zavzema za gradnjo nove gimnazije v Kragujevcu.

Preračun pravosodnega ministrstva

Belgrad, 21. febr. m. Popoldanska seja finančnega odbora se je pričela ob tričetrt na 5. Na dnevnem redu je bil proračunski predlog pravosodnega ministrstva.

Ministrovo poročilo

Besedo je dobil minister dr. Viktor Ružič, ki je k predloženemu proračunskemu osnutku podal obširno poročilo. Med drugim je dejal, da je proračunski predlog za pravosodno ministrstvo določen z zneskom 456.733.241 din ter je za 60 milijonov 500.000 din višji od doslej veljavnega proračuna. Prav tako je poudarjal, da je od prevzemu pravosodnega ministrstva že našel izdelan proračunski predlog in na njem ni mogel izvršiti nobenih sprememb tako glede števila osebja, kakor tudi glede povečanja posameznih postavk. Najvažnejša naloga tega resora je izdelava novih zakonov. Da bi se to delo moglo kmalu izvršiti, je povečana postavka za izdelavo novih zakonov za 612.000 din ter znaša 830.000 din. Iz tega zneska se bodo pokrili vsi izdatki za končnoveljavno redakcijo državljanskega zakonika, izdelavo tretjega dela trgovskega zakonika in izdelavo drugih zakonov in uredb. Prav tako se bodo iz tega zneska pokrili izdatki za izdelavo prečiščenega zbornika zakonov, uredb in pravilnikov, ki se potrebujejo v praksi na sodiščih. Ta zbornik bo zajel vso materijo, tako materialne kakor tudi formalne zakonodaje. V zvezi z izdajo trgovskega zakonika se bodo krile tudi iz omenjenega zneska potrebe za ustanovitve trgovskega registra, ki ga določa trgovinski zakon. Razen omenjenega zakonodajnega dela bo pravosodno ministrstvo intenzivno nadaljevalo delo z uredbo novih poverjeništev za zavarovanje zemljiških knjig v okrajih, v katerih je bil izvršen katastrski pregled.

Za ureditev, vzdrževanje in varstvo rojarskih pokopališč v državi in tujini je zvišan kredit za 50.000 din. Za gradnjo skupne grobnice in spomenika v Skadru in Ljubljani je določen znesek 950.000 din. Rimskokatoliška in grškokatoliška verska uprava sta dobili povišanje v znesku 400 tisoč din za materialne izdatke, a znesek 1.884.385 din, za kolikor se pojavlja to povečanje v osebnih izdatkih, je dejansko samo popravek dosedanjega proračuna, ker je ta kredit stalno bil nezadosten.

Nato je minister izjavil, da se bodo na področju apelacijskega sodišča v Belgradu 1. junija 1939 ustanovila tri nova okrajna sodišča, in sicer v Salasu, Rudniku in Kraljevem selu, na področju apelacijskega sodišča v Skopju sedem, na področju apelacijskega sodišča v Sarajevu devet, na področju apelacijskega sodišča v Splitu pa eno. V Osljeju se bo v smislu določb § 33 finančnega

zakona ustanovila apelacijsko sodišče z višjim državnim tožilstvom.

Nato se je minister obširno pečal s potrebami našega sodstva ter poudarjal, da so določeni izdatki nezadostni tako glede vzdrževanja rednih sodišč, kakor tudi glede osebja. Govori tudi o modernizaciji kaznilnic ter izraža upanje, da bodo kaznilnice v prihodnjih letih zgrajene tako, kakor zakon veleval. Nazadnje minister izjavlja, da kapaciteta naših kaznilnic v normalnih razmerah znaša 7370 kaznjencev. Na dan 1. januarja 1939 smo imeli v vseh zavodih 9434 kaznjencev, to je 2064 kaznjencev več, kakor jih kaznilnice pod normalnimi razmerami morejo sprejeti, in 889 kaznjencev več, kakor jih je bilo leta 1937. Število kaznjencev v kazenskih zavodih stalno narašča, tako da je od odstotek pošiljanja kaznjencev v zavod večji kot odhod kaznjencev iz njega. Od skupnega števila kaznjencev, kolikor smo jih imeli 1. januarja 1939, je treba odbiti 308 oseb, ki so pod varstvom. Nova kazenska zakonodaja določa za prisilno vzgajanje otrok in mlajših mladostnikov ustanavljanje državnih zavodov - prisilnih domov. Danes je v državi sedem takih zavodov. Nazadnje izjavlja, da ima resor pravosodnega ministrstva

Preračun prometnega ministrstva sprejet

Predsednik finančnega odbora g. Magarašević je izjavil, da prehaja finančni odbor na proračun prometnega ministrstva, in je podal besedo prosvetnemu ministru dr. Spahu.

Prometni minister dr. Spaho je govoril o načelih finančne politike prometnega ministrstva in je nato prešel na računski del tega proračuna. Proračun za to ministrstvo je določen z zneskom 2.997.934.288 din ter je za 151 milijonov din višji od sedaj veljavnega proračuna. Vsi izdatki prometnega ministrstva se po izjavi resornega ministra krijejo z dohodki državnih železnic in ostalih ustanov, ki so v sestavi prometnega ministrstva. Prometni minister je nato podal obširno poročilo o trasiranju in graditvi novih železnic. Omenja vse proge, ki so se gradile iz enomilijardnega posojila za izvedbo javnih del. Iz tega posojila se je med drugim gradila tudi proga St. Janž-Sevnica. Vse proge, ki se gradijo, bodo zgrajene v dogovorjenem času. Iz posojila 1 in pol milijarde, ki ga je prometno ministrstvo dobilo iz štirimilijardnega posojila za izvedbo javnih del, se bo v Sloveniji gradila železniška proga Črnomelj-Vrbovsko.

Trenutno se gradijo železniške proge v državi v dolžini 1000 km. Nekatere proge so preobremenjene ter se bodo zaradi tega rekonstruirale. Prometni minister izjavlja, da imajo naši vlaki še danes zakasnitve, to pa zaradi zvez, ki jih morajo

5413 uradnikov in 1781 uradniških pripravnikov, 2443 zvanikov, 1115 služiteljev in 2769 ostalih uslužbencev, skupaj 13.510 oseb, ter poudarja, da to število ne zadostuje zaradi dejstva, da sodišča vsako leto razširjajo svoj delokrog.

Po poročilu pravosodnega ministra dr. Ružiča se je pričela podrobna razprava o proračunskem predlogu za pravosodno ministrstvo. Besedo je dobil dr. Milan Grba. Govoril je o pojavih povečanja kriminalnosti in dejal, da je temu pojavu kriv novi kazenski zakonik, ki je prelag za gotove težke prestopke, kakor za poboje in umore. Zato predlaga spremembo tega zakona. Zavzema se tudi za spreminitev uprave sodišč ter predlaga, naj bi razne pritožbe občin reševale banovine in notranje ministrstvo. Govornik je tudi proti izrekanju pogojnih kazni.

Zahteve slovenskih poslancev

Nato je govoril poslanec dr. Koc.

Uvodoma poudarja poslanec dr. Koc, da je proračun za pravosodno ministrstvo dober, ker je izvedena decentralizacija proračuna. Samo uprava sodišča se še skupno budžetirajo ter predlaga, da se tudi tukaj izvede decentralizacija. Posebno poudarja, da je katoliška cerkev premalo dotirana. Pravi, da bi z ozirom na število vernikov morala katoliška cerkev dobiti še najmanj 3 milijone 500.000 din, in sicer za povečanje dodatkov za katoliške duhovnike in dušebrižnike. Dalje govori o potrebi povečanja dotacije za njuna popravila na sodnih zgradbah. Dalje zahteva decentralizacijo centralnega fonda za zidanje kazenskih in podobnih zavodov ter pravi, da bi se po decentralizaciji fondov lahko v bodoče na področju ljubljanske apelacije popravila sodna palača. Nazadnje govori o kazenskih zavodih in apelira na pravosodnega ministra, naj stori vse, da ne bi kazenski zavodi izvrševali obrtniških del in s tem škodovali obrtniškiemu stanu. V sporazumu z gospodarskimi zbornicami se lahko odredi, da dela v kazenskih zavodih ne bi škodovala obrtnemu stanu.

Nato se je vrnilo več govornikov, med njimi Dionizije Prodanović in Dragoslav Pantović, ki je izrekel zahvalo bivšemu socialnemu ministru in sedanjemu min. predsedniku Cvetkoviću zaradi ureditve invalidskega vprašanja. Pravosodnega ministra samo naproša, naj da nalog, da bi se sodišča invalidske prošnje reševala pospešeno.

Zadnji govornik je bil poslanec mesta Ljubljane dr. Adolf Golja, ki je zlasti opozoril pravosodnega ministra na ureditev skupne vojaške grobnice s primernim spomenikom v Ljubljani. Ljubljanska občina je s pomočjo banske uprave zagotovila nadaljnje kritje nameranih stroškov, dočim naj ostale stroške v znesku 400.000 din krije država. Zaradi tega apelira na pravosodnega ministra, naj izposluje potrebne kredite, ker čut pietejo do mrtvih zahteva, da se že enkrat uredita vprašanja vojaškega pokopališča in skupne grobnice v Ljubljani.

Na izvajanja posameznih govornikov je nato odgovoril resorni minister dr. Viktor Ružič, ki je izjavil, da bo vse pripombe, ki jih je slišal od posameznih govornikov, skrbno proučil. Poudarjal je, da so pripombe opravljene. Glede ureditve vojaškega pokopališča v Ljubljani pa je izjavil, da je to vprašanje že rešil.

Nato je bil proračun pravosodnega ministrstva sprejet.

Poslanec F. Gabrovšek o prosvetnih zahtevah Slovenije

Za njim je govoril poslanec Franc Gabrovšek, ki je v stvarnih izjavah obrazložil potrebo slovenske prosvete. Zahvalil se je prosvetnemu ministru za pregledno poročilo ter izjavil, da bodo Slovenci vedno pripravljeni glasovati za vsako povečanje, samo če bi to povečanje služilo za povečanje izdatkov za širjenje prosvete. Nadalje izjavlja, da je že prosvetni minister sam poudaril, da so potrebe za zgraditev vseučiliških poslopj velike. Posebno ljubljanska univerza potrebuje predvsem zgradbo za prirodoslovni inštitut, poslopje za anatomski in kemični inštitut. Govornik se zavzema tudi za gradnjo rudarskega oddelka ter poudarja potrebo izpopolnitve medicinske fakultete. G. Gabrovšek smatra, da je nujno potrebno, da se izpopolnijo že obstoječe šole.

Nadalje se obširno peča s potrebnimi učiteljskimi močmi na srednji šoli. Določenih je 100 novih učnih moči. Samo v Sloveniji pa potrebujemo 35 novih supletov, to je ena tretjina od določenega števila.

Govornik poudarja važnost meščanskih šol ter zahteva, da se tudi na teh šolah nastavijo kvalificirane moči, katerih manjka doslej 30. Novih 100 bi bilo potrebno, da se zamenjajo honorarni učitelji in učiteljice osnovnih šol, dodeljeni na meščanske šole.

Gospod poslanec se podrobno peča s potrebami novo ustanovljene Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Prosvetnega ministra naproša, naj kredit, ki je določen v proračunskem predlogu v znesku 100.000 din, poveča, ker je nezadosten.

Zahteva, naj se čimprej izda tudi uredba o bogoslovnem vseučilišču v Mariboru, ki se iz leta v leto odlašča, čeprav ni nobenih zaprek.

Gospoda ministra naproša, naj izkoristi pooblastilo v finančnem zakonu ter čimprej izda

uredbo o ustanovitvi glasbene akademije v Ljubljani.

Končno se g. Gabrovšek odločno zavzema za vse one profesorje in učitelje, ki so bili v prejšnjih jeenesarskih režimih politično preganjani, to je prestavljeni ali upokojeni. Gospoda ministra naproša, naj krivice jeenesarskega režima popravi in omenjenim profesorjem ali učiteljem vrne službo.

Glede izvenšolskega delovanja učiteljskega, o katerem se je mnogo govorilo pri razpravljanju, izjavlja g. Gabrovšek, da naj v Sloveniji izvenšolsko deluje med ljudstvom ono učiteljsko, ki čuti z narodom, ki med njim živi, pozna vse njegove potrebe in težave ter spoštuje njihova čustva. Bolje je pa, da med ljudstvom ne deluje učiteljsko, ki je član kakšne organizacije, ki med ljudstvom vzbuja zasvojenost.

Končno se zavzema za to, da se priznajo župnijska leta duhovnikom-učiteljem in profesorjem kot efektivna leta.

Poslanec Milan Grba zagovarja meščanske šole zaradi ustvaritve srednjega stanu. Je za to, da se učni načrt v srednjih šolah ne bi stalno menjavali, ker se mladina v srednji šoli mora neprimerno več učiti kot prej, zna pa dosti manj. Kritizira sedanje učiteljsvo, ki noče služiti med ljudstvom ter beži z dežele v mesta in trge ter v kraje ob železnici.

Luka Kostrenčič se peča s potrebami ljudskega in srednjega šolstva v Kastavščini.

Vsem govornikom je odgovoril minister Čirič ter se je zahvalil za pohvalo, ki jo je bil deležen. Proračunski predlog za prosvetno ministrstvo je bil za tem sprejet ob tričetrt na dve. Predsednik finančnega odbora je za tem zaključil dopoldansko sejo ter napovedal prihodnjo sejo za popoldne ob pol štiri.

Politični zapiski

Kaj zahtevajo Hrvati

»Hrvatski Dnevnik« v nedeljski številki v uvodniku med drugim takole pravi: »Hrvatski narod zahteva, naj bo njegova domovina svobodna in enakopravna domovina drugih. Ne objekt, marveč subjekt, ne podrejen, marveč enak drugim, ne berač, ki naj prejme miloščino, marveč gospodar na svojem, a enako odločujoč činitelj, ko gre morda za skupne koristi — to je tisto, kar želi in hrvatski narod mora biti. To je smisel našega boja, to je naša politika. In zato morejo našega zupanja biti deležni samo tisti, ki nastopajo ter delajo v duhu teh nespremenljivih, trajnih in vsakega naroda edino dostojnih načel«.

Hrvati in Srbi naj drug drugemu verjamejo

»Jugoslavenska pošta«, ki izhaja v Sarajevu, piše med drugim tudi takole: »Hrvatsko vprašanje je treba reševati v posebnem ozračju, ki mu mora dati glavni naglas medsebojno zaupanje. Srbi morajo Hrvatom do konca verjeti, da res ljubijo to državo kakor svojo, zavedajoč se, da je ta država tudi ustvarjena zato, da bodi enak varuh hrvatskih, srbskih in slovenskih političnih interesov ter duhovnih vrednot. Hrvati pa morajo Srbom verjeti, da v srbskih narodnih vrstah nikdar ni bilo nikakega prizadevanja, da bi kdo Hrvatom hotel zanižati kakršno koli pravico, katera jim pripada v državi, ki je tudi njihova, ter da je v srbski duši vedno živel živ železnjak, živeti s Hrvati v po-

Zahteve zavarovalnih zadrug

Belgrad, 21. febr. m. V Glavni zadrugi zvezi je bila včeraj konferenca predstavnikov zadrugnih zvez in zadrug za zavarovanje ter zadrug, ki se pečajo izključno ali pa poleg drugih poslov tudi z organizacijo vzajemne pomoči, z zavarovanjem, posmrtninami in dajatvami v primeru bolezni in onemoglosti, kakor tudi s fondi za pokojninsko zavarovanje v smislu § 54 zakona o gospodarskih zadrugah. Zastopniki omenjenih vrst zadrugništva so enodušno ugotovili, da je potrebno, da se za zavarovalne zadruge in zadruge šlovelkoljubnega značaja izda posebna uredba o nadzoru nad omenjenimi zadrugami, ker je bila uredba o nadzoru nad zavarovalnimi družbami od 1. marca 1937 izdana mnogo prej, kakor pa zakon o gospodarskih zadrugah. Zaradi tega je konferenca sklenila, da po Glavni zadrugi zvezi predloži kr. vladi amandman za finančni zakon 1939-40, v katerem bo imel trgovinski minister pooblastilo, da bo sporazumno s kmetijskim ministrom, ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje, finančnim in pravosodnim ministrom izdal posebno uredbo o nadzoru nad zavarovalnimi zadrugami. Udeleženci konference so že izdelali načrt omenjene uredbe ter so ga danes izročili merodajnim činiteljem v trgovinskem ministrstvu.

Prizor s slovesne izredne seje ljubljanskega občinskega sveta, na kateri so bile voditelju Slovenec dr. Antonu Korošcu izročene insignije častnega meščanstva. Na steni visi ob 20 letnici Jugoslavije izdelana dragocena preproga, ki je še bolj povzdignila lepo okrašeno dvorano. Pred predsedstvom sedi predsednik senata g. dr. Anton Korošec, med tem ko govori slavnostni govor župan gospod dr. Adlešič, na tigar desnici je ban g. dr. Marko Natlačen.

Italijanski glas o jugoslovanski politiki

Rim, 21. febr. AA. »Giornale d'Italia« prinaša članek svojega ravnatelja Virginia Gayde pod naslovom »Evropski momenti in jugoslovanska politika«. V članku pravi med drugim, koliko so govorili o spremembi smernic jugoslovanske politike. Toda izjava zunanjega ministra je pokazala pravo stališče Jugoslavije v zunanji politiki. Zunanji minister dr. Cincar-Marković je v svoji izjavi častnikom jasno preciziral: »Pod mojim vodstvom ne bo nobenih sprememb dosežanje zunanje politike, ki je v evropski skupnosti prinesla Jugoslaviji tolikšen ugled.«

List navaja nato Cincar-Markovičovo izjavo v celoti, potem pa pravi:

Isto izjavo je podal tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, ko je dejal, da bo kraljevina Jugoslavija nadaljevala zunanjo politiko z istim prizadevanjem in v isti smeri. Na drugi strani pa poudarjajo, da je prišlo do ministrskih sprememb v Jugoslaviji edino zato, da se končno rešijo notranja vprašanja, posebno pa, da se uredi

razmerje s Hrvati, ker je to eno izmed najvažnejših notranjih vprašanj v Jugoslaviji. Sprememba je torej prišla zaradi ureditve notranjih vprašanj, v zunanji politiki se bo pa nadaljevala ista smer. Italijansko-jugoslovansko razmerje so priznali tako v Beogradu, kakor v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu ne samo kot srečno razčiščenje razmer na Jadranu, kot eno izmed življenjskih poroštev državne varnosti Jugoslavije, temveč so priznali v njem tudi glavni pogoj za svoboden razvoj zunanje politike, ki se čedalje bolj razširja, čim bolj raste nacionalna moč države. Če je jugoslovanska vlada popolnoma varna nazunaj, se lahko loti urejanja notranjih vprašanj, ki predstavljajo sklepno fazo državnega zedinjenja. Politika sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo je rešena vseh tujih vplivov in temelji na zdravi in realistični osnovi. Ta politika se ne ravna po začasnih, ampak po stalnih koristih obeh držav. Gospodarska realnost in nove smeri govore absolutno za to sodelovanje.

Anglija hoče Poljsko navezati nase

Angleži naj dajo eno kolonijo in denar...

London, 21. febr. AA. V zvezi s predstoječim obiskom poljskega zunanjega ministra Becka v Londonu se v angleških poluradnih krogih trdi, da bo Beck ob tej priložnosti v angleškimi državniški premotri občni pregled mednarodnega političnega položaja, nakar se bo proučevala situacija v vzhodni Evropi ter vsa vprašanja, ki se tičejo Anglije in Poljske. Tukajšnji diplomatski krogi štejejo med ta vprašanja tudi poljske kolonialne zahteve, izselitev Židov iz Poljske v angleške kolonije, vprašanje sirov, poljska naročila v angleških ladjedelnicah ter nazadnje vprašanje posojila, ki naj bi ga Poljska najela v Londonu. Samo po sebi se razume, da bo tudi govor o nemško-poljski odnosih.

Münchener neustete Nachrichten trdijo, da bo Beck etvil konkretne predloge glede kolonije, ki naj se prizna Poljski. Katera kolonija naj bi bila to, o tem poljska diplomacija ne izda ničesar.

Angleški minister optimist

London, 21. febr. AA. Trgovinski minister Oliver Stanley je izjavil na snočnem banketu o priliki otvoritve angleškega industrijskega velesejma, da Anglija ne bi mogla pretrpeti izgube svetovnih tržišč, ker od njih zavisi obstoj angleškega imperija. Trgovska pogajanja, ki se bodo skoraj vršila med Nemčijo in Anglijo, bodo imela namen skleniti sporazum o zboljšanju stanja trgovine za obe državi na vseh svetovnih tržiščih. — Anglija upa, da se bodo pogajanja uspešno kon-

Italija oborožuje Libijo

Odgovor Mussolinija na zadržanje demokratičnih držav

Rim, 21. febr. Italijanska vlada je obvestila angleškega poslanika lorda Perth, da je odpotovala v Libijo 30.000 mož armade, ki jo je bila po sporazumu z Anglijo odpoklicala iz Libije nazaj domov. Obenem je odpotoval v Libijo maršal Badoglio, da organizira obrambo te italijanske kolonije. Merodajni rimski politični krogi pravijo, da je Mussolini s to odredbo hotel pokazati, da se Italija ni ustrašila nobenih groženj, ki naj bi bile odgovor na to, če bi Italija glede Afrike postala

vila svoje zahteve. Korak Italije spravljajo v Angliji v zvezi s stališčem generala Franca, ki se neče udati pritisku Francije in Anglije v zvezi z vprašanjem njegovega priznanja.

V zvezi s tem zahteva večina angleških listov, da naj Anglija prizna vlado generala Franca brez pogojev, ker bi sicer prestiž Anglije hudo trpel. Kar se pa tiče mobilizacije italijanskih čet za Libijo, je državni podtajnik Buller v angleški poslanski zbornici izjavil, da ne pomeni kršitve angleško-italijanskega sporazuma in da zato Anglija proti temu ni ukrenila nobenega koraka. Pač pa se izve, da se lord Perth o tej zadevi razgovarja s Cianom, tem bolj, ker so znane še nadaljnje priprave Italije v tem pravcu.

Belgija ima vlado

Bruselj, 21. februarja. Katoliškemu senatorju Pierlotu se je po dolgih in težavnih pogajanjih posrečilo, da sestavi vlado. Vlada je sestavljena iz katoliških in socialističnih parlamentarcev, finančno ministrstvo pa je prevzel neparlamentarec. Nekaj mest, ki naj jih tudi prevzamejo neparlamentarci, je namenjenih za liberalce, če se posreči jih kljub vsemu pridobiti za to, da vstopijo v vlado. V nasprotnem primeru bi se vlada bržčas ne mogla dolgo držati, ker bi ostala v parlamentu v manjšini.

Solidarnost severnih držav

Helsinki, 21. febr. Danes so se tukaj zbrali zunanji ministri Danske, Norveške, Švedske in Finske, da se razgovorijo o mednarodnih vprašanjih sedanjega momenta. Sestanek bo trajal tri dni. Na dnevnem redu bo med drugim priznanje španske narodne vlade, pomoč emigrantom iz Nemčije in Češkoslovaške ter nevtraliteta severnih držav z ozirom na položaj v Baltiku, ki se je v zadnjem času močno izpremenil. Špansko vlado bodo vse severne države v najkrajšem času priznale.

Novi častni meščan ljubljanski g. dr. Anton Korošec bere diplomo o častnem meščanstvu.

Težave v ČSR

Praga, 21. febr. AA. Nasproti vestem, ki so se pojavile v tujem tisku, izjavljajo v Pragi, da ne more biti govora o krizi vlade. — General Krejčí je dal ostavko tako iz osebnih, kakor iz stvarnih razlogov, ker je potrebno zmanjšanje števila vodilnih častnikov zaradi zmanjšanja čisl. ozemlja in finančne moči Češkoslovaške republike. Pooblaščen krogi pa istočasno izjavljajo, da general Syrový ne bo sledil primeru generala Krejčija.

Italijanski tisk namreč trdi, da je general Krejčí moral odstopiti, ker je pristal bivšega predsednika dr. Beneša, in napoveduje, da bodo morali odstopiti še drugi številni vojaški in civilni funkcionarji republike.

Snoči se je v predsedništvu vlade vršila konferenca pododbora za likvidacijo zahtev nemške manjšine.

Na sestanku, kateremu je predsedoval bivši general Gayda, je bilo sklenjeno, da se pozovejo vsi bivši častniki češke fašistične stranke, da ponovno začnejo s politično aktivnostjo in reaktivirajo svoje organizacije. Na sestanku je bilo tudi sklenjeno zahtevati takojšnjo rehabilitacijo generala Gayde, kakor tudi njegovo sodelovanje v vladi. Ta sklep je bil sprejet zaradi nedavnih ostrih ukrepov proti fašistom, katerih je bilo aretiranih okoli 200.

Delo jugoslovanskega umetnika v Nemčiji

München, 21. febr. AA. V bavarski državni operi je bila včeraj predstava baleta »Vrag na vasi«, delo jugoslovanskega umetnika Fr. Lotke. Pri premieri je bilo navzočih veliko število najuglednejših osebnosti, med drugimi tudi odpravnik poslov na kr. poslaništvu v Berlinu g. Ivan Novacevič, ki je bil nalašč zaradi te predstave prisel v München. Glavni vlogi sta igrala Pino in Pija Mlakar. Vlogo vruga je igral član belgrajskega narodnega gledališča Dobrohotov. — Predstavo je gledal tudi skladatelj Lotke. Občinstvo je z dolgotrajnim in navdušenim ploskanjem pozdravilo igrance in Franka Lotke. Balet »Vrag na vasi« bodo predvajali v Münchenu večkrat. Kritika o tem delu je najpovolnejša.

Banovinska davščina na motorna kolesa

Po uredbi o državnem in banovinskih cestnih skladih je dravska banovina uvedla davek na premije za zavarovanje motornih vozil v korist banovinskim cestnim skladom. Davščina znaša 10% letnega zneska kosmate premije, ki jo pobira zavarovalna družba.

Težko stanje sodišč v Sloveniji

Belgrad, 21. febr. m. V Beograd je dopotoval predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia. V zadevi tega sodišča je bil sprejet pri pravosodnem ministru dr. Ružiču. Resornega ministra je ob tej priliki opozoril na težko stanje sodišč v Sloveniji zaradi pomanjkanja prostorov. Prav tako je opozoril na potrebo zidanja novega sodniškega poslopja v Celju. V zadevi invalidskega sodišča je bil sprejet tudi pri socialnem ministru Rajkoviču. Danes je dr. Golia sprejel gradbeni minister dr. Krek in minister Snaj.

Drobne novice

Rim, 21. febr. »Osservatore Romano« priobčuje vest, da se bodo na trgu Sv. Petra in na pročelju cerkve sv. Petra postavili zvočniki. Dvanajst jih bodo namestili v smeri dolžinske osi bazilike, štiri pa na pročelju samem. Štirinajst zvočnikov pa bo instalirani vzdolž vsega Berninijevega stebrišča, da bo mogla vsa množica, ki se bo zbrala, izvedeti rezultat volitev papeža.

Saragosa, 21. febr. e. Nemški poročevalski urad poroča, da sta pri Saragosi trčila v najhitrejši vožnji dva vojaška vlaka, prepolna moštva. Število žrtev je zelo veliko in so že dosedaj potegnili izpod razvalin 100 mrtvih.

Berlin, 21. febr. AA. DNB: Prometni minister Müller je izdal uredbo, ki naj poveča varnost prometa. Uredba ima tudi obširen pravilnik o vožnji avtomobilov. Po tej uredbi bodo morali imeti šoferji avtomobusov posebne knjižice. Razen tega določa uredba, da mora biti karoserija vsakega avtomobila iz kovine, okna pa iz posebnega stekla, ki se ne ubije. Avtomobili pridejo vsako leto v pregled. Avtomobili bodo pa morali biti pobarvani temnomodro s pasom slonovinaste barve.

Osebnosti

Belgrad, 21. febr. AA. S kraljevim ukazom je povišan za zdravstvenega višjega pristava v domu ljudskega zdravlja v Kranju v 6. skup. dr. Karel Petrič, višji pristav v 7. skup. — Z odlokom prosvetnega ministra je imenovan za kabinetskega šefa prosvetnega ministrstva Jovan Zivanović, upravni tajnik narodne skupščine.

Belgrad, 21. febr. m. Z odlokom gradbenega ministra so postavljeni: a) za pripravnika v gradbenem ministrstvu v oddelek za ceste inž. Miloš Kreigher in inž. Dušan Zelezničnik; b) za dnevničarje tehničarje pri okrajnem načelstvu v Krapini: Boris Tošle; pri tehničnem oddelku pri okrajnem načelstvu v Brusu Matija Malešič; v terenski tehnični sekciji v Bos. Brodu Anton Čedilnik, Daniel Čuk; v terensko tehnični sekciji v Banja Luki inž. Ljudevit Senica. Iz gradbenega ministrstva je predstavljen v Ljubljano inž. Leonid Prihoda.

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG

Gajeva 8 ZAGREB Ilica 15

obvešča cenjene igralce neobvezno, da so bili izžrebani sledeči dobitki:

60.000 din št.	26.091, 72.485,
30.000 din št.	34.681, pri nas kupljena.
25.000 din št.	75.476, 81.693,
20.000 din št.	33.107,
15.000 din št.	57.000, 90.059,
12.000 din št.	59.950, 76.736,
10.000 din št.	14.112, 36.581, 44.412, 77.411, 78.203, 93.692,
8.000 din št.	5.038, 7.673, 8.426, 9.025, 13.348, 18.423, 22.415, 22.665, 22.914, 23.214, 27.394, 39.073, 41.390, 42.993, 43.072, 58.067, 58.579, 61.411, 72.063, 73.709, 74.298, 82.905,
6.000 din št.	13.773, 47.272, 65.279, 71.585, 75.561, 83.029, 89.815, 91.235, 91.992,
5.000 din št.	1.774, 7.492, 7.587, 26.316, 35.981, 38.857, 40.419, 42.620, 49.034, 49.248, 49.918, 51.653, 66.493, 70.064,
3.000 din št.	4.575, 18.711, 20.030, 23.820, 26.876, 27.380, 32.473, 34.006, 43.798, 52.307, 54.428, 57.416, 70.087, 94.046,

Poleg tega je bilo izžrebanih še 1800 srečk po 1000 din.

Sodoben apostol

Te dni se po vsem katoliškem svetu spominjajo duhovna dr. Karla Sonnenscheina, apostola Berlina, ki je umrl pred desetimi leti. Sredi enega najboljših pokvarjenih velemost naše celine, v katerem krščanstvo tone v sodobnem poganstvu, je Sonnenschein bil pravi misijonar, ki je izpreobračal ljudi s krščansko ljubeznijo. Čeprav je v dušnopastirski službi uporabljal najosodobnejša sredstva in je že pred znanim p. Coughanom znal ceniti radio, je sam dejal, da »rešitev duš ni v inflaciji različnih modernih pomagali in v neprestano druga drugo prehitvajajočih akcijah, marveč v krščanski osebnosti, ki se žrtvuje do konca«. Njegovo krščanstvo ni bilo toliko izpoved in propoved ter propaganda ideje, kolikor služba vsem pomoči potrebnim, brezpravnim, iz družbe izobčenim in propadajočim ter propadlim, ki so jih »pravičniki« zavrgli. Živel je kot berač in je bil pokopan kot knez. Sveti oče je njegovo delo blagoslovil, rekvijem za njim je opravil nuncij Pacelli, pogreb pa je imel večji ko svojčas Bismark; na grobu so ljudje čakali nad tri ure, da so prišli na vrsto, da vržejo kepo grude na grob svojega največjega dobrotnika.

Sonnenschein pa je bil tudi velik pisatelj in njegove »Beleške«, ki polnijo celih 11 snopičev, so mojstrovina vsebine in stila. Nekaj zgledov, kako je mislil in povedal:

»Izveličar ni tajil oblasti, ni preziral moči in je upošteval sredstva tega sveta. Toda rešitev ni v njih. Ta ne izvira iz sile ne iz zakonov in tudi ne iz gospodarstva. Prihaja le iz duše in iz milosti. Mesija je izveličal svet iz svetlega dna človeške duše.«

»Kdor se ne zna vmisлити in včutiti v naš čas, kdor ga ne pozna in ne ve, da ob posteljici sodobnega velemostnega otroka ne čuva babica, da bi mu pripovedovala pravljice iz božje narave, kdor tega človeka, ki je postal del neprestano brnečega velestroja, čigar teka ne usmerja pobožna knjiga, iz dna srca ne razume in ne ljubi — ta mu ne bo mogel pomagati, pa naj se dá zanj tudi križati. Le, če ga ljubi in res ljubi — ne pa si samo utvarja, da ga »iz dolžnosti« ljubi, ker je Kristus tako zapovedal — ga bo pridobil, ne da bi to hotel, in ljudje mu bodo podarili vse svoje srce, pa naj nosi franciškansko kuto ali pa jezuitski talar.«

»Ljudje, kakor jih je ustvarila nova doba, so gluhi za samo besedo, naj bo še tako sveta. Učena apologetika jih ne prepriča in ne gane. Kakor stare pagane jih pretrese samo nekaj: moč dejanskega zgleda, kakaj filozofije so siti. Le eno razumejo: dobroto vere, ki odseva iz oznanjevalcev in izpovedovalcev krščanstva v požrtvovalnem delu za blagor bližnjega in družbe. In tudi to ni zadosti, da je vse organizirano, kakor je treba, marveč je treba iti med ljudi, brez službenega značaja, se postaviti v službo njihovih potreb in opravljati delo za izveličanje kot popolno predanost, ne pa kot resor.«

Tako nemški Kerk. In če so danes, v tako neugodnih časih, katoliške cerkve v Nemčiji tako napolnjene, kakor nikoli poprej, je to zasluga takih mož, kakor je bil Sonnenschein.

Zagreška vremenska napoved: Oblačno z lokalnimi padavinami.

Zemun, 21. februarja. AA. Vremensko poročilo letalske službe. Vremenska napoved za 22. februar: Prevladovala bo oblačnost z nekaj dežja tu pa tam. V goratih predelih sneg.

Najnižja toplota 21. februarja Senta —6, najvišja Podgorica 16.

Dunajska vremen. napoved: Menjajoče precej oblačno, toplotne razmere se ne bodo spremenile.

Proučevanje konjunktura

Ljubljana, 21. februarja 1939.

V celi vrsti držav obstajajo državni zavodi za proučevanje gospodarstva, ki se predvsem bavijo s proučevanjem konjunktura, kot najbolj izrazitega gospodarskega pojma. Tudi v naši državi je bilo že večkrat predlagano, da se naj osnuje tak zavod, ki bi zbiral podatke o našem gospodarskem položaju. Sicer to delajo že številne ustanove v naši državi, predvsem Narodna banka, vendar to delo ni usmerjeno enotno in služi predvsem potrebam dotičnih ustanov samih. Za koordinacijo tega dela in za splošno presojo pa je le potrebno, da se tudi pri nas osnuje zavod za proučevanje konjunktura. Tozadevno zakonsko pooblastilo je sicer že imel večkrat minister trgovine in industrije v finančnem zakonu, vendar do uresničenja ni prišlo. Zato moramo gledati na to, da bo novo pooblastilo, ki ga ima trgovinski minister v finančnem zakonu za 1939-40, vendarle realizirano. Zlasti pa je potrebno, da se takemu zavodu dajo na razpolago potrebna sredstva in da se opazovanje tega zavoda opira tudi na različno gospodarsko strukturo posameznih krajev naše države.

Pouk gospodarstva na šolah

Gospodarska vprašanja so sicer izredno važna za vsakega državljan, toda v učnih načrtih naših šol se pouk o narodnem gospodarstvu zelo zanemarija. Zakaj? Pred vojno so se zanimali za narodno gospodarstvo le redki strokovnjaki. Gospodarsko življenje se je odvijalo mirno brez večjih pretresljajev in brez večjih sprememb po izhajanju potih. Gospodarske razmere so bile tako stabilne kot tedanje valute, in gospodarska vprašanja torej niso bila zanimiva vsaj za široko javnost.

Po vojni se je šele dvignilo zanimanje za gospodarska vprašanja. Gospodarski problemi posegajo vedno globlje v življenje ljudi. Pojavili so se prej malo znani gospodarski problemi kakor brezposelnost, odprava vojnih posledic, znatne valutne spremembe, težave v denarnem in kreditnem sistemu, agrarna reforma, težnje držav po gospodarski neodvisnosti ali avtarkiji ter socialno-politične težnje, ki so zahtevale izravnano socialnih krivic in preokrobo socialna škikajskih slojev, zlasti tudi financiranje javnih del. Država je pričela posegati v interese javne blaginje in številne gospodarske in pravne odnose. Njene nove naloge so povzročile povišanje državnih (in tudi samoupravnih) izdatkov, s tem pa povišanje prejemkov javnih teles. Posledica je povišanje davščin oz. uvedba novih ter večje izrabljanje javnega kredita, ki naj omogoči javna dela in investicije, s tem pa zaposlitev prebivalstva in poživljenje gospodarstva. Obenem naj te nove javne naprave koristijo vsem državljanom, ki jih lahko uporabljajo in ki naj bi se zavedali, da morajo sicer res plačevati višje davščine, zato pa jim nudijo javne korporacije številne preje neznane koristi. Zato je za vsakega državljanova važna njegova pravica sodelovati pri sestavi javnih proračunov, katerih bistvo mora seveda poleg tudi poznati. Če vidi koristi delovanja javnih teles, bo tudi raje izvrševal svoje državljanske obveznosti.

Posameznik je torej po vojni vedno bolj navezan na narodno (zaečno) gospodarstvo in finančno gospodarstvo javnih teles. Spoznati mora zlasti medsebojno navezanost ljudi, spoznati mora tudi posledice vsakega gospodarskega delovanja, da se bode vedel ravnati po skrupulih in da ga ne bo zadel škoda, na drugi strani pa naj ima koristi, katere mu lahko nudi dovoljeno gospodarsko delovanje. Zavedati se mora ugodnih, zlasti pa tudi škodljivih posledic, katere lahko povzroči njegovo gospodarsko delovanje, drugim, če tudi morda njemu samemu to delovanje ne prinese nobenih koristi. Koliko škoda bi se bilo dalo preprečiti v našem narodnem gospodarstvu, če bi se ljudje zavedali medsebojne povezanosti in če bi vedeli, kako je mogoče dvigniti blaginjo posameznikov kakor tudi splošno blaginjo.

Posameznik se postavlja vedno pogostje pred rešitev gospodarskih nalog ali vprašani, na katere naj bi vedel odgovor po možnosti iz lastnega znanja. Posameznik mora torej dobiti na pot v življenje vsaj najpotrebnejšo gospodarsko vzgojo že v šoli, ker pozneje zato nima navadno ne časa ne volje.

Kje drugod kot na šoli pa naj izve kaj o izpolnjevanju čekovne položnice, nakaznice, o denarnem prometu sploh, o menicah, čekih, čitanju borzne tečajnice, vrednostnih papirjev, o voznem redu, pošiljanju blaga po raznih prometnih sredstvih, o vrstah davkov, izpolnjevanju davčnih napovedi, plačevanju davkov, o socialnem zavarovanju, torej o plačevanju in o ugodnostih, katere mu nudijo razne vrste tega zavarovanja, o važnosti zavarovanja sploh, o zaščiti delavcev, razmerju med službojalcem in službojemalcem, o tem, kje dobivajo država in druge javne korporacije denar, o važnosti in koristih varčevanja in prihrankov za varčevalca in za narodno in javno gospodarstvo, o denarnih zavodih, o zadolžitvi, o tem, kje in kako nalagati denar in kje najemati posojila? Kje naj izve o važnosti zemljskih melioracij, o dvigu produktivnosti kmetijskih pridelkov po količini in kakovosti, torej zlasti o poenotenju kakovosti teh pridelkov? Ali niso to vsakodnevne stvari, katerim ima pravica vsak človek? In kje je mogoč kaj slišati o njih, razen seveda na strokovnih šolah?

Na posameznih vrstah drugih šol je pouk v narodnem gospodarstvu skoro popolnoma zanemaren, s čisto izjemo meščanskih šol. Seveda se da poučevati mladina tudi o gospodarskih vprašanjih že sedaj v okviru pouka o posameznih predmetih. Zato naj bi se jemali primeri iz gospodarskega življenja zlasti pri računanju, v slovenščini, pri zemljepisju, zgodovini, v naravoslovju, mineralogiji, geologiji. Razen tega bi bilo treba uvesti pouk narodnega gospodarstva v vseh šolah vsaj v enem razredu po eno uro tedensko, da se dijakom nudi potrebna podlaga za življenje. Zlasti je potreben pouk o narodnem gospodarstvu na zavodih, kjer se vzgajajo bodoči vzgojitelji naroda, torej na univerzah, učiteljskih in semeniščih, da bodo mogli absolventi nuditi zlasti na deželi pouk in oporo prebivalstvu svojega kraja.

(Iz predavanja doc. dr. Vladimira Murka v Pedagoškem društvu.)

Dobave: Ravnateljstvo drž. železnice v Ljubljani sprejema do 24. februarja ponudbe za dobavo rešilnih skrinjic.

Gradbeni oddelek ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani sprejema do 24. februarja ponudbe za dobavo topolovih ploščic, strošne in zidne opeke. Dravska delavnica v Ljubljani, Kobaridska ulica, sprejema do 4. marca pisemne ponudbe za dobavo nafte, cilindrskega in strojnega olja, bencina, petroleja in tovarne masli.

Gospodarstvo

Dr. Janko Grampovčan:

Gospodarstvo nove Grčije

Vrednost celotnega uvoza je znašala leta 1937: 15.204 milijona drahem (1936: 11.962), a izvoza 9.555 milij. drahem (1936: 7.398). Glavni uvozni proizvodi so: pšenica (500 tisoč ton); kava (5000 ton); sladkor (75.000 ton); turščica (50.000 ton); rž (7000 ton); fižol (7000 ton); sirove kože (5000 ton); stavbeni les (370.000 m³); premog (900.000 ton); koks (80.000 ton); nafta (230.000 ton); bencin (70.000 ton); sirovo železo (100.000 ton); kemični proizvodi (60.000 ton); papir (25.000 ton); bombaž (3000 ton); bombažne tkanine (4000 ton); volna (3000 ton); volneni sukanec (1500 ton) itd. — Izvaja: pomaranče (14.000 ton); suhe smokve (18 tisoč ton); tobak v listih (40 tisoč ton); rožiči (15 tisoč ton); korintsko grozdje (90 tisoč ton); sultanine (25 tisoč ton); mandeljini (974 ton); olive (12 tisoč ton); oljivo olje (6701 ton); vino (45 tisoč hektol.), sirove kože (3200 ton); rude (980 tisoč ton) itd.

V Grčijo so uvažale: Nemčija (4 in pol milijarde drahem vrednosti); Vel. Britanija (2 milijardi); Romunija (2 milijardi); Argentinja (1 milijardo); Jugoslavija (900 milijonov); USA (700 milij.); Egipt (600 milij.); Ogrska (500 milij.); Italija 450 milij.; Nizozemska (400 milij.); Indija (400 milij.); Francija (300 milij.) itd.

Iz Grčije so izvažale: Nemčija (3 in pol milijarde), USA (1,6 milijarde), Vel. Britanija (1 milijardo), Italija (900 milijonov), Češkoslovaška (400 milijonov), Nizozemska (300 milijonov), Jugoslavija (270 milij.), Francija (250 milij.), Belgija (150 milij.), Finska (130 milij.) itd.

Posebni vir narodnega bogastva Grčije predstavlja njena trgovinska mornarica. Grki so že od davne sive preteklosti znani kot izvrstni pomorščaki. Poznano je, da so Grki trdili izvrstni trgovci. To pa ima svojo ožjo zvezo z njihovim pomorstvom. Poklic mornarja zahteva izredno živahost, prisotnost duha, drznost, poživljenost, vztrajnost itd. Vse to in še izredna bistrina duha se je skozi stoletja in tisočletja utrjevalo in delovalo iz roda v rod. Potem se ne smemo čuditi, ako najdemo v svetovni trgovini na mnogostevnih mestih na vseh delih sveta — grške trgovce, ki po sposobnosti vseh delih sveta prekašajo Jude in Armentice. — Pod grško mornarico ne smemo šteti samo one parnike, ki so registrirani samo v Grčiji, ampak tudi one, ki plovejo sicer pod tuji zastavami, ki pa so kupljene z grškim denarjem. Mnogostevne grške ladje sploh redko prihajajo v svoje domače luke. Mnoge plovejo v daljnih morjih od ene luke do druge, prevažajo blago, kjerkoli ga njihovi številni agenti »ujamejo«, in se po več letih vračajo v domače luke. Grška mornarica ne pozna brezposelnosti. Med grškimi mornarji in lastniki ladij vlada urejeno službeno razmerje na podlagi kolektivnih pogojev in obvezne arbitraže. Zavarovanje mornarjev v Grčiji stoji na visoki stopnji. Številni vrški konzulov in konzularnih agentov v vseh važnih lukah sveta je izredno visoko. Tam konzul ni gospod v fraku in cilindru, katerega sposobnost se ocenjuje po njegovem odličnem nastopanju na parketu ali po rodovniku, marveč mora konzul dokazati svoje znanje pri zaposlitvi grške mornarice, grških mornarjev in pri iskanju vse novih in novih klientov. Grški konzul je človek dela in življenja; on se ne sramuje gibal se med svojimi mornarji v umazanih pristaniških predelih in posredovati na licu mesta v sporih. Njegov teren dela se bistveno razlikuje od terena njegovega, na primer jugoslovanskega tovariša. Konzul ni diplomat. On je samo — trgovec, odlični trgovec v službi svojega naroda in nič drugega. Da je tako pojmovanje konzula pravilno, dokazuje baš Grčija (seveda tudi Velika Britanija, USA, Francija, Nemčija in druge pomorske države ne postopajo drugače). Da je grška mornarica visoko aktivna, je pretežno zaslug — grških konzulov in konzularnih agentov (Pri nas se trgovinska mornarica kljub subvencijam države bori za svoj obstanek.) Celotna tonaža grške mornarice je znašala leta 1937 2.127.391 reg. ton s 690 parniki napram 2.016.982 reg. ton (654 parniki) v 1936. letu. Bruto-dohodki so se povečali za 50% v letu 1937 napram 1936. Celotna tonaža prevoženega blaga je znašala l. 1937 15 milijonov ton (toliko, kot so lani prevozili blaga jugoslovanske države železnice). Grška trgovinska mornarica stoji na devetem mestu na svetu.

Med javna dela, ki so izvršena v Grčiji v zadnjih dveh letih, spadajo: 1. V Makedoniji je naselila 2000 družin, napravila do novih naselbin

900 novih učnih moči dobimo

Nove učne moči na srednjih in ljudskih šolah.

Ze v proračunu za 1938/39 je bilo vnesenih okoli 2,2 milij. din za postavitev 150 uradniških pripravnikov VIII. in IX. skupine, v proračunu za leto 1939/40 pa je ponovno vnesena postavka za 100 novih uradniških pripravnikov in skupnem znesku 0,9 milij. din za 7 mesecev. Tako je pričakovati, da se bo zvišalo število učnega osebja na naših srednjih šolah, kjer vlada še vedno pomanjkanje učnih moči.

Za meščanske šole je vnesen v proračunu za 1939/40 kredit za 7 mesecev v znesku 0,47 milij. din za postavitev 50 uradniških pripravnikov.

Ze v proračunu za 1937/38 je bil vnesen kredit za prazna mesta na ljudskih šolah za 7 mesecev. V proračunu za 1938/39 je bilo za postavitev 500 učiteljev-pripravnikov vnesen kredit za 7 mesecev v znesku 3.128.160 din. V novem proračunu je vnesen kredit za 750 učiteljev-pripravnikov za njih postavitev v skupnem znesku 5.564.520 din. To pomeni, da imamo računati z znatnim povečanjem učiteljskega staleža v zadnjih 2 letih.

Skupno je za srednje, meščanske in ljudske šole računati, da bo v letu 1939/40 postavljenih 900 novih učnih moči, kar se bo v našem šolstvu zelo poznalo.

★

Zastopnik trgovcev pri predsedniku vlade. Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković je pretekli teden sprejel predsednika Osrednjega predstavništva zvez trgovskih združenj g. Nedeljka Saviča, ki je predsedniku vlade obrazložil položaj trgovine v naši državi ter zaprosil za hitro rešitev najvažnejših vprašanj, katere so sklenili v resoluciji na lanskem kongresu trgovci iz vse države. Predsednik vlade je izjavil svojo pripravljenost da upošteva opravljene želje trgovskega stanu do skrajnih meja možnosti.

potrebne ceste in pota, izvršila v tem ozemljih navodnavanja, za kar je izdala vlada 700 milijonov drahem. 2. Izvršila je hidravlična dela v Tesaliji in Beociji. Zgradila je nasipe proti poplavam in navodnavanja v Epiru, na Kreti in v Tesaliji, zakar je vlada izdala 900 milijonov drahem. 3. Osušila je močvirja ter uredila hudournike v Peloponeziji, v celinski Grčiji in na Krfu. Zato je izdala 524 milijonov drahem. 4. Za izgraditev nove zveze Soluna s pristaniščem je izdala 900 milj. drahem. Skupaj je dala osušiti 20 tisoč ha zemlje, zaščitila je z nasipi 12.000 ha plodne zemlje in navodila 50.000 ha suhe zemlje. Neodvisno od velikega vladnega načrta (4.414 milijonov drahem je najela posojila za javna dela poleg 2.910 milj. drahem rednega kredita v proračunu) so izvršena iz prihrankov še sledeča dela: ob toku reke Pinos je pridobljenih 14.000 ha plodne zemlje in 79.000 ha je bilo zaščiten od poplave. Za izboljšanje cest je bilo izdanih 300 milijonov drahem, za solunsko luko 130 milij., za pirske luke je že najeto posojilo v znesku 180 milij. drahem. Zgrajen je tudi kassanderski prekop (1400 m dolg, 43 m širok in 7 m globok), za kar je bilo izdanih 700 milij. drahem.

Tujski promet predstavlja za Grke važno postavko v plačilni bilanci. Nova Grčija kot čuvar »svetega patrimonija«, katerega so civilizirani narodi zaupali grškemu narodu, se je globoko zavedla tega svojega poslanstva in storila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi se »pobožni« obiskovalci svetih grških spomenikov počutili čim boljše. Za tuje je Grčija »svet« kraj, nad katerim veže Apolon pod svojo večno svetlobo vse lepote v skladnost. Te stare svetlinje ne pripadajo samo Grčiji in grškemu narodu, marveč celokupnemu kulturnemu svetu. Pod to mistiko pa se skriva mnogo gospodarskega duha pa tudi precej človeške — naivnosti. Oboje pa prihaja v korist Grčiji, zlasti današnji, ki je daleč proč s svojimi življenjem od starih preperelih ruševin in starogrške mitologije. Staro si podaja roko z novim, čeprav med enim in drugim ni prave zveze. Če govorimo v jeziku socialne ekonomije potem moramo reči, da moramo Grke samo blagovati za to zlato jamo dohodkov, ki skoroda njima dna. Da pa bo ta zlata jama donala čim več, je bilo treba še več storiti. Novi režim je zgradil 3928 km novih cest in polov, ki vodijo do arheoloških mest in do številnih vročih kopelji. Dalje je dvignil z mnogimi subvencijami hotelirstvo, preskrbel za prvovrsten naraščaj v hotelirstvu in vpeljal posebno turistično policijo, novost, ki je pri nas nepoznana. Organi turistične policije so izredno inteligentni ljudje, z znanjem tujih jezikov, s poznavanjem arheologije, umetnosti in zgodovine. Ti organi stoji tujcem brezplačno na razpolago v vseh informacijah. Glavna naloga teh organov pa je ta, da nadzirajo hotele, restavracije in druge za tuje določene lokale in da odstranjujejo vse še tako male nečistočosti, ki bi se jim mogle primeriti. Grška tujsko-prometna propaganda je razširjena po vseh delih sveta. Dohodki od tujskega prometa znašajo letno okoli 400 milijonov din.

V vrsto prometnih sredstev spadajo tudi železnice. V Grčiji se vsa prometna sredstva medsebojno spopolnjujejo. Ker vlada harmonično sodelovanje železnice in mornarice, potem se ne smemo čuditi ako v taki organizaciji železnice prav tako prevcitajo kot mornarica. Iz sledečega se to jasno vidi:

	1935/36	1936/37	+—%
Stev. prevoženih potnikov	4.323.307	4.677.214	+ 8,2
Pot. km	310.665.853	332.478.273	+ 7,0
Povpr. štev. pot. na 1 vlak	208	216	+ 3,8
Dohodki od pot.	145.958.446	178.388.360	+ 22,2
Tone prevoženega blaga	1.637.589	1.699.894	+ 3,4
Tonski km	176.985.162	187.121.538	+ 6,0
Povpr. število blag. vlvakov	138,5	134,8	— 2,7
Dohodki od blag. prevoza	212.664.007	219.452.544	+ 3,2

To so podatki državnih železnice Grčije. Poleg teh obstajajo še privatne železniške družbe kot na primer: Pirej—Peloponez, ki so imele v letu 1937 za 32 milij. dr. več dohodkov kot v 1936 in tesalske železnice (5,5 milij. drahem v 1937 več kot 1936).

Podaljšanje rednega roka za vlaganje davčnih napovedi za pridobitno. Finančni minister je podaljšal rok za prijavo pridobitne, ki je bil doslej do 16. januarja do 14. februarja 1939 do zaključno 28. februarja 1939. Na osnovi tega teče izredni rok za predlaganje davčnih prijav pa čl. zakona o neposrednih davkih od 1 do 15. marca 1939.

L. M. Vajfert, pivovarna in sladarna v Pančevu. Bilanca izkazuje pri glavnici 2,5 in upnikih 2,2 milij. din čistega dobička 0,48 milij., prenosa iz 1937 pa je 0,04 milij. din.

Julij Meini, d. d. Zagreb, ki ima številne podružnice v vsej državi, ima pri glavnici 8,1, upnikih 11,76 (12.456) in brutodonosu 9,35 (7,87) milij. čistega dobička brez prenosa 0,49 (0,55) milij. din.

Slavonska agrarna hranilnica, Osijek. Glavnica 5,0, rezerve 4,1 (4,1), vloge in upniki 8,37 (6,5), čisti dobiček 0,3 (0,29) milij. din.

Predelava papirnega blaga, d. d. Zagreb. Računski zaključek za 1938 izkazuje izgube 0,265 milijona din, kar da z izgubo iz prejšnjih let 0,477 milijona din. Glavnica 1,0 milij., bilančna vsota 2,24 milij. din.

Vesela in zabavna novinarska ljubavna komedija!

Reportaža o ljubezni

Loretta Young - Tyrone Power - Don Amecha

Premiera danes!

Nemški dialog

Kino Sloga

Tel. 27-30

Ob 16., 19. in 21. uri.

Zelo je zadovoljil vse dosedanje obiskovalce film z Brigitto Horney in

ANA FAVETTI

Mathias Wieman-om. tel. 21-24. Predstave

Ne zamudite ogleda! ob 16., 19. in 21. uri.

Burjo smeja in krohota med ženskami, ogorčene in energične proteste med moškimi je izvala sijajna film-satira

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Kino Union Telefon 22-21

Prebrisane ženske

Ta film je dobil najvišje odlikovanje v analizi francoske kinematografije!

Borze

Dne 21. februarja 1939.

Svetovne efektne borze

Pariz: položaj zelo miren in so se tečaji zaključili na isti višini kot včeraj.
London: dvig angleških industrijskih papirjev in dobro razpoloženje.
Amsterdam: bolj vzdržana.
New York: burza se je ob otvoritvi dobro usmerila.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236,10—239,90.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13,70—13,90. Za sredo marca so beležili na zagrebški borzi 13,70—13,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu 35,15—35,85, v Belgradu 34,90—35,60.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3 milij. 771,088 din v Belgradu 3.235.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 1.489.000 din.

Ljubljana — tečajji s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2339,00—2377,00
Berlin 100 mark	1758,12—1775,88
Bruselj 100 belg.	735,50—747,50
Curih 100 frankov	995,00—1005,00
London 1 funt	204,70—207,90
New York 100 dolarjev	4349,87—4409,87
Pariz 100 frankov	115,42—117,72
Praga 100 kion	150,00—151,50
Trst 100 lir	230,05—233,15

Curih, Belgrad 10, Pariz 11,655, London 20,6275, New York 440,1875, Bruselj 74,15, Milan 23,16, Amsterdam 235,80, Berlin 176,62, Stockholm 106,225, Oslo 103,65, Kopenhagen 92,10, Praga 15,075, Varšava 83,12, Budimpešta 87,25, Atene 3,90, Carigrad, 3,60, Bukarešta 3,37, Helsingfors 9,095, Buenos Aires 101,5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 472,50—474,50

v Zagrebu 471 —473

v Belgradu 474,25—475

Ljubljana: Drž. papirji: 7% inv. pos. 100 do 102, agrarji 61—62, voj. ško. promptna 472,50 do 474,50, begl. obvl. 90—91,50, dalm. agr. 90—91, 8% Bler. pos. 101—102, 7% Bler. pos. 94,50—95,50, 7% pos. Drž. hip. banke 100—101, 7% stab. pos. 98—99. — Delnice: Narodna banka 7800 do 7900, Trboveljska 185—190.

Zagreb: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99,50—101, agrarji 61—62, voj. ško. promptna 471—473 (471), begl. obvl. 90—91, dalm. agr. 89,75—90,75 (90,50), 4% sev. agr. 61—61,25, 8% Bler. pos. 101 denar, 7% Bler. pos. 95 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. pos. 98 denar. — Delnice: Nar. banka 7800 denar, Priv. agr. banka 224 do 228, Trboveljska 185—195, Gutman 35—40, Tov. sladk. Bečkerek 500 blaga, Osl. sladk. tov. 78—95, Sej. liv. 175 blaga, Jadranska plovba 350 denar. Belgrad: Drž. papirji: 7% inv. pos. 101 denar, agrarji 61,25—62, voj. ško. promptna 474,25—475 (474,50), za konec aprila 473,50—474 (474), za konec maja in julija (473), begl. obvl. 91—91,25 (91,25, 91), dalm. agr. 90,50—90,75 (90,50), 4% sev. agr. 60 denar (60), 8% Bler. pos. 100,50 den., 7% Bler. pos. 94,75—95,25 (95, 94,75). — Delnice: Priv. agr. banka 230—230,50 (dobl. kom.).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač. okolica Novi Sad, Sabor, srem, ladja Dunav, gornja ban., južna ban., srem., bač., srem. kasaduplikat, šlep Tisa kanal 153—155, gornja bač. kasaduplikat 154 do 156, srem. ladja Sava 152—154, bač. Tisa šlep 155—157, bač., ban. šlep Dunav 154—156, šlep Begej 154—156. — Koruza: bač. 95—97, bač. sušena spomladanska 108—110. — Tendence prijazna. Promet 55.

Plačilo v naprej uvoženega blaga

Narodna banka je izdala naslednje devizno okrožnico:

V zvezi z okrožnico št. 63 z dne 8. oktobra 1938 obvešča pooblaščenca zavode, da jim ni treba v bodoče ob priliki predložitve prošnji za plačilo vnaprej v klirniške države Narodni banki podatkov, ki so navedeni v točki 2 pod a, b, c in d navedene okrožnice. Tako morajo v bodoče pošiljati pooblašteni zavodi te podatke samo v primeru, ko gre za plačilo vnaprej v neklirniške države.

Podatki, ki so jih morali doslej dajati denarni zavodi, so naslednji: A. Koliko in v kateri vrednosti je tvrdka uvozila za poslednja tri leta vrste blaga, za katero se zahteva dovoljenje za plačilo vnaprej. — B. Koliko znaša po količini in vrednosti obstoječa rezerva (skladišče) uvoznike tvrdke predmetov, za katere se zahteva dovoljenje za plačilo vnaprej. — C. Če gre za nabavo surovin, kakšna je letna normalna potreba surovin, za katere se zahteva dovoljenje. — D. Iz katerih držav je bilo dosedaj nabavljano odnosno blago (označiti je treba deželo izvoza in deželo plačila).

★

Licitacija: Dne 6. marca bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 200.000 kg kalijevega solitra.

Naš vajenec je tudi član naroda

Dandanes moramo gledati v vajencu človeka, ki je nujno potreben naši narodni skupnosti in je sleherni vajenec za narod dragocena pridobitev. Saj so vajenci bodoči mojstri, bodoči obrtniki in podjetniki, ki bodo pomagali ustvarjati narodno blagostanje. Na vprašanje vajencev, pa naj bo to socialno, moralno, strokovno, prosvetno, vzgojno ali kakršnokoli, bo treba gledati sedaj s prav drugim očesom, kakor smo gledali pred tremi desetletji, ko je bil »šustarski lepota« v Ljubljani predmet neukusnih zbadljiv in posmeha. Na drugi strani pa je treba povedati, da dandanes pomena nobenega stanu ne pretiravamo več in da smo odvzeli pretirano spoštovanje celo takim stanovom, ki so nekdo koštili v senci svojih pravic. Dandanes je edina merilo za vrednost stanu in poklica povsod le storjeno delo in po tem merilu bo treba rešiti tudi vprašanje vajencev.

Okoli 8000 vajencev

Natančna statistika o številu vajencev v Sloveniji sploh ni možna. Približna cenitev strokovnjakov, ki razmere poznajo, navaja, da je trenutno v Sloveniji okoli 8000 vajencev.

Število obrtnikov in trgovcev, ki zaradi smrti, ostarlosti ali drugih vzrokov opuščajo svoje obrate, pa znaša po mnenju strokovnjakov vsako leto okoli 4000. Po tem računu bi imeli torej letno kakšnih 4000 naraščajočega prebitka. Naša obrt in industrija pa ne narašča tako naglo in zato si mora znaten del izučeni vajencev poiskati drug zasluzek, to je v raznih nižjih javnih službah, bodisi kje drugje. Na enak način pa nikakor nimamo prevelikega dotoka mladih ljudi v obrtniško delo, saj v nekaterih strokah celo manjka vajencev. Ključavničarski mojstri Ljubljane na primer trdijo, da vajencev ne dobe, ker jim to prepovedujejo pravila njihovih združenj, ki določajo »sorazmerno število vajencev po velikosti obrata in številu zaposlenih pomočnikov. Dimnikarski stan je zopet točno raciniran in sme vsak mojster, ki ima koncesijo za ta ali oni mestni okraj, sprejeti le določeno število vajencev, kolikor jih njegov okraj res potrebuje, ne pa toliko, kolikor bi jih za svoj okraj potreboval mojster sam. Brivski mojstri so v sličnem položaju. Minuli so časi, ko je mogel imeti mojster enega pomočnika, pa štiri ali pet vajencev, ki so mu zastopali delo. Pri čevljarjih in krojačih so bile včasih podobne razmere, danes pa se ti mojstri skoraj branijo vajencev, zato ker tem obrtnim močno konkurirajo konfekcijske industrije ter eta tudi oba poklica močno razširjena. Pač pa razne modne šivilje, modistke, klobučarke, krznarke in slične obrtnice prav radi najemajo vajenke.

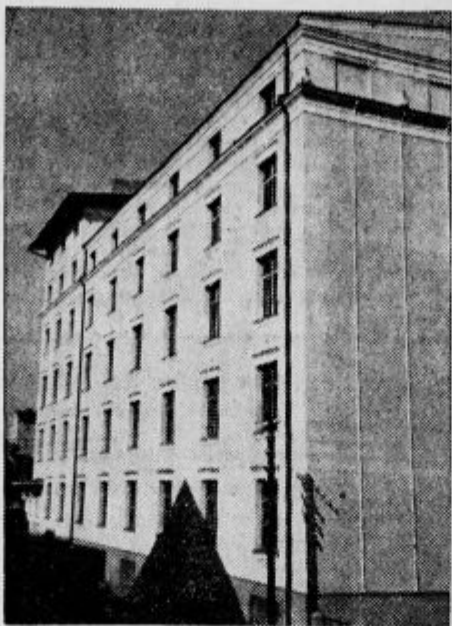
Strokovna izobrazba vajencev

O strokovni izobrazbi naše obrtne in trgovske mladine je izšlo že mnogo literature. Treba je priznati našim vzgojiteljem, med katerimi vidimo že skoraj 100 let stara imena (za primer A. M. Slomšek, Andrej Praprotnik, Janez Bleiweis, Luka Jeran itd. itd.), pa tudi najmlajše, da so se potrudili in vestno poskrbeli za naš obrtniški in trgovski naraščaj. Tudi nekdanjim obrtniškim voditeljem kakor sedanjim gre zahvala, da imamo v Sloveniji kolikor toliko vzorno urejeno obrtno in trgovsko šolstvo. Menda v Ljubljani in Mariboru kakor tudi v Celju in na Jesenicah ni več vajenca, ki ne bi imel prilike nekaj ur na teden obiskovati šolskih tečajev ali celo rednih šol. Za podeželje nimamo točnih podatkov, vendar pa po naših obvestilih sklepamo, da skrbi podeželsko učitelstvo prav tako vestno za vzgojo našega obrtniškega naraščaja.

V Sloveniji imamo sedaj 38 strokovnih nadaljevalnih šol in takozvanih občasnih strokovnih tečajev. Pod »občasnimi« strokovnimi tečaji razumemo tiste strokovne šole, ki jih obrtniški vajenci obiskujejo med tednom, nimajo pa še značaja redne šole. V te strokovne nadaljevalne šole in občasne tečaje hodi trenutno 2840 moških vajencev in 860 vajenk in sicer v prvi razred 1114 vajencev in 276 vajenk, v drugi razred 1232 vajencev in 345 vajenk, v tretji razred pa 494 vajencev in 239 vajenk. To razmerje ni pravilno, zakaj število vajencev ne prekaša tako močno število vajenk. Predvsem je torej zanemarjena pri nas vzgoja vajenk. Na enak način pa je še vedno kakšnih 3000 podeželskih vajencev iz obrti brez nadaljevalnega strokovnega pouka in so odvisni le od dobrohotnosti krajevnega učitelstva in od lastnih mojstrov, da zmorejo nadaljevati svoje izobraževanje.

Trgovski vajenci in vajenke

Za trgovski naraščaj je nekoliko boljše poskrbljeno, vsaj v glavnih središčih Slovenije. V Ljubljani imamo trenutno 3 gremialne šole, pripravljajo se pa še nekatere nadaljnjše. Del bodočega trgovskega naraščaja pa se izobražuje v raznih trgovskih tečajih, v državni dvorazredni trgovski šoli, v raznih združenjskih tečajih, elita pa v državni trgovski akademiji. V Ljubljani obiskuje gremialno trgovsko nadaljevalno šolo, kjer ljubljani-

»Vajenski dom« v Ljubljani

ski učitelji in profesorji nudijo učencem skoraj enakovreden pouk a srednji šoli, okoli 100 vajencev in okoli 120 vajenk. Sedaj je v Sloveniji 10 gremialnih trgovskih nadaljevalnih šol, namreč poleg treh v Ljubljani še v Brezicah, Celju, Kamniku, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Ptuj, Slovenj-Gradcu in Trbovljah. Na vseh desetih šolah je vpisanih 360 trgovskih vajencev in 250 vajenk.

Razne šole in tečaji za vajence

Imamo pa še razne specialne strokovne nadaljevalne šole. Predvsem so se pobrigali za specialne strokovne šole gostilničarji, ki imajo po eno tako šolo v Ljubljani, Celju in v Mariboru. V teh šolah vzgajajo gostilničarji svoj solidni naraščaj. Največ obiskujejo te šole natakarski vajenci, pa tudi hčerke gostilničarjev. Vajencev je okoli 65, gostilničarskih hčera pa okoli 20. Pri Sv. Jakobu v Ljubljani imamo šolo za umetne in oblačilne obrti, ki jo obiskuje okoli 360 deklet. Na Ledini v Ljubljani pa imamo šolo za mehanično tehnične obrti, ki jo obiskuje okoli 290 učencev. Na Grabnu

imamo šolo za stavbne obrti. Obiskuje jo nad 200 učencev. Na Prulah šolo za umetne in oblačilne obrti, ki jo obiskuje 227 učencev. Zadnji dve šoli imata prav za prav bolj značaj tečajev kakor pa redne šole. Ljubljanski grafični delavci so tudi za svoje vajence organizirali poseben tečaj, ki ima trenutno okoli 30 vajencev. Naglasiti moramo, da je med vsemi strokami še najbolj ugodno rešeno vprašanje grafičnih vajencev, kar pa je seveda zaslug njihove strumne organizacije.

Občasnih strokovnih tečajev je v Sloveniji trenutno 22 in sicer jih obiskuje v občin oddelkih 448 vajencev in 130 vajenk, skupno torej 578, v strokovnih oddelkih pa 148 vajencev in 27 vajenk.

V Sloveniji imamo torej več kot 70 strokovnih šol z okoli 250 razredi. Število vseh učencev je okoli 4600, število učenek pa okoli 1650; skupno torej okoli 6300. Na teh poučuje skupno okoli 520 učiteljev.

Vprašanje organizacije vajencev

Socialni položaj obrtniškega trgovskega vajenca je v Sloveniji zelo slab. Po večini morajo vajenca, to je 14 do 20 letnega fanta ali dekleta, vzdrževati starši. Je to krivično, ker že začetnik v obrti ali trgovini toliko dela, da zasluži vsaj za hrano in za posteljo. Imamo nekaj dobrodelnih organizacij, ki skrbijo za uboge vajence. Predvsem moramo omeniti tukaj Vajeniški dom v Ljubljani v Kersnikovi ulici, ki je naravnost vzorna ustanova in v katerem ima oskrbo brezplačno ali proti odškodnini okoli 150 vajencev. So še druge ustanove, ki bi jih bilo vredno omenjati in ki se trudijo za vajence. Tako n. pr. organizacija obrtnikov-mojstrov in pomočnikov v Rokodelskem domu v Ljubljani. Priznati pa moramo tudi nekaterim mojstrom, da poskrbijo za svoje vajence.

Nekatere strokovne organizacije se trudijo, da bi uvrstile vajence v svoje članstvo. Mojstri in delodajalci so skoraj brezizjemno proti tem poskusom, češ, da je vajenec še mladoleten in da obrt ali trgovina ne moreta trpeti razrednega boja med vajencem in gospodarjem. Na drugi strani pa strokovne organizacije ravno naglašajo obupen položaj vajenca, ki etrada, dela pogosto nadurno delo in ki mu tudi pritičejo pravice, katere mu more preskrbeti samo organizacija. Borba za pravice organiziranja mladoletnih vajencev še traja. Industrije, trgovci in obrtniki imajo pa priliko, da to borbo takoj prekinjejo: vajencem naj dajo sami od sebe tisto, kar bi utegnile razne organizacije po hudih borbah za vajence izposlovati. Mi v mladoletnem vajencu vedno gledamo slovenskega človeka, ki bo nekoč postal polnoleten in tudi dober ustvarjalec narodnih vrednot!

Madrid glavno mesto Španije

„Tri mesece v letu je zima, devet mesecev pa vroče kakor v peklu“

Madrid sicer ni tako tesno in notranje povezan s Španijo, kakor n. pr. Sevilla z Andaluzijo, je pa njeno glavno mesto in ta čast ga vzdržuje. Leži v ravnini, skoraj točno v sredi Španije, v daljavi pa ga okrog in okrog obdajajo visoke gore. Morje s svojimi mehkiimi vplivi do sem ne prodre, zato vlada v Madridu izrazito celinsko podnebje z velikim razlikami med poletjem in zimo. Temperatura se giblje med 40 stopinjami vročine in 10 stopinjami mraza in razlika 20 stopinj v dnevni temperaturi ni nobena redkost. Prav ugodno te velike razlike za zdravje niso, zato pravijo Španci, da je v Madridu tri mesece zima, devet mesecev pa vroče kot v peklju. Manzanares, ki ima od daleč še nekaj romantike, je od blizu prav lena in nič kaj vabilna reka, ki teče skozi vzhodni del mesta; preko nje vodita dva mostova, segovijski in toledski.

Kakor v drugih velikih mestih, ki jih je zajel moderni promet, tako tudi v Madridu ni nikoli miru. Mesto je prepreženo z mogočnimi cestami, kakršnih je malo na svetu, kakor je n. pr. »Castellana«, ki teče po dolgem po mestu in večkrat menja svoje ime. Ob tej cesti se na vsej njeni dolžini odigrava večidel madridskega življenja, zlasti večernega in nočnega. Madrid ima namreč neke vrste naravno nočno življenje. Podnevi vlada taka vročina, da človeka kar duši in tako si vsak mešan išče hladila zvečer in pozno v noč. Madrid oživi tako rekoč šele z nočjo in to ne samo tako imenovani »pokvarjeni svet«, ampak tudi delavstvo in preprosto meščanstvo. Večerja je nekako med 9 in 10 zvečer, predstave in prireditve pa se začne šele pozneje.

To mesto ob Manzanaresu ima povsem velikomestni značaj, nima pa na sebi prav nič značilno španskega ali južnjaškega. Po ulicah vlada večni dirindaj, avtomobilih hup, zvonjenja cestne železnice, neprestano se prelivajoče množice, ki se

vedno nove vale iz postaj podzemeljske železnice — k vsemu temu pa še kitare, ki pojo z vseh strani, to je madridska ulica, ki jo ukroti šele pripekojoče dopoldansko sonce.

Največji kulturni zakladi Španije so bili nekdaj zbrani v muzeju »Prado«, ki pa je danes

Poročila iz Španije povedo, da je Franco začel z vseh strani odločno pritiskati na Madrid. Prebivalstvo se zadržuje v kletih; slika kaže z vrečami peska zavarovani vhod v »Banco de Viscaya« v Madridu.

C I S T E K

Pepelnica

(Kratke misli k današnjemu dnevu.)

Pepelnica — začetek resnega postnega časa! Ze od papeža Gregorija Velikega velja za »caput quadragesimae«, »caput ieiunii« — središče in vrh postnega časa. Nekdaj so javni spokorniki na ta dan dobili spokorna oblačila in si glavo potresali s pepelom. S temi znamenji so se vzdrževali javnega bogoslužja in »veselja tega sveta«, da bi upodobili v sebi Kristusovo trpljenje za njegovo telo — Cerkev. Javni spokorniki so bili v Cerkvi »svet stan«, v katerega so se sprejemali ne samo rečnični grešniki, ampak so vanj prostovoljno vstopali tudi pobožni in pravični ljudje, ki po človeški sodbi »ne potrebujejo pokore«. V trpljenju prostovoljne pokore so prevzeli nase delež v pravem Kristusovem trpljenju da bi v skrivnostnem Kristusovem telesu — Cerkvi — zadostovali za grehe človeštva v svetu in Cerkvi. Tudi Bernard iz Siena v Florenci je bil član take spokorniške družbe.

Danes sv. Cerkev svoje vernike s pepelom uvaja v miselnost: ločiti se za kratko dobo od sveta in »veselja bogoslužja« in v preprostosti in odmaknjenosti odmeti »slaremu Adamu«, da bi v nas vstal »novi Adam — Kristus«. Z nemo, na zunaj težko kretnjo nam Cerkev kaže naše krščansko bitvo.

Kristusovo kraljestvo je na tem svetu, dasi ni »od tega sveta«. Izvor, namen, pot in pomoč — vse to je nam kristjanom dano od zgoraj. Iz čakanja na tem svetu potujemo v dan pobožnosti, k poslednji sodbi. Romarji se nikjer ne smejo za stalno naseliti, romarji so vedno »na poti«. Pozdravljajo vse drevje, vse rože in ptice in vse lepote stvarstva, vse jim je drago in ljubo, toda vse puste za seboj, ne da bi se mudili pri teh stvarih. Mi kristjani potujemo v polnost povišanega Kristusovega življenja in s pomočjo Kristusovega dvigujemo iznad tega sveta.

K temu odmiranju nas na pepelnico sredo opominja sv. Cerkev. Ko duhovnik pri pepelnju nad nami govori: Spomni se človek, da si prah in da se boš v prah povrnil« pa mislimo tudi na drugo, telesno smrt. Toda kristjan pa ve, da je ta smrt samo — vrata v »drugo življenje«. Zato to skromno, pa vzvišeno znamenje sv. Cerkve radi sprejememo na svoje čelo. Znamenje se napravi s pepelom. S pepelom, ki so ga dale blagoslovljene palmovce večje lanskoletnje svetne nedelje. Palma pa je zmagovalno znamenje Gospoda. Tako je tudi znamenje križa s pepelom korak k Kristusovemu zmagovalstvu. Iz tega blagoslovljenega pepela nam daje upanje, da bomo deležni Kristusove zmage. Kdo bi se torej hotel odtegniti temu znamenju upolnega odmiranja?

„Vsi ste naši!“

Ze o sv. Jožefu leta 1915 so pričeli razredi kranjske gimnazije potovati. Najprvo smo se preselili v ljudsko šolo, kjer smo s svojo težo tresli stare stropce. Potem smo šli v mestno ubožnico na Pungrat, kjer smo ob številnih naborih morali

imeti počitnice, da so namesto nas vstopali mladi fantje in stari mojstri, zunaj so jih pa čakale žene in matere s prtljago in zalogo solza. Končno nas je sprejel Ljudski dom poleg župnijske cerkve. Šestošolci smo bili kar v gledališki garderobi. Profesor in pisatelj dr. Ivan Pregelj je imel tedaj iz ene cerkve hiše v drugo blizu v šolo in prav tiste dni je kaj rad hodil na Brezje, dve uri tja in dve uri nazaj.

Jeseni, leta 1917, se je pa pričetek šolskega leta zelo zavlekel. Poln je bil Kranj vojaštva. S skrbjo nam je pojasnjeval gimnazijski ravnatelj: »Ne vem, če in kdaj pričnemo!«

Narejen je bil tedaj sklep, da grem v školijski zavod v St. Vidu. Tedaj sem se srečal prvič z blagopokojnim škofom dr. Janezom Gnidovcem in to srečanje se mi je vtisnilo neizbrisno v spomin.

Z nekim strahom sem prestopil prag zavoda, ki je s svojo zunanostjo in pomembnim napisom napravil name silen vtis. Duh po bolnišnici mi je silil nasproti, saj je bilo v zavodu polno vajkov-ranjenecv. Le za silo so še imeli prostora za dijake. Nekoga sem vprašal, kje se nahaja rektor zavoda in ravnatelj gimnazije dr. J. Gnidovec. Odgovor se je glasil: »Bog ve, v katerem koncu zavoda je pri bolnikih. Počakajte ga pred stanom.«

Kakal sem pred ravnateljevim stanovanjem v prvem nadstropju, ki je bilo porabljeno tedaj za šolske in učne sobe. Rektor in ravnatelj zavoda je pa stanoval tedaj v samih knjižnicah. V predstobi konferenčne dvorane, polni knjig, je imel svojo sobo-delavnico, v prefektoviski knjižnici pa svojo sobo-spalnico. Hodil je ves dan po številnih sobah zavoda, da je tolažil in spovedoval ranjence in skrbel za dijake. Vsako pot po zavodu je pa

STO MILIJONOV POLENOKVI

znaša približno letni lov norveških ribičev. Nepregledne množice polenokv se vsako zimo in pomlad približajo norveškimi obalam, kjer se drste in si poiščejo hrane. Ribičem ni treba pluti daleč na morje, da razpno svoje mreže, ker se skupine zadržujejo v bližini obale. Važno je to za produkcijo olja, ker plen še isti dan oddajo v tvornice, katere na ta način predelajo popolnoma svežo ribo. V tem je tajnost kakovosti norveškega ribjega olja, ki vsebuje zato velike količine vitaminov A in D, mastne kisline in joda. Norveško ribje olje je brez duha in okusa, ter zdravi rahitido, pospešuje rast in ščiti pred boleznijo.

NORVEŠKO ZDRAVILNO RIBJE OLJE je znano zaradi svoje kakovosti.

že skoraj izrabljen. Dragocene umetnine iz tega muzeja so rdeči razprodali po vsem svetu, veliko se jih je porazgubilo čez Pireneje v Francijo, največ pa so jih z nedavnimi pošilkami poslali v Zenevo. Po več dni so se prej tuji zadrževali v tem muzeju, odslej bo ogledovanje mnogo krajše. Na umetninah je bila Španija pred državljansko vojno tako bogata kot n. pr. Italija. V Pradu so bila dela najslavnejših španskih mojstrov, kakor Murillo, Goya, Greco, Velasquez, Ribera; številno pa so bili zastopani tudi inozemski mojstri, kakor Raffael, Tizian, Fra Angelico, Tintoretto in Reni. Tudi Dürerja, Holbeina, Rembrandta in Rubensa so ljubitelji umetnosti mogli tu občudovati. Danes vsega tega ni več, ker rdeči so Madrid dobro izpraznili, preden ga bodo prepustili Francu — da so s tem Španijo oropali njenih najbolj trajnih bogastev, to jih ni bolelo.

Največja privlačnost Madrida pa je — »Buen Retiro«, otok zelenja sredi mesta, ki je bil vsa leta skrbno vzdrževan in so vsi sloji v njem iskali oddihi. Zasadi ga je že kralj Filip II., ki je svoji ženi zgradil sredi zelenja mogočen grad, po katerem se tudi park imenuje. Krone dreves so tako goste, da ostri solnični žarki ne prodrejo skozi nje in pod njimi vedno vlada prijeten hlad. Je zelo prostran in poln lepih spomenikov; najmogočnejši med njimi je spomenik kralja Alfonza XII., ki stoji pred nekim jezerom, preko katerega parnik vozi izprehajalce. Sploh je ves ogromni park poln raznih vabljivosti, zato tudi nikoli ni prazen.

Veliko važnih dogodkov je tekom zgodovine že šlo preko Madrida. Ne manj važni stoji tik pred njim in moremo pričakovati, da se bodo kmalu začeli odigravati v vsej odločnosti. Ko se še Madrid osvobodi rdeče nadvlade, bo Španija zopet enotna in bo v svojem bogastvu iskala novih življenjskih oblik.

usmeril tako, da je hodil skozi kapelo, kjer je pred Najsvetejšim iskal moči.

Iz kapele je prišel. Ljubeznivo mi je odzdravil in vstopil sem za njim v predsobo konferenčne dvorane. Ko sem mu razodel željo po sprejemu v zavod, me je pogledal od vrha do tal tako, kakor je znal on sam — ostro in skrbno očetovsko obenem. Spregovoril je: »Ni prostora. Še za svoje gojence imamo jako na tesnem. Vrh tega v višjo gimnazijo ne sprejemamo kar tako hitro. Doslej od drugod še nihče ni prišel k nam samo v višjo gimnazijo.«

Ze sem obupal. A potegnil sem iz žepa še priporočilno pismo domačega župnika, žužemberškega rojaka.

Bral je gospod rektor in ravnatelj. Pogledal me je nekajkrat in končno dejal: »Torej ste kongreganist. Počakajte malo!«

Nisem čakal dolgo. Kmalu se je vrnil. Ljubeznivo se je nasmešnil in govoril je: »Bomo pa izjemo naredili. Kar sam Vas sprejemem. Zasedli boste mesto bolnega sošolca. Bo že Bog poskrbel, da bo vse prav.«

Zahvalil sem se in vprašal, kdaj smem priti. Odgovor: »Le kmalu, sedaj ste naši!«

Večkrat nam je govoril: »Vsi ste naši!« Tu in tam je pa tudi izrekel: »Patent portae« (Vrata so odprta!), a to le v skrbni in odgovorni zavesti za vso zavodsko družino. Hotel je namreč, da bi bili vedno vsi gojenci tudi Zveličarjevi, kateremu je zavod posvečen.

Ob spominih na zavodsko leta pod njegovim vodstvom, ob junaških delih in žrtvah njegovega škofovanja, ob svetniški njegovi smrti je prav za prav šele mogoče razumeti njegov ključ in željo, da bi bili vsi naši. Vsi naši ali vsi božji! Kakor blagopokojnik! Bog daj!

A. V.

Ljubljana

Pepelnični maček Ljubljančanov

Ljubljana, na pustni torek.

Ljubljančani so letošnji predpust temeljito uživali. Odkar je nastopilo leto krize, še noben predpust nismo toliko plesali kakor letos, toda zato imamo danes še temeljitega mačka. Vse govorice in vsi anonimni letaki, da je Ljubljana zašla v neko brezno revščine, bi bile kmalu resnične, če ne bi videli v predpustu toliko ljudi veseliti se, plesati in tudi ženiti. Res je, da Ljubljana še ni v blagostanju, toda v taki revščini tudi še nismo. Pred nekaj leti smo zabeležili skoraj porazno število predpustnih zabav, sedaj na pepelnično sredo pa moramo Ljubljančanom v pokoro in v kesanje povedati, na koliko oblastno dovoljenih veselich so se zabavali. Izračunali pa smo samo tiste veselice, kjer je bil poleg stražnika, ki je nadzoroval zabavo in ples, ne pa onih, ki so bile v zasebnih družbah ob zvokih gramofona ali radia. Predpustnih veselich od 6. januarja pa do vseh predpustnega torka je bilo v Ljubljani nič manj kakor 48. To so bile samo veselice z večjim obiskom v velikih dvoranh ali pa v večjih restavracijskih prostorih. Vsi odbori, komiteji in gostilničarji, ki so priredili te veselice, so predpisno plačali visoke takse. Zaključeni plesi, razne dijaške zabave, pri katerih se popije nekaj malinovcev ali kvečjemu pivo, niti vštete niso. Za prijavljenih 48 javnih zabav pa moramo mirno računati, da je bilo na sleherni vsaj tri st. oseb. Skoraj sleherni gost je uporabil kakšnih 50 din, torej moremo mirno računati, da je Ljubljana zapravila ta predpust 700.000 din. To je pa samo znesek, ki so ga Ljubljančani po naši približni cenitvi zapravili na maskaradah v gotovem denarju. Ni pa vračunan denar, ki je bil izdan za razne toilette — samo enkrat uporabne — za maske, za vozila in drugo. V ta denar niso všteti tudi drugi stroški, o katerih ne moremo imeti kontrole. Letošnji predpust v Ljubljani je bil sijajen, zato pa bo pepelnično zelo klavna, ker se bo marsikdo prijel za žep in bo vzdihnil s Prešernovim »Učencem«: »Predpust, ti čas presneti, da ne bi prišel v drugo!

Velečenjena gospa!

Za spomladanske plašče, kostime in obleke vas postreže najboljšje

manufakturna trgovina — Julij Vončina,

Prešernova ulica št. 16 — nasproti Mestne hranilnice.

1 Prvi slovenski zvočni film se bo predvajal na 19. prosvetnem večeru, t. j. v petek 24. febr. ob 8 zvečer v veliki dvorani hotela Uniona. Na sporedu je predavanje magr. Viktorja Steska: Zgodovina ljubljanskih škofov. Nato bo gospod dr. Karel Capuder podal v kratkih obrisih pomen naše mladinske organizacije, ki je prenovljena, z novimi svežimi močmi priredila v pretečenem letu krasno uspehi mladinski tabor, katerega je Prosvetna zveza z lastno zvočno filmsko aparaturo z domačimi slovenskimi močmi ujela na filmski trak. S tem je uresničen njen davni sen, saj je s tem dogodkom ustvarjena nova panoga v našem kulturnem življenju. Vsekakor je to zelo dragocena pridobitev na našem prosvetnem polju, katero bodo gotovo z veseljem pozdravili vsi, ki jim je procvit kulture našega naroda pri srcu. Upamo, da se bodo razumevali krogi polnočevalno odzvali vabilu in prisostvovali predavanju prvega slovenskega zvočnega filma, ki bo predvajan v petek ob 8 zvečer v veliki dvorani hotela Uniona. Predpobjava vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7.

1 Narodni poslanec g. Pavle Masij bo na razpolago jutri, v četrtek, dne 23. februarja, med 11 in 14 za člane in volivce JRZ v prostorih mestnega tajništva JRZ na Gosposvetski cesti št. 10/1. Ob istem času bo g. poslanec na razpolago vsak četrtek, kadar bo v Ljubljani.

1 Tri tosofke za najbednejše v stari cukrarni je poslala ugledna trdnica R. Ranzinger, mednarodna špedicijska pisarna in skladišče na Masarykovi cesti 19 do 21, ljubljanskemu županu z naslednjim tudi za druga podjetja spodbudnim pismom: »Namesto da bi izdal denar za reklamo, kakršne se poslužujejo nekatere druge trdnice, se raje spominjam revnih in potrebnih ter si dovolim poslati vam v prigrabu 3000 din, katero vsoto izvolite uporabiti v prid ob vsi ustanovljene ljudske kuhinje.« Dobrotniku revežev izreka mestno poglavarstvo za lep zgled in darilo najplešje zahvalo tudi v imenu tistih, ki bodo deležni podpore.

1 Pevsko društvo »Ljubljana« je imelo te dni v beli dvorani »Uniona« svoj redni občni zbor, ki ga je vodil društveni predsednik g. dr. France Logar. Občni zbor je bil izredno dobro obiskan. Iz poročil predsednika, tajnika, blaginika, arhivara in gospodarja smo posneli veliko delo, ki ga opravlja društvo na kulturnem področju. Sicer društvo ni moglo prirediti v lanskem sezoni samostojnega koncerta, ker je vprav menjalo pevovodje, je pa nastopilo v zvezi z drugimi društvi pri raznih prireditvah in nastopih. Večkrat je sodelovalo tudi v radiu. Svoje umrle člane je v Ljubljani, pa tudi izven nje, počastilo z žalnimi pesmimi in se tako dostojno poslovilo od svojih zadružnikov. Iz poročila novega pevovodje prof. Srečka Koporca smo spoznali naloge, ki jih naslednje pevsko društvo »Ljubljana« V načrtu je koncert, ki bo v začetku maja, medtem bo pa več nastopov v radiu. Zbor študira predvsem skladbe slovenskih skladateljev in hoče ponovno pokazati lepoto naše slovenske pesmi. Pri volitvah je bil za predsednika zopet izvoljen aglini in poštvovalni dosedajni predsednik banski inšpektor dr. France Logar, v odbor so pa prišli poleg starejših odbornikov tudi mnogi mlajši člani, ki je posebno jamstvo, da bo »Ljubljana« napredovala, opravljala svojo kulturno nalogo in se držala dosedanjih zahtevnih smernic, ki bodo gotovo obrodile uspeh. »Ljubljana« ima sedaj prav dober moški zbor, dočim bi bilo treba ženski zbor pomnožiti in glasovno zboljšati. Trdno smo prepričani, da se bo to zgodilo pod spretnim vodstvom prof. Srečka Koporca, o katerem vemo, da zna pripeljati zbor na umetniško višino. Pozivamo vse pevce, zlasti pevke, da se pridružijo pevskemu zboru »Ljubljani«, saj bo le tako zbor dosegel uspehe, ki jih je že pokazal nele v naši domovini, temveč tudi izven mej naše države. Za jesen pa pripravlja društvo večji koncertni nastop. Občni zbor »Ljubljane« je ponovno izpričal veliko povezanost, ki družijo člane tega našega kulturnega društva, in potrdil stremljenje, ki preveča članstvo za lepoto in umetniški podvig naše slovenske pesmi.

1 Zanimivosti s trga. Na ljubljanski trg je bil pripeljan prvi nov grah v strokih. Je še slabše kakovosti, a prav drag, kajti 1 kg stročjega graha je 16 din.

Trg je še vedno zelo založen z dalmatinsko cvetačo, ki prihaja k nam iz Splita. Prvotno je bila lepa cvetača 3 din kg, pozneje se je cena dvignila na 5 in sedaj je padla na 4 din kg. Za cvetačo je velika konkurenca.

1 V decembru vključena posojila. Zemljiškoknjižni urad ljubljanskega okrajnega sodišča je lani zaznamoval 149 predlogov za vključbo raznih hipoteknih posojil in kreditov, ki so jih bili dovolili razni denarni zavodi ljubljanski in drugi padjetnikom, trgovcem, hišnim posestnikom v mestu in okolici za skupno vsoto 12.359.757 din. Denarni trg se je lani napram prejšnjim letom znatno izboljšal. Najvišji znesek 3.000.000 din je bil vključen na neko mestno podjetje, najnižji 533 din pa na neko okoliško posestvo.

— Reflektantom za telefone. Poštna uprava namerava v teku tega leta povečati v Ljubljani telefonsko omrežje. Da bo povečano omrežje res odgovarjalo dejanskim potrebam posameznih okrajev, prosimo vse one, ki nameravajo postati v Ljubljani telefonski naročniki, da vložijo tozadevne prijave. Prosimo pa tudi vse one, ki so prijave že vložili, da prijavijo eventualne spremembe svojega stanovanja. Prijave za telefon se dobijo na glavni pošti in pri mestni telegrafski in telefonski sekciji.

1 Prikojevalni tečaj za krojače v Ljubljani, ki ga priredi kr. banska uprava, se prične dne 27. februarja t. l. ob 18 zvečer na Tehniški srednji šoli, 11. nad., soba 10. Kdor se še želi tečaja udeležiti, naj se zgleda navedenega dne v učnem prostoru.

1 Nadaljnje aretacije o tatvinah na Barju. Včeraj smo v kratkem poročali o aretaciji 30letnega brezposelnega peka Ferjančiča, ki je okradel Tonjevo gostilno in trgovino (bivšo Zebalovo) v Rudniku. Policija je Ferjančiča temeljito zaslišala in na podlagi njegove izpovedi aretirala še nekaj oseb, zlasti pa lastnika hiše Na Jurčkovi poti in njegovo ženo. V tej hiši je namreč vlomilska tolpa skrivala pokradeno blago. Policija še preiskuje vso zadevo in zasleduje dosedaj še nepriprte člane te vlomilske tolpe.

1 Razne tatvine. V Ljubljani se množe zopet prijave o tatvinah. Vzrok temu bo najbrž v tem, da je pred kratkim osedel svojo kazen več tatov, ki sedaj nadaljujejo s svojim tatvinskim delom. Množe se tatvine koles, vlomil v zasebna stanovanja in podobno. Ivanu Useniku na Dolenjski cesti je bilo izpred lastnega doma ukradeno 700 din vredno kolo, prav tako Stanku Remžgarju na Šmartinski cesti 500 din vredno kolo. — Neki gospe je pred Kresijo kar na lepem izginila denarnica, v kateri je bilo 800 din gotovine. V neki gostilni je izginila Angeli Božnarjevi denarnica z gotovino 400 din. — Na nenavaden način pa je bila napravljena tatvina v Puharjevi ulici. Tam je nekdo ukradel Anici Nazorjevi cel kubični meter drv, vreden okoli 90 din, že pred dnevi pa je morda prav isti tat pokradel s podstrešja perila v vrednosti najmanj 450 din.

Maribor

Ukrepi proti beračenju

Mestna občina je izdala sledeč proglas: Na konferenci socialnih referentov slovenskih mestnih občin so bili proti beračenju sprejeti sledeči sklepi: 1. Mestno prebivalstvo se pozove, da ne podpira beračenja s kakršnimikoli milodari, marveč se prepusti podpiranje siromašnih oseb mestnim občinam, ki razpolagajo s potrebno kontrolo in evidenco. 2. Policijska oblast se pozove, da bolj strogo postopa ne je proti javnemu beračenju, ienveč tudi proti beračenju od hiše do hiše. 3. Poskrbi se naj, da se predpisi proti beračenju strožje izvajajo, občine pa naj s primerno ohrbo poskibijo, da bodo odpadli vzroki beračenja. 4. Nepopolniji berači naj se oddajo v zavode. — V smislu točke 1. se mariborsko mestno prebivalstvo poziva, da napoti vsakega prosjaka na socialno-politični oddelk mestnega poglavarstva Rotovčevem trgu 9, kjer se bo resnično potrebnim in upravičenim nudila potrebna pomoč: delazmožni bodo zaposleni pri javnih delih, delazmožni (starc, onemogli in otroci) pa oddani v zavodovo ali drugo oskrbo, dočim bodo tuje osebe, ki se zadržujejo v mestu brez dela ali sredstev ali prihajajo v mesto samo beračit, odgonsko odpravljene v domovinsko občino. Beračenje ni le nadležno, ampak tudi škoduje tujcemu prometu in zavaja zlasti mladino k delamirznosti in nemoralnemu življenju. Mariborsko mestno prebivalstvo naj stremiljenje mestne občine in varnostnih organov po popolni odpravi beračenja v mestu podpira s tem, da upošteva zgornja navodila.

Velik tihotapski plen policije

Maribor, 21. febr.

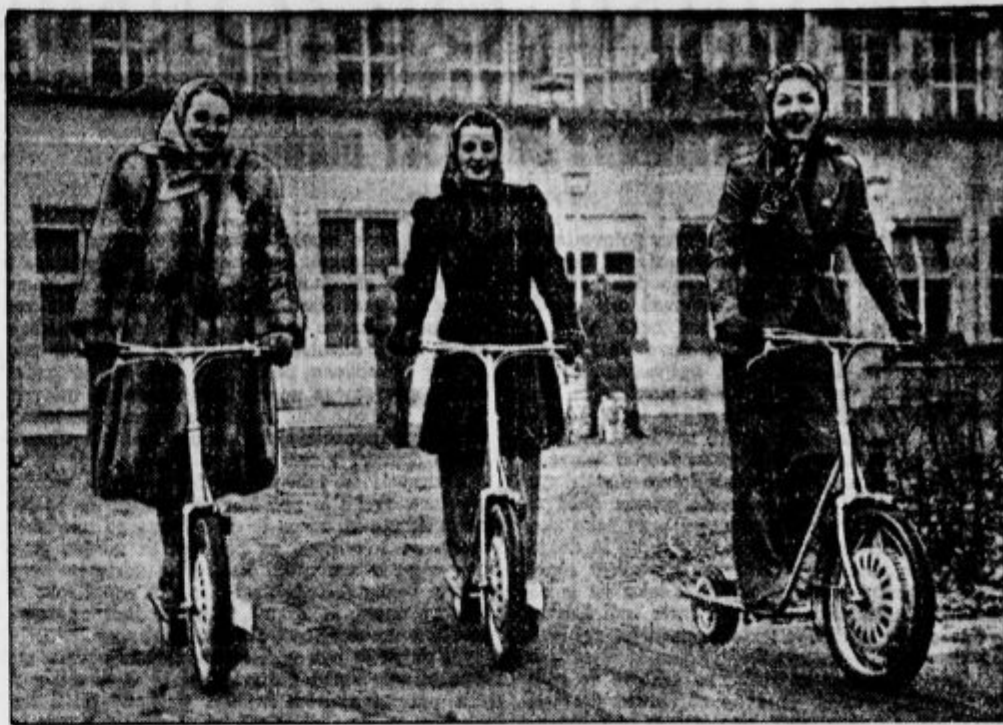
Kljub temu, da naše tihotape spremlja velika smola, tihotapstvo kar noče ponehati. Še vedno se najdejo ljudje, ki jih mika sicer tveganj pa lep zaslužek, ki ga nudi spretnemu tihotapcu prodaja vtihotapjenega blaga. Oblasti seveda strogo bdijo nad tem početjem, zato pa se jim tudi posreži veliko večino tihotapev prijeti. Tak primer se je zgodil tudi danes jutraj. Okoli štirihi je neznan možakar s težkim in dobro založenim nahrbtnikom vzbudil na Glavnem mostu sum službojočega stražnika Karla Jurkoviča. Možakarja je ustavil in povprašal, s čim neki je tako dobro založen. Odvrnil mu je, da nosi hrano za svojo teto, česar mu pa seveda ni mogel verjeti in ga je zato povabil na policijsko stražnico. Tega vabila pa se je neznanec tako ustrašil, da jo je jedrno ucvrl preko mostu. Stražnik ga je kmalu došel in odpeljal na stražnico, kjer so ga legitimirali. Izkazalo se je, da so prijeli Franca Vrhovca, vrtnarskega pomočnika iz Ljubljane, v njegovem nahrbtniku pa so našli nič manj ko 11 kg saharina, 104 vžigalnice in 47 paketov igralnih kart, ker je vsekakor velik tihotapski plen.

Pri zasliševanju je Vrhovec pripovedoval, da se je v ponedeljek dopoldne pripeljal iz Ljubljane v Maribor, popoldne ob eni pa se je brez potnega lista, skrit na stranišču, z vlakom odpravil v Gradec, kjer je nakupil blago, katerega je nato izročil nekemu vlakovodji, ki ga je skril na strehi nekega vagona, on sam pa se je zopet brez potnega lista pripeljal v Maribor. Na kolodvoru je s strehe vzel nahrbtnik ter preko tračnic odšel na cesto. Nameraval je peš proti Ljubljani, med potjo pa bi skušal tihotapsko blago prodati, kar bi se mu tudi posrečilo, da ga ni opazilo budno oko policijskega stražnika Jurkoviča, ki si gotovo nagrado, ki jo bo dobil, zasluži.

Danes sveže namočena polenovka v trgovini JOS. SKAZA, MARIBOR, GLAVNI TRG.

1 V cerkvi sv. Rešnjega Telesa bo v nedeljo, 26. t. m., zopet lepa slovesnost. Gospod Ludvik Voršič in njegova žena sta za cerkev kupila 10 lepih evharistično-simboličnih slik in podobne krišavega pota. Te slike se bodo v nedeljo popoldne ob 5 pri večernih blagoslovih. Obenem se bo takrat postavil tudi križev pot. Cerkveni obred bo izvršil pater gvardijan O. F. M. oziroma njegov zastopnik.

1 Sahovska sekcija SK Maratona ima v četrtek zvečer ob 7 v lokalni v Mikšičevi ulici svoj seštanek. Vabljeni tudi novi člani.

Otroška kolesa na motor bodo razkazovali na avtomobilski razstavi v Berlinu. Motor je priklopljen ob stran prednjega kolesa. Kakor je s slike videti, je iznajdba namenjena predvsem — velikim otrokom.

novanja in podobno. Ivanu Useniku na Dolenjski cesti je bilo izpred lastnega doma ukradeno 700 din vredno kolo, prav tako Stanku Remžgarju na Šmartinski cesti 500 din vredno kolo. — Neki gospe je pred Kresijo kar na lepem izginila denarnica, v kateri je bilo 800 din gotovine. V neki gostilni je izginila Angeli Božnarjevi denarnica z gotovino 400 din. — Na nenavaden način pa je bila napravljena tatvina v Puharjevi ulici. Tam je nekdo ukradel Anici Nazorjevi cel kubični meter drv, vreden okoli 90 din, že pred dnevi pa je morda prav isti tat pokradel s podstrešja perila v vrednosti najmanj 450 din.

Mariborski podstrešni dihur aretiran

Maribor, 21. februarja.

Danes se je mariborski policiji posrečilo aretirati vlomilec, ki je zadnje tedne obiskoval podstrešja ter izvršil v krajšem času 20 drznih vlovov v podstrešja. Je to 23letni delavec Josip Poš, ki je stanoval v Dravski ulici v Mariboru, pred 14 dnevi pa se je preselil na Pobrežje. Poša so pred nekaj dnevi zasledili, ko je hotel vlomiti v Tattenbachovi ulici št. 20. Med ljudmi, ki so ga zasledovali, je bil tudi policijski stražnik. Poša so zasledovali ko Kristanovega kopaljšča, kjer jim je nenadoma izginil izpred oči. Dasi so ga iskali, ga nikjer niso mogli najti. Danes pa je povedal skrivnost svojega bega. Skočil je v vodo in preplaval na drugi breg. Poš je dosedaj priznal 6 vlovov. Gotovo je zagrešil tudi ostale. Policija je napravila hitno preiskavo v hiši, kjer so ugotovili, da ima spravljeno ukradeno blago, ki se ga je veliko nabralo.

Celje

c Na prosvetnem večeru Katoliškega prosvetnega društva v ponedeljek, 27. februarja, bo govoril pisatelj F. S. Finžgar o spomeniku ob 90 letnici Prešernove smrti.

c Krajevni šolski odbor v Gornji Rečici pri Laškem razpisuje dela pri adaptaciji šole v Gornji Rečici z javno pisмено ponudbeno licitacijo, ki bo dne 2. marca v šolskih prostorih. Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v Gornji Rečici. Tu se dobe tudi ponudbeni pripomočki proti plačilu napravnih stroškov. Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na uradno odmerjeni proračunski znesek. Težakša in zidarska dela 131.620 din, tesarska 22.076, kleparska 5.076, krovska 11.170, mizarska 19.870, ključavničarska 3.236, steklarska 4.313, slikarska 2.897, plekarska 8.202, pečarska 5.300 in tapetniška 1.512 din. Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje ter mora položiti kavejco, katere znaša na vse vrste del 10%.

c Varujmo z gozdom. Prvo desetletje po vojni se je v naših krajih, čeprav kmet ni občutil gospodarske krize, precej sekalo. Pa je prišla kriza, les ni imel cene in na grunatih so rasti dolgov. Danes spet gozdi poje sekira, morda bolj upravičeno kot prej. Pa vseeno predstavlja gozd tudi sedaj za kmeta potrebni rezervni kapital, ki naj v nujnih primerih, ob nesrečah, pri prevzemu mladega gospodarja, zagotovi neokrnjen obstoj gospodarstva. Zato brez sile in resnične potrebe nikar s sekiro v gozd. Ta klic je že skoraj prepozno, a vendar potreben.

c Nevaren vlomilec aretiran. Orožnikom v Št. Jurju ob Taboru se je posrečilo izslediti nevarnega vlomilca 46letnega kleparskega pomočnika Venkoviča Ivana, pristojnega v Zalec. Z zadnje čase so se vloni v celjskem okraju, zlasti pa okoli Vranskega, Zaleca precej ponavljali, zato je orožništvo z vso požrtvovalnostjo začelo z zasledovanjem. V soboto je aretiralo Venkoviča, ki je zbežal orožnikom na Črni vrh, kjer so ga orožniki dohiteli. Pri aretaciji se je aretiranec izdal za Cizeja in to dokazoval z ukradenimi delavskimi knjižicami. Ko se mu je to ponesrečilo, se je izdal za Škorjance, nato še za Sitarja Jurija. Zadnjemu je namreč, ko je bil pri njem v službi, ukradel knjižico. Pri zasliševanju pa se je pokazalo, da je to Venkovič Ivan, pristojen in doma iz Zaleca. Na vesti ima celo vrsto vlovov, katere je tudi priznal. Bil je že zaradi vlovnih tatvin 18 krat predkaznovan.

c Maček povzročil požar. Na Vodicah pri Slivnici je zgorelo gospodarsko poslopje nekega posestnika, ki je bilo krito s slamo in leseno. Pri požaru je zgorelo tudi tele. Skupna škoda znaša nad 10.000 din. Posestnik je bil le malenkostno zavarovan. Požar je povzročil domači maček, kateremu se je, ko se je grel pri domači peči, vnela dlaka, da je goreč pobegnil v slamo ter tako zažgal požar.

Zopet dva zaradi uboja pred sodiščem

Celje, 21. febr.

Pred okrožnim sodiščem v Celju sta se danes dopoldne zagovarjala 23letni posestniški sin Jazbec Franc iz Rakovca pri Št. Vidu pri Grobelnem, in 26letni Cerovšek Franc, delavec iz istega kraja. Jazbec in Cerovšek sta 24. julija preteklega leta napadla Novaka Cirila ter ga z nožem tako poškodovala, da je za poškodbami umrl. Oba sta bila zaradi tega dejanja še obojena na okrajnem sodišču v Šmarju, in sicer Jazbec Franc na šest mesecev strogega zavora, Cerovšek Franc pa kot nasnoval na tri mesece. Okrožno sodišče v Celju pa je to sodbo razveljavilo in odstopilo spis državnemu tožilstvu, ker je Novak Ciril že štiri mesece zaradi poškodbe umrl v celjski bolnišnici. Sodišče je na današnji razpravi obsojilo Jazbeca Franc na 1 leto in 3 mesece strogega zavora, Cerovška Franc pa na 1 leto strogega zavora.

Gledališče

Sreda, 22. februarja: Zaprt.

Četrtek, 23. februarja, ob 20: »Na ledeni plošči«. Red A.

Litija

Krajevna organizacija Legije koroških borecv v Litiji je sklicala svoje članstvo na redni občni zbor. Zboru je prisostvoval tudi zastopnik glavnega odbora tov. Gril, ki je ob tej priliki podrobno orisal položaj v organizaciji, kakor tudi o zahtevi po uresničitvi resolucije glavnega odbora Legije z dne 3. aprila 1938. Število članstva v Litiji sicer ni prav veliko, je pa zato tem bolj zavedno in dobro ve, da bi v slogi možno upati na uspeh. Z željo, da bi v novi poslovni dobi dosegli uresničenje naših zahtev, je bil občni zbor v lepi soglasnosti in tovariški slogi zaključen.

KULTURNI OBZORNİK

E. Kalman: Jesenski manevri

Operetna premiera.

Moč Kalmanove umetnosti sega prav gotovo iznad povprečja in njena glavna vrednota raste iz zavesti, da ima umetnost svoje lastne in svobodne postavbe, ki niso odvisne od nesvobodne samovoljnosti raznih človekovih nagnjenj. V tem je zajeta neka klasična značilnost, ki jo upošteva tudi na novo uprizorjena Kalmanova opereta, in ki vpliva na vsebino in na glasbo. Res, da je vsebina lahka in površna in res, da je prav tako tudi glasba. Toda iz ene in druge odsevajo utrinki pravega umetniškega navdiha, ki označujejo celoto za resnobno umetniško tvorbo šaljivega značaja. — Po vsebini se ta ozko dotika dunajskega operetnega sloga, ki že kar okorelo zajema ljubavni odnos iz plemiških krogov ter ga po prav tako določeni arhitektonski osnovi razvija skozi prvo in drugo dejanje do neugodnega vzleta ter ga v tretjem zopet razveže v najsrečnejši zaključek. Prav tako pa je na značaj dunajske operetne tvorbnosti operta tudi glasba, ki je polna sočne in mehke melodioznosti ter vabljivo valujoče ritmike.

Ta dunajska poteza umetnine pa zahteva še celo s svojo plemiško okoliščino posebne ubranosti, dražesti in plemenitosti v podobi sami in v igri. In te zahteve, ki se pri nas vedno znova obupno bore pri uprizar-

janju za svojo izpolnitev, so kot ponavadi ostale tudi sedaj neizpolnjene, kajti dani položaj gledališča nikakor ni kos nalogam, kot jih stavi resnična opereta v svojem polnem sijaju. Preborna ostaja vedno zunanja podoba, preokorna tudi igra, ki jo stalno zadržuje dobršen delež diletantizma. — Saj je to res stara in že kar obrabljena pesem, ali kaj, ko so nedostaki našega operetnega uprizorjanja še mnogo trdovratnejši in tako ukoreninjeni, da jih ne odpravi še tako velik napor. Pri posameznikih napora res ne primanjkuje, kot je dokazal v režiji Drago Zupan, ki je pa morda v obzirnosti le preveč zadržan nasproti vidnim ne-talentom. Treba je pač imeti v zavesti, da je opereta zveza drame in opere in da zahteva od upodabljalcev zmisla za živo igro, za petje in za zdravo govorico, kar je pa v eni osebi kaj redko združeno samo po sebi in čemur je tedaj treba šole in zopet šole. In kot posebej opera in drama, zahteva tudi opereta zase dovršene umetniško strokovne izdelanosti.

Pač pa je bila uprizoritev skrbno podana z glasbene strani. Vinko Šušteršič, ki je vodil glasbeni del, je s pravim okusom izgladil glasbene misli zlasti v orkestru in jim dal primeren povdarek, kar je bilo v celoti v očiten prid. V. U.

Ob razstavi italijanske knjige

Mario Nordio: Evropa s 40° mrzlice

Tržaški časninar Mario Nordio, ki slovi v italijanskem novinarstvu kot zunanje politični strokovnjak izredne intuicije, je za božič izdal knjigo »Evropa a 40 gradic«, — «Evropa a 40 stopinjami mrzlice», (Istituto edizioni accademiche, Udine). Na teh straneh je Nordio z lahkotno besedo a zelo plastično narisal stvari, ki jih je sam videl in doživel v mrzlični jeseni 1938, »ko je stava med vojno in mirom stala v razmerju 8:1«. Dva meseca zgodovine, dva odločilna meseca, v katerih se je, dvajset let po svetovni vojni, izpremenilo obličje Evrope in se je pokazalo novo ravnotežje političnih sil, je Nordio opisal v živobarvnih slikah. Njegova knjiga je posebno zanimiva še zato, ker gleda stvari in dogodke z ostrga zrelca z nemško-italijanske osi in kar daje knjigi borben značaj. Knjiga se začne z opisom zadnje konference Male zveze na Bledu 23. avg. 1938. G. Stojadinovič z odlično roko pripravljala sporazum z Ogrsko, izglajuje nasprotja, uveljavlja svoj predlog, naj Mala zveza dovoli Ogrski oborožitev. Težavni in burni razgovori trajajo tri dni in končajo srečno. Toda Mala zveza se je spremenila, »našla je svoj grob v zelenih vodah Blejskega jezera«, tako prerokuje Nordio.

To poglavje, napisano jeseni, že odkriva nove črte jugoslovanske politike: sporazum na vseh mejah, tudi z Ogrsko; ta problem je g. Stojadinovič že rešil, ki je 450.000 Madjarom, ki so jih mirovne pogodbe prisilile Jugosloviji, zagotovil kulturne in socialne pravice. Ta stvarna ugotovitev spominja bralca nehoti na dejstvo, da so zadovoljne manjšine na vseh mejah vedno in povsod med državami in narodi.

Drugi del knjige opisuje doživljanje na kongresu nacistične stranke v Nürnbergu od 5. do 12. septembra. Pisatelj je zajel duha, mitos, ideologijo nacistične stranke, ki jo ocenjuje seveda pozitivno in jo smatra za silo, ki je prerodila nemški narod. Pred nami nastopa masa kot kolektivno bitje, ogromno, strumno, slepo pokorno bitje, ki deluje pod magično silo mitosa in iracionalnih čustev. Pisatelj osvetljuje razne strani tega bitja zelo nazorno in plastično in jih preceja z veliko naklonjenostjo.

Kongres narodno socialistične stranke doseže vrhunec s Hitlerjevim govorom dne 12. sept., s katerim se je sprožil zgodovinski preokret v Evropi. Nordio je ta prizor mojstrski opisal.

Toploner se dviga, mrzlica narašča. Nordio živahno opisuje zgodovinski 29. september, ko se je vršil posvet štirih načelnikov v Monakovem. Mrzlica je na višku, gre za vojno ali mir. Konferenca reši mir, a spremeni lice Srednje Evrope. Nordio koraka z nemškimi četami v sudejsko ozemlje, kjer se zmagoslavni krik veselja Nemcev meša z obupno žalostjo okrnjenega naroda češkega. Sledi obširno poglavje o dramatičnem padcu češke prve češke republike; mestoma tu pisatelj, ki ga sicer odlikuje fin okus in oster čut za mero, izreka sodbe, ki pred zgodovinsko kritiko ne bi vzdržale. Sledi še temperamenten opis razsodišča v Belvederu, ki je določilo meje med Češko-Slovaško in Ogrsko.

Nordio je te politične doživljanje in vtise pisal sproti, bežno, zato so tako sveži, a seveda nimajo niti namena stvari poglabljati. Osnovna politična misel te knjige je, da se ob osišču Rim-Berlin snuje nova Evropa, ki jo bodo obvladovali mladi, disciplinirani narodi. In Nordio smatra, da smo napravili prvi korak proti novi Evropi v teh dveh mesecih, ki jih je on v svojem smislu mojstrski prikazal. P. K.

Italijansko mladinsko slovstvo

Zadnje mesece se vedno v večji in pogostnejši nakladi tiskajo listi v podobah za mladino. Tudi za najmanjše že. — Nekaj, česar Jugoslavija, žal, še ni izvedla, a bi bilo kulturno in pa (tudi gospodarsko!) sila dobičkanosno.

Mladinski mesečniki in slikanice te vrzeli ne morejo izpolniti. Časnik s podobami za otroke Slovencev še vedno manjka! — Italijanski otrok ga ima, čeprav ni vzgojni, še manj pa versko vzgojni. Vseina so to tedniki, običajne časniške oblike s pustolovinami v barvah v indijanskem slogu in s kratkim besedilom pod sliko.

Zdaj hočejo za to poklicani tudi tu nekaj reda postaviti. Pod Marinettijevim vodstvom se bodo 9. in 10. novembra zbrali v Bologni mladinski pisatelji in založniki na veliko zborovanje. Seveda je zborovanje pod okriljem in s podporo vlade. Razpravljali bodo v prvi vrsti, kako prirediti mladinske liste, da bodo ustrezali novi fašistični miselnosti. Govora bo tudi o otroškem dnevniku in o otroških knjižnicah, ki bodo državne ustanove. Poseben odsek bo razpravjal, kaj otrok najraje bere, kakšna snov v barvah (pisanke) so mu najbolj všeč, kakšen bodi odnos med otroško knjigo in kinom in radijem. Vsa ta vprašanja bodo pretresli in postavili mladinsko slovstvo na nove osnove. Pojavljajo se pa glasovi, da so pritegnili k odločitvam preveč le pisatelje in premalo vzgojevalce in katehete.

Emil Salgari. Pobude za novo mladinsko slovstvo so vzbudile tudi spomin na največjega italijanskega mladinskega pisatelja Salgarija († leta

1911). Ta je italijanski Karl May ali Jules Verne. Sestavil se je poseben odbor iz akademikov, pisateljev in znanstvenikov za njegovo proslavo.

Pa jo je mož tudi zares zaslužil. Ze število njegovih del je skoro nedosegljivo: 150 potopisnih in starih romanov ter 250 krajsih novel in opisov. Salgarijevi spisi so prevedeni tudi v azijske jezike. Naklada nekaterih knjig gre v milijon. Nadkrilil je celo Carduccija. Najbolj znani romani, ki jih še danes mladina željno prebira so: Jungla nera (Crna džungla), La favorita del Mahdi (Mahdijeva izbranka), Il capitano tempesta (Kapitan nevihta). Dela so pisana z ljubeznijo do mladine, preveča jih navdušenje za moška in junaška dejanja. Zato so za mladino precej vzgojna.

Pa tudi Salgari, katerega so največji tedajni pisatelji (De Amicis, Fogazzaro) visoko cenili, je bil značajan mož. Prav po verzu »živi, umrje brez denarja« *je tudi on delal kot črna živina v kmečki bajti v turinskem predmestju po osem ur dnevno iz ljubezni do malih. Srečno rad jim je pisal svoje povesti o daljnih deželah in junaških močeh. Sam je tudi ilustriral. Ob smrti je zapustil v največji bedi sedem otrok. Založniki so pa obogateli. Nek založnik, ki ga je bil zavaroval za življenje, je vtaknil v žep celo 50.000 lir zavarovalnine.*

Danes izdaja posebna družba »Salgari Filme« *vse njegove knjige v filmu in ima veličanske dobičke. Tudi običajna ironija pisateljskih usod.* R. B.

Papini: Leonardo da Vinci

»Edizioni Roma« *napoveduje za mesec maj novo knjigo znanega katoliškega pisatelja Papinija. Na evropskem književnem trgu je vsaka Papinijeva knjiga dogodek, a topot je pričakovanje še bolj nestrojno kajti napovedano delo je literarna monografija »Leonardo da Vinci«, knjiga s katero se Papini bavi že skoro petindvajset let. Z njo hoče postaviti svojo najboljšo umetnino kot nekakšno slovo. Papini piše namreč z veliko muko, ker je skoro docela izgubil vid in si mora pomagati z lečo. Iz tega razloga je tudi zapustil stalo italijanske literature na bolonjski univerzi.*

O knjigi bomo obširneje poročali koj ko izide.

Velik uspeh plesnega para Pie in Pina Mlakarja v Münchenskem državnem narodnem gledališču. — Kakor poroča »Völkischer Beobachter« *21. t. m. pod naslovom »Velik uspeh jugoslovanske baletne komponista«, sta Pia in Pina Mlakar nastopila v münchenskem nacionalnem gledališču s prvo uprizoritvijo baleta »Hudič na vasi«, s katerim sta gostovala tudi že v ljubljanskem gledališču, ter dosegla velik uspeh. Kritič Heinrich Stahl hvali njegovo poduhovitost, njegovo zvezo s pravim plesom, ki je v sorodstvu s klasičnim ter ruskim. Hvali pa tudi sestavine baleta, njegovo raso svojstvenost, pravilnost ter povezanost z ljubeznijo, posebno pa se ustavlja še ob glasbenem delu ter hvali komponista Lhotka. »Nad vsem pa se boji temperamentna neženost in plastično pripovedni plesni jezik duhovno sorodnega plesnega para Pie in Pina Mlakarja. Pia napravila vsak gib in vsako kretanje s prirojenom gracio žensko lepo. Pina pa jo dopolnjuje z moško odločnostjo in izkovanjo virtuoznostjo. Oba pa sta brez primere popolna v vseh izvajanjih.« *Konča pa: »Odobravanje je bilo že po prvih prizorih navdušeno močno, ter se je združevalo k veliki in dolgotrajni ovaciji za Pio in Pina Mlakarja, kakor tudi za komponista Frana Lhotko, baletnega mojstra Ludvika Sieverta, plesalce Meinhardta ter za vse sodelujoče.« *Taka pohvala v vodilnem nemškem listu je za naše umetnike veliko priznanje in odlikovanje ter ga beležimo s ponosom.***

Najstarejši rokopis Mahabarate, sanskritskega veledela, je kupil institut za vzhodne vede v Poona. Ta dragoceni spomenik enega najstarejših jezikov je star čez 800 let, je pa prepis starejših posnetkov. Ta institut ima namen sčasoma zbrati vse spomenike sanskrita ter jih hraniti v svojih prostorih in jih vnovič preštudirati.

Posebne znanke Podkarpatske Rusije. V sporazumu s centralnim ministrstvom v Pragi bo ukrajinsko ministrstvo za pošte v Chustu začelo izdajati posebne poštne znamke ter spominke bloke za zbiratelje znamk. Znamke bodo predstavljale leseno ukrajinsko cerkvico na zlateg ozadju, ki je barva podkarpatskoruskega grba. Napis bo datiran z dnem odprja ukrajinskega parlamenta. Cena spominkega bloka bo veljala 5 K ter je namenjena za dobrodelne namene.

Radio na Poljskem v letih 1935—1938 je naslov knjižice, ki jo je izdala poljska radio postaja. Uvodni članek informira bralca o udeležbi radia pri službi naroda in države. Po vrsti sledi na to opis vseh poljskih radio postaj ter karakteristika programa v raznih dobah. Ostali članki govorijo o delovanju radia na drugih umetnostnih področjih, prosvetnem ter informacijskem in zabavnem. Posebno so omenjene investicije poljskega radia ter razvoj radiofonije v državi. Končna poglavja pa govorijo o stikih poljskega radia z inozemstvom ter finančna bilanca. Knjižico krasi mnogo posnetkov glavnih postaj kakor tudi glavnih predstavnikov poljskega radia ter glavnih govornikov in predavateljev ter umetnikov, ki sodelujejo stalno pri vajanju programa. Obenem pa tudi mnogo tabel, ki statistično pomazarjajo omenjene članke. Naslov knjige je: »Radio w Polsce w latach 1935-38«.

Smučarske tekme ZFO in ZDK na Jelovci.

Foto: I. K-er.

Gornja slika je posneta med sv. mašo, ki jo je daroval g. dr. Blatnik. Srednja slika predstavlja tekmovalke na štartu za smuk, spodnja leva tekmovalko pri smuku, desna pa tekmovalca pri skoku.

ŠPORT

Pomemben smuč. tečaj na Gorjušah

Važen mejnik v razvoju našega smučanja je bil postavljen na smučarskem tečaju za učitelje ljudskih šol na Gorjušah v dneh od 5. do 12. febr. 1939.

Na pobudo učiteljstva je Jugosl. zimsko športna zveza (JZSZ) v Ljubljani ob svojih stroških priredila ta tečaj. V njem se je teoretično in praktično izvečbalo v smučanju 13 slov. učiteljev iz krajev, kjer bi moglo biti smučanje ljudska potreba. Prvikrat so se na smučskem tečaju prirejali metodični smučski nastopi za šolsko mladino, ki so jih izvajali tečajniki-učitelji pod strokovnim vodstvom vodje Janka Zihlerla. V tem tečaju so se polagali temelji za dvig ljudskega smučanja kot življenjske potrebe v naših planinskih predelih.

Smučanje je danes preveč utesneno v pojem »šport« *in se tudi v tej panogi pojavljajo zmotni cilji, to je lov za rekordi. Za dvig smučanja je brez dvoma močno uplivala tudi moda nositi »dilec«, kar pa se je tudi že preživelo. Bati se je, da bo tudi smučanje postala le zadeva športnikov. Zato je pravilno, da se postavi smučanje na edino pravo bazo življenjske potrebe ljudstva in pripomočka zimski turistiki. Slovenija ima vse predpogoje za razvoj ljudskega smučanja, treba je le sistematičnega uvajanja, kar pa bo zmoglo le učiteljstvo, ki živi neposredno med ljudstvom in ima za to strokovno izobrazbo. Predpogoj za popoln uspeh pa je, da se uvede smučanje v ljudske šole kot obvezni predmet za kraje, kjer so dani terenski pogoji. Dvignimo tudi v športu zaklade svoje krasne zemlje in zanemarejene zmoglosti našega zdravega naroda v korist ljudstva in države. Ako bo smučanje zajelo široke ljudske plasti, se tudi ni bati, da bi izostali najodličnejši uspehi naših bodočih tekmovalcev in prav v tej disciplini mogli pokazati tujni največje uspehe.*

Tečaj se je dovršil s popolnim uspehom. Saj so bili dani vsi predpogoji: krasno vreme, ugodne snežne in terenske prilike, dobra volja in discipliniranost tečajnikov, predvsem pa odlično strokovno vodstvo smučkega učitelja Janka Zihlerla. Na tečaju je bilo podanih nad 20 predavanj iz vseh panog smučanja, tečajniki so izvedli 14 metodičnih nastopov s šolsko mladino, praktično so bili uvedeni vsi smučski liki. Jedro tečajnega po-

uka pa je bila metodika in snov smučarskega pouka v ljudski šoli ali na tečajih za ljudstvo. Praktično so tečajniki izvedli dva poldnevna izleta, tako na Vodnikov razglednik z edinstvenim pogledom na bohinjsko kotlino in na premalo znani Galetovec (1300 m) nad Bohinjsko Belo.

Za vzorec je vodstvo s tečajniki izvedlo še tekme za tečajnike v teku, smuku in slalomu.

Organizacija tečaja in disciplina sta bila na višku in je bil dosežen popoln uspeh.

J. Z. S. Z. je s tem tečajem podala dokaz pravilnega razumevanja športa in bo ob nadaljnjem delu v tem pravcu žela v prihodnjih letih največje uspehe.

Tudi prosvetna uprava je pokazala popolno razumevanje in priznanje s tem, da je tečajnikom odobrila potrebni dopust.

Smučarski tečaj so tečajniki zaključili s sv. mašo na bližnjem Koprivniku, kjer so se s pesmijo v čast božjo poslovili od tega planinskega raja.

Smuk z Zelenice

Razpis tekme v smuku z Zelenice za pokal trdnice Glanzmann in Gassner. Športni klub Tržič razpisuje medklubsko tekmo z Zelenice za prehodni pokal trdnice Glanzmann in Gassner v Tržiču, ki se bo vršila dne 26. februarja 1939 s startom na zeleniškem sedlu ter ciljem pri cestarju. Start ob 13. Zrebanje startnih števil ob 10.

Tekmuje se po pravilih JZSZ s kvalifikacijsko moštev in posameznikom. Pokal si pribori v prehodno last moštvo treh tekmovalcev enega kluba, ki dosežejo najboljši skupni čas. Pokal preide v trajno last kluba, ki si ga pribori trikrat zapored ali petkrat v presledkih. Trije prvoplasirani prejmejo častna darila. Prijavnina je 10 din. Prijave pošljite najkasneje do petka 24. t. m. na športni klub Tržič. Naknadne prijave se sprejemajo tik pred zrebanjem v koči na Zelenici.

Mlakarjevi planinski spisi: Subskripcijska doba za prednaročbo druge in tretje knjige Mlakarjevih spisov traja do 15. marca 1939. Prednaročila po subskripcijskih cenah sprejema edino pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1. Po 15. marca t. l. bodo že veljavne knjižotne cene, ki so se precej višje od cen v prednaročbi. Naročniki prve knjige Mlakarjevih spisov bodo zanesljivo segli tudi po nadaljnjih dveh knjigah našega znanega planinskega pisatelja. Število naklade bo določeno po številu prednaročnikov. V interesu vsakega naročnika prve knjige je, da naroči v pisarni SPD nemudoma tudi drugo in tretjo knjigo.

SK Ilirija razpisuje državno prvenstvo za mladino dne 4. in 5. marca 1939 v Planici za juniorje letniki 1930-31, naraščaj let. 1922-23, mladino A, let. 1924-25 in mladino B, let. 1926 in mlajše.

Po smučarskih tekmah ZFO in ZDK

Z nedeljskim smučarskim tekmami na Jelovci in na Vodicah nad Kropo je končala Zveza fantovskih odsekov svoje druge tekme za prvenstvo v smučanju, Zveza dekliških krožkov pa prve. Oboje tekme so tudi letos v vsakem pogledu najlepše izpadle in so pokazali fantje velik napredek od lanskega leta tako po številu kakor po kvaliteti. Dekliške tekme so bile prve in so tako izpadle, da smo lahko z njimi prav zadovoljni.

Letošnje smučarske tekme so ponovno dokazale, da se goje v naših fantovskih odsekih in dekliških kroških telesne vaje z največjim zanimanjem in z vso resnostjo. Ne samo teledraba, ki je v fantovskih in dekliških vrstah na visoki stopnji, temveč tudi šport se goji prav z isto vnemo in z istim veseljem. Letošnje smučarske tekme so najboljši dokaz za to. Le po tej poti naprej in naši mladinski organizaciji bosta šli od leta do leta do večjih uspehov in do lepših zmag.

Ob tej priliki ne smemo pozabiti omeniti velike poštvalnosti fantov iz odseka Kropa, ki so napravili vse, da je prireditelj najlepše in brez najmanjših zaprek izpadla. Delali so tako rekoč noč in dan, da so pripravili skakalnico in so trasirali vse proge za tek in smuk. In tudi prebivalci Kroke so šli prirediteljem v vsakem oziru na roko. Vsem še enkrat najiskrenejša zahvala.

ZDK

Odbojka. Članice in mladenkam ljubljanskih krožkov, ki trenirajo odbojko, sporočamo, da vaje ob četrtkih in petkih do 9. marca odpadejo.

Smolej Frane, naš najodličnejši smučarski tekač, ki je v Zakopanem dosegel med najboljšimi smučarji sveta v teku na 50 km nad vse častno deveto mesto in postal prvak Srednje Evrope. — Njegov uspeh občudujejo vsi.

Duh papeževanja Pija XI.

Nadnaravni element v življenju in duhu velikega papeža

Papeževanje Pija XI. ne bo samo politika. Pri tem aspektu, prežetem strahu božjega, se dviga na prvem mestu nadprirodni element, ki je tako silno žareč v zadnjih dveh Pijih, katere je v svoje ime prevzel tudi kardinal Ratti po svoji izvolitvi za papeža. Fides intrepida ga imenuje Malahijevo prorokovanje: Pij XI. bo postal velik papež, toda predvsem bo svetli papež ter bo iz njegovih blagoslovljenih dlani tekli ozivljajoči studenci svetlosti na človečanstvo. Tako je pisal l. 1922 sedaj že umrli duhovnik in poški pisatelj J. Gnatowski v svoji razpravi o Piju XI. Kolikokrat je v teku zadnjega desetletja ves katoliški svet potrdil dejstvo, da nadprirodni element zavzema prvo mesto v življenju in delu tega velikega papeža. Predvsem ga je navdajala velika skrb za zveličanje duš. O tem, kako draga mu je bila vsaka duša in s kako ljubeznijo se je oziral na male tega sveta, priča naslednje njegovo delo: »Vsako zimo«, tako piše »La Croix«, ko je bil še poznejši papež prefekt v Ambrozianu, je veliko malih dimnikarjev romalo iz Tirološke v Lombardijo ter so prihajali celo v Toscano. V velikem številu so se nastanili zlasti v Milanu. Msgr. Ratti se je za nje zanimal, jih zbiral v Cenacolo, jih učil katekizma in pripravil na birmovanje in to se je ponavljalo leto za leto. Tudi pozneje kot nadškof se je na primer obračal na uboge v svoji škofiji z besedami: »Obiskoval vas bom vsak mesec in vsakega od vas, če mi Bog da zdravje. Ne dajte se nikomur odvračati od mene. Ne mislite, da zato, ker imate privilegij biti ubogi in nizki, da bodo vstopnice do Boga očeta za vas previsoke. Nasprotno, kajti, če ste preganjani v življenju in obdani s trpljenjem, tedaj še bolj govori vam Bog po besedah: »Pridite k meni vsi, ki ste obteženi. In tudi potem, ko je bil že papež, se je sv. oče vedno zanimal za pastirstvo duš, za duhovske poklice in za veliko ceno božjega služabnika. V posebnih okoliščinah se je obračal na katoliške duhovnike ter je tudi v znani okrožnici »Mit brennender Sorge« pozval dušne pastirje: »Vztrajajte vsak dan v premočnem pred Bogom ter v ponižnosti in izpolnjevanju samega sebe. V polnem usmiljenju milosti do vseh, ki so vam izročeni, zlasti še do tistih, ki so ogroženi, slabi in omahljivi. Bodite voditelji vernikov, podpora omahujočih, učitelji dvomljivih, tolažitelji žalostnih, pomočniki in svetovalci vseh.« Posebno skrb pa je posvečal sv. oče na dušno pastirstvo v misijonih. »Na besedo odrešenja čakajo se ogromne mase, ogromni prostori, kot so neizmerne pokrajine Indije in Kine. Vsi naj hite s pomočjo, da bi drugi imeli iste dobrine iz vere, kakor jih imamo mi.« Papež prosi predvsem škole vsega sveta za sodelovanje, »da bi se močeno razgorelo navdušenje vernikov za misijske stvari, svoje moči še silneje razvijajo v praktična dejanja. To zahteva vaša služba

in uradna dolžnost. Kadarkoli mislimo o milijonih in milijonih pogánov, naš duh nima miru. Dokler nam božja previdnost še da življenje, vedno se bomo tega področja našega urada z vso ljubeznijo držali, skrbeli zanj ter ne bomo prenehali truditi se za njega.

Še en dogodek iz življenja Pija XI.

Pisali ste, da je Pij XI. proti slepemu romarju rekel: »Moj dragi, mi vsi smo slepi!« Kako je čutil pokojni svetli oče s slepimi, naj vam priča sledeči dogodek: V svetem letu 1925 nas je bila večja skupina Slovencev sprejeta poleg romarjev drugih narodnosti v splošni avdienci. Svetli oče je hodil okoli in dajal vsem v poljub ribiški prstan. Moj sosed je bil g. Simon Harwath, po rodu Slovenec iz Serpenice, ki pa je večino svojega življenja preživel na Angleškem in je tam v življenju, polnem dela in ljubezni za bližnjega, oslepel. Ko je svetli oče prišel mimo mene do g. Harwatha, mu je ponudil prstan v poljub. G. Harwath, ki ni videl, da se je papež približal in od razumljivega razburjenja tudi ni slišal približanja, je ostal nepremičen. Jaz sem takoj zapazil, da se je papež ustavil in začuden gledal. Naglo sem se znešel in nalahno rekel: »E cecce!« (Je slep.) Na te moje besede je svetli oče pritisnil g. Harwathu prstan na usta, potem mu pa ljubeznivo šel z desno roko preko temena glave in ga nežno pogladil. Pripomni moram, da se g. Harwath njegova slepota na obrazu in očeh nič ne pozna, zato je svetli oče tudi ni opazil in je nekoliko ostrmel. — Dr. V. P.

Kardinal v letalu na konklave

Lissabona, 21. febr. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da je kak kardinal v letalu odpotoval v Rim, da se udeleži volitev novega papeža. To novo sredstvo je med kardinali vpeljal portugalski kardinal Don Manuel Concalves Cerejeira. Na letališče v Lizboni so ga spremili številni zastopniki oblasti, na čelu s predsednikom vlade, veliko usmiljenih sester in množica ljudstva. Odpeljal se je z nekim italijanskim letalom. Preko portugalskega ozemlja sta njegovo letalo spremljali dve portugalski vojaški letali.

Prireditve po deželi

Prosvetno društvo »Šmonca« v Mavčičah v pripori v nedeljo, dne 26. febr. t. l. ob 15 v Prosvetnem domu Fižgarjevo narodno igro v štirih dejanjih »Divji lovec«.

Siamski kralj je prišel v Evropo v šolo

Mladi siamski kralj Ananda se je vrnil iz svoje domovine in v Marseillen stopil na evropska tla. Prišel je v Francijo, kjer dokončuje svoja šolska leta. — V sredi: kralj Ananda, na njegovi levi njegova mati, zraven nje v ospredju njegov mlajši brat na ladji »Setlandia«, kamor ga je prišel pozdravit zastopnik francoske vlade.

Mali Kynaston Waldemar Wickner, ki je komaj 23 mesecev star, že spremlja svojega očeta, ki je graditelj letal v Southamptonu, na njegovih poletih. Na sliki ga vidimo, kako moško sedi poleg svojega očeta ob višinskem krmilu.

Ženska — poglavarica vlomilske tolpe

Kranj, 21. febr.

V noči od sobote na nedeljo je vlomilska tolpa, ki je že delj časa strahovala okolico Kranja, vlomila v shrambo g. Viktorja Mihelčiča na Stari cesti v Kranju. Tatvina je bila izvršena tako, da so vlomilci s škarami prerezali železno mrežo na oknu in z dolgim kavljem natikali predmete v shrambo in jih vlačili skozi okno. Okno je namreč tako majhno, da niso mogli v shrambo. Ukradli so večjo množico svinjskega mesa, klobas in slanine. Tatvino je lastnik opazil zjutraj in jo takoj naznanil policiji.

Še isto dopoldne, torej na pustno nedeljo, sta orožnik in stražnik iz Kranja preiskala stanovanje pri neki delavski družini v Orehku pri Stražišču. To družino so imeli namreč orožniki že delj časa na sumu kot nepošteno. Gospodinja sta stražnika našla v kuhinji, ko je pravkar kuhala lep kos svinjskega mesa. Vprašala sta jo, kje ga je dobila. Ženska je pobledele in kmalu nato priznala, da je

MATI

bo napravila največje veselje sebi in svojemu otroku, ako zagotovi že v začetku njegov zdrav razvoj. Sodobna zdravniška veda je dognala, da brez

VITAMINOV

ni življenja, ni razvoja. Pazite radi tega, da dajete Vašemu otroku poleg vsakodnevne hrane, še oni prebitek hranljivih vrednosti in vitaminov, ki je njegovemu organizmu neobhodno potreben.

OVOMALTINE

je naravni vir moči, kateri vsebuje vse hranljive vrednosti, mineralne soli in vitamine, katere so potrebne za razvoj deteta. Dobiva se povsod od Din 6-50 dalje.

Iz Julijske krajine

Truplo ženske. Iz Šturij na Vipavskem poročajo: Ljudje, ki so nabirali drva v meji nad Polzevim mlinom, so našli neznano mrtvo ženo. Pozneje je bilo dognano, da gre za Ano Mikuš, doma iz Zadloga, občina Crni vrh, staro 46 let. Bila je nekoliko slaboumna in zelo bojazljiva. Odšla je od doma že 27. decembra lanskega leta. Domači so jo iskali in po njej poizvedovali, a našli so jo šele mrtvo v tukajšnji mrtvašnici. Bog ji daj večni pokoj!

Vrhpolje. Poročil se je tukajšnji domačin in večletni pevec pri cerkvenem zboru g. Alojzij Ferjančič z gđ. Slavko Ferjančič iz Vipave. Obilo sreče v novem stanju!

Ajdovščina. G. A. Rizzatto, lesni industrijec, ki na svoji žagi zaposluje največ delavstva, je ustavil svoj obrat in odpustil vse delavce. Umljivo, da so nastale med ljudstvom razne govorice in da so mnogi vznemirjeni zaradi grozeče brezposelnosti. Upamo pa, da je ta ukinitve dela le začasna in bodo delavci kmalu zopet poklicani k zaslužku.

Upoklici na vojaško vežbanje. Mnogo mladeničev letnika 1901 je že pod orožjem. Pri vpoklicih so vojaška oblastva pokazala, da zelo upoštevajo prošnje družinskih očetov in za obdelovanje zemlje ali preskrbo družine neobhodno potrebnih upoklicancev za oprostitve od vojaške službe. Ker se polagoma nadaljuje vpoklici letnikov 1902, 1903 in 1904, je važno vedeti, da se prošnje za oprostitve morajo nasloviti na poveljstvo vojnega okrožja. Prošnji je treba priložiti potrditev občine in orožnikov.

Visok obisk v Gorici. V petek, 17. t. m., je prišel v Gorico mons. dr. Alojzij Fogar, naslovni nadškof patraški, ki biva v Rimu. Prišel je zasebno, da poroči svojo nečakinjo, hčerko znanega vseučiliškega profesorja Franca Fogarja. Goričani so se kot vedno svojega rojaka, visokega cerkvenega dostojanstvenika, razveselili in njegov obisk spoštljivo sprejeli.

Dolores Vieser:

57

Podkrnoški gospod

Poslovenil Janez Pucelj

Spodaj Pod Krnosom, v Selu, je vse temno in tiho.

»Zakaj goré ognji na Brankovici?« Lenart se nagne ekozi okno. Mu je, kakor da mu prišeka polagoma, polagoma leden mraz v kri. Vse nepokojen si potegne z roko čez obraz. »Kres za Krstnika, — kres za Cirila in Metoda, — kres za veliko noč —. Ampak nocoj je vernih duš dan.«

Ogenj na gori, to pomeni nevarnost! To pomeni: sovražnik gre.

Turkil

Ta misel vrže Lenarta ob steno. Bolesten drget ga hoče pritisniti ob tla. Stisne pesti in se visoko vzgane. Prsi mu stisne nenaden strah. Otrse se ga in ta trenutek mu je glava jasna. Sklone se daleč venkaj. Pogledi mu prelete vzdolž obzora. Podjuna je temna, na širokem hrbtu Norijskih planin leži mesečina. Tam je vse mirno. Toda na Brankovici so morali razpoznati nevarnost, ki preti kje od juga, kamor zapirajo pogled Gore.

Ali ni, kakor da se dela nebo nad Komljem čudno živo?

»Turki so morda že blizu. Za božjo martot!« Lenart se zdrzne. Srce mu kuje tako glasno, da mu bobni po ušesih. Kakor da ga je kdo udaril z bičem, mu plane nenadoma zavednost v ude.

Z dvema ekokoma je pri vratih, prhne ekozi vraslo čez doli po ozkih stopnicah v žagrad. Rezko zaškrtajo zapahi in se pomaknejo nazaj. Cerkev odjeka od njegovih divjih skokov. Duri v zvonik so zaprte, pa Lenart jih sune z nogó, da se raztrešči prepereli les. V zvoniku je tema. Po vseh štirih hlata Lenart gori po prašnih stop-

nica, dokler mu ne zasijejo skozi line zvezde in mu zrastejo pred očmi zvonova kakor črni strašili v oklepih.

Obe vrvi si ovije okrog krepkih rok in potegne.

On tako nenadnega prijema zbujena zvonova strahotno zatulita — — — veliki a težkimi, šumehitno udarci in mali, ki zvončka vmes rezko in odtrgano. Pečine mečejo glas daleč ven v dežel.

Lenart zvoni in zvoni in oprezuje pri tem skozi line.

»Za božjo voljo, za božjo voljo, se še niso zbudili v Selu, v Ceteraji?«

Vedno bolj rezko kličeča zvoná: Na noge! Na noge!

Krvava nepočakanost hoče proštu razgnati možgane.

Vleče za vrvi, vleče in sope. Kovinašo šumenje tuli okrog njega kakor ogenj in meč.

Tedaj začuti Lenart mrzlo roko na rami, ki je z nje že zdavnaj zdrsil kunin kožuh. Okrene glavo in zazre oglate obrise spachelega obraza. Kapelanus je — — — tudi on poseže v vrvi; pri tem zavpije gospodu nekaj besedi. Lenart vidi zdaj Rutarjeva silovito odprta usta; sleherni glas potone v tuljenju zvonov.

Pa Lenart prikima in spušta vrvi, se opoteče čez plašč, ki leži na tleh, skoči po stopnicah doli in v temo.

V cerkvi mu pride naproti Marko, zmuden in pospan.

»Zupana in orožje!« zarjuje Lenart, ko hti mimo in udari blapca krepko po rami, da bi ga popolnoma zbudil.

Zunaj ekozi Lenart k zidovju, ki teče okrog dvorišča, in popreže še enkrat čez dežel. Na Brankovici in zdaj tudi že tam čez na Krstofovi gori žaré znamenja na vzhodu, v dalji in tiho, rdi nebo.

»Hvala Bogu! Ni še prepozno.«

Na Jadovcah in v Selu se posveti luč, pa podkrnoški ljudje dobro spijo.

»Hla, kar se da zvoni Rutar!«

Skakljaje pristopica žrebec na dvorišče in zaprha. Zdaj se pričnejo k večnim vratom tudi že dekle v pisanih epodnjih krilih.

»Še orožje prinesem,« beblja Marko in poda gospodu vajeti.

»Pa brž! zaukaže Lenart. »Potem pa zdirjaj v vasi; povej, ženske, otroke in živino naj pošljejo v prošnjo in v grad; možaki pa naj zgrabijo za železo, ki ga pač ima kdo pri roki, in naj pridejo v Ceterajo!«

Marko steče v hišo. Nad vrati se odpre okno, drhteči glas doma Silvestra prodre visoko in boječe v svinčeni molk.

»Kaj, kaj pa je? Kaj pa zvoni? Gorj?«

Lenart vprav zapne krepko jermen pri sedlu, zakliče nestropno nazaj:

»Ne vidite, prečastiti, ognje po gori? Turki grede!«

Dekle rezko zavrešče. Nato začno jokati in pa ihteti. Dom Silvester vpraša čez čas z ubitim glasom:

»In kaj boste naredili, milostni?«

Lenart se zravna in okrene trdi obraz gori proti oknu:

»Jahal,« reče na kratko, »moramo jih zadržati.«

Tedaj ženske zvonko kričejno in pobegnejo pred Lenartom v temno vežo. Dom Silvester pa slegne ročice:

»Milostni — nikarite! Turki, oni so šiba božja — jim nihče ne more biti kos! Gospod proš, drugi goepodje ostanejo vsak na svojem gradu. V prošnjo sem gori tudi ne morejo. Dajte vrata zadelati s koli, gospod!« krične kar siloma proseč, ko vidi, kako nese Marko meč in oklep.

»Teci!« veli Lenart fantinu. Fant steče po strmi poti doli v vas.

Lenart več ne sliši, kaj še dalje kliče hrome. Naglo si nadene mrzlo železje okrog razbijajočih prsi, si da od stare Polone zapleti kaveljčke in jermena, si opase meč in povezne železno čelado na glavo.

Medtem mu snujejo misli jasno in čudno hladno:

»Castelbarco góri na gradu je še zmeraj bolan; pa za red bo kljub temu lahko skrbel. Starega stotnika vse spuščeje in se ga boji. On sam zbere može, se postavi Turkom po robu — v Jadovškem blatu, — ne, — bolje bo ob Krki, v Jelševju. Tam se lahko krije, lahko v temi podere most. — Krka je narasla. Topli veter taja po gorah zgodnji sneg.«

Okrog cerkvenega ogla prisopiha debeli hišni oskrbnik Castelbarcov, vidi Lenarta oboroženega, vzklikne globoko: »Deo gratias!«, potegne z glave čepico in zasope:

»Gospod vam dajo vedeti: to ni noben navaden ogenj, to je znamenje, da preti sila! Pa vidim, saj ste že oboroženi, gospod proš —«

Lenart prikima.

»Turki!« reče. »Zahvalim se stotniku. Ženske pošljem v prošnjo in v grad, pod njegovo varstvo.«

Oskrbnik vneto prikima. Okroglo obličje mu ne kaže preveč skrbi: odkar stoji podkrnoški grad na svoji pečini, ni bil še noben sovražnik v njem.

»Gospod stotnik so že rekli: če bo treba, se bodo doli zanesli v prošnjo, zastran zidovja in vrat.«

»Prav,« reče Lenart; »gospod Castelbarco ve že sam najbolje, kaj je treba storiti.«

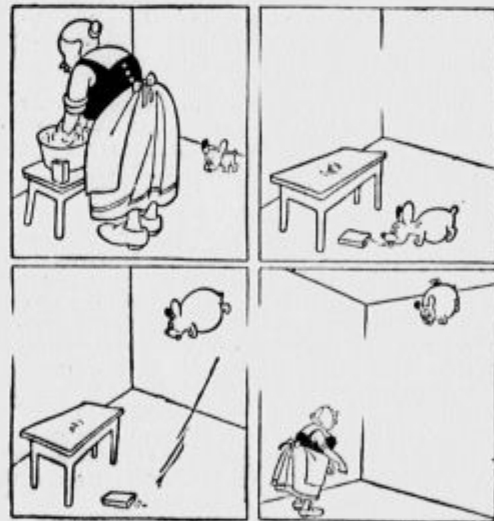
S temi besedami se zavihti v sedlo in potlene Zupana ekozi ozka vrata v zidu. Medtem ko jaha doli v vas po ozki, strmi stezi, da konju polzi in drsi, se v zvoniku izklenkata zvonova.

Podkrnoški mlin stoji globoko v vlažni senci ob Glini. Megle se plazijo okrog počivajočega kolesa. Rdeče luči dajejo negotov svet, zamolkel škripot in nagli glasovi hrume okrog vode.

Rezko klopota Zupana čez most. Neka žena mu plane iz rdeče megle naproti.

»Je resen?« zakriči in se oklene s sklenjenimi rokami stremena, »je resen, da gredo peslajnari?«

»Resen! Ampak góri v prošnji se ti ne zgodi nič.«

Učinek mehurjev dobrega mila.

PROMETNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Stritarjeva 2

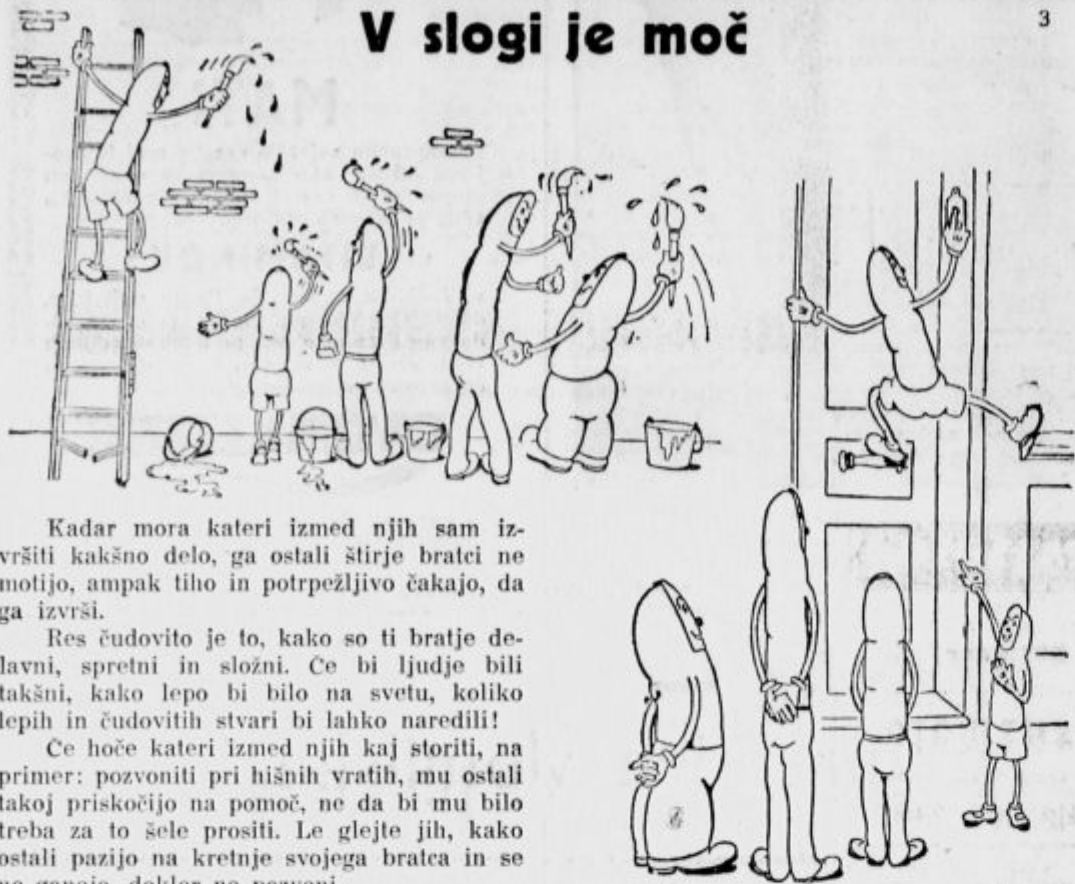
Ugodni trgovski krediti

Telefon 21-49

Eskompt menic • Nakazila v inozemstvo • Obrestovanje vlog od 4% do 5%

Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve.

V slogi je moč

Kadar mora kateri izmed njih sam izvršiti kakšno delo, ga ostali štirje bratci ne motijo, ampak tiho in potrpežljivo čakajo, da ga izvrši.

Res čudovito je to, kako so ti bratje delavni, spretni in složni. Če bi ljudje bili takšni, kako lepo bi bilo na svetu, koliko lepih in čudovitih stvari bi lahko naredili!

Ce hoče kateri izmed njih kaj storiti, na primer: pozvoniti pri hišnih vratih, mu ostali takoj priskočijo na pomoč, ne da bi mu bilo treba za to šele prositi. Le glejte jih, kako ostali pazijo na kretnje svojega brata in se ne ganejo, dokler ne pozvonijo.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinasta vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Izveščana kuharica

išče službo. Najraje h kakim starejšim ljudem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2597. (a)

Mizarski pomočnik

za boljša dela išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 2522. (a)

Prodajalka

išče službo. Vajena tudi gostilne, gospodinjstva. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 2312. (a)

Dve boljši sobarici

sezonski, hotelski, iščeta službo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« št. 2410. (a)

Prodajalka

pridna, pošena, zanesljiva, dobra računarica, zna tudi kuhati in šivati, išče mesto. Naslov v upravi »Slovenca« št. 2523. (a)

Službo dobe

Dva vlagalca

(enilegerja), in več tkalcev za težko platno — sprejme Motvoz, Grosuplje. (b)

Prodajalka

se sprejme takoj v trgovino s čevlji. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Prodajalka« št. 2673. (b)

Prvovrstnega barvarja

za tkanine iz umetne svile in drevesne volne — sprejme ena največjih tekstilnih tovarnov v Jugoslaviji. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2639. (b)

Korespondentinjo

izurjeno ter perfektno v slovenski in nemški stenografiji, sprejme v stalno službo tovarna v Zagrebu. Izšerne ponudbe z navedbo dosežanj praxe v upravo »Slovenca« pod št. 2623. (b)

Služkinja

pod 30 let, pošena, večša kuhinja in šivanja, dobi mesto. Oglasiti se dnevno med 5. in 6. uro pop. — Dr. Oblakov, Šiška, Vodnikova cesta 25 (zvonice na levem stebri vhoda). (b)

Upravitelja

pri svojem okrevanju »Jadrane« na Rabu, sprejme Okrožni urad za varstvo delavcev v Ljubljani. — Prosilci morajo imeti za vodstvo penzije predpisano strokovno izobrazbo, morajo biti večji vsaj enega svetovnega jezika (po možnosti nemščine) in govoriti in pisati in morajo biti izveščani v pisarniškem poslovanju. — Interesenti naj vložijo prošnje, opremljene z vsemi potrebnimi listinami in spricvali do najpozneje 1. marca 1939. Prepozno vloženi prošnji urad ne bo upošteval. Vsa podrobna pojasnila prejmejo Interesenti v pisarni urada, soba št. 201. (b)

Korespondent

z večletno prakso v industriji, se sprejme za vodstvo prodajnega oddelka. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 2665. (b)

Frizerko

dobro moč, za trajno in vodno, ter železno ondulacijo sprejemem. Plača dobra, služba stalna. — Rakovec Ivan, Jesenice, Obrtniška ulica. (b)

Kontoristka

majša, katera bi znala pisati nemška pisma po diktatu, z znanjem strojepisja, kakor tudi nemške in slovenske stenografije, z nekaj prakse, se sprejme za Celje. — Lastnoročno pisane ponudbe poslati v podružnico »Sl.« v Celju pod »Vestna« št. 2659. (b)

[Pohišstvo]

Pohišstvo

vse lastnega izdelka. Kupite najceneje pri Andreju Kregar, št. Vid n. Ljubljano, poleg kolodvora. (b)

Če hočete

lepe in trpežne opreme. Vas najugodnejše postreže Pohišstvo Malenšek, Celovška cesta 258. Stalna velika razstava! Uradnikom tudi na obroke. (b)

Samo 340 din

stane naša nova

otomana

Izkoristite priliko

E. Zakrajšek

Ljubljana, Miklošičeva 34

Posedstva

Hiše

trgovske in stanovanjske ter stavbove parcele, ozir. posedstva, nudi v ugoden nakup: Pristavec Franjo, realitet. pisarna, Ljubljana, Eriavčeva c. 4a. (p)

Lepa stavbišča

v izmeri 500—800 m², na prodaj. Vprašati: pekarna Kovarič, Tezno pri Mariboru. (p)

Stavbna parcela

v izmeri 5000 m², ob drž. in banovinski cesti, v bližini kolodvora Vižmarje, pod ugodnimi pogoji na prodaj. Pojasnila: Vižmarje 59. (p)

V Brežicah in okolici

so na prodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklau Otmar, Brežice. (p)

Lepo vinorodno posestvo v bližini Celja, na prodaj. Ponudbe v podr. »Slov.« v Celju pod »Krasna lega« št. 2648. (b)

Kupimo

Staro železo

in vse druge kovine kupuje železnina Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska cesta 1. (k)

Prodamo

Gorski med

izrednega okusa pri Pintar, Gosposvetska c. 14. (k)

Prvovrstna polenovka

vsak četrtak in petek pri Pintar, Gosposvetska 14. (k)

Medarna

Prva specialna trgovina za med, Ljubljana, Zidovska ul. 6, nudi prvovrstno sortirani evetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev, po najnižji ceni. Na debelo in na drobno. (b)

Pozor!

Prvovrstni

premog, drva, koks po najnižjih cenah

Podobnik V. Tržaška c. 16 — tel. 33-17

VINA

iz Centralne vinarne v Ljubljani

bodo zadovoljila Vaše pivo najbolji

TELEFON STEV. 25-73

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Prvovrstni trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

audi

I. Pogačnik

Bohoričeva 5 Telefon 20-59

CONTINENTAL

mesečno po Din 200—

za državne uslužbenke;

po Din 100—

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44

Maribor, Vetrinjska 30

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na

ugodne mesečne obroke.

Rabljene stroje vzamemo

v račun, isti tudi po zelo

ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gosposvetske zveze).

Čitaite in širite

»Slovenca«

Še nikoli tako poceni kot letos šivalni stroji in prvovrstna kolesa, šket. Vransko. (l)

Stanovanja

Trisobno stanovanje

s centralno kurjavo, v mirni hiši, išče starejši zakonski par brez otrok z avgustom. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Mirno« št. 2672. (c)

Vnajem

Gostilno

na prometnem kraju, oddam v najem ali na račun. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Dober promet« št. 2671. (n)

Glasba

Tega ne more nikdo

Poljubne najnovejše plošče samo po Din 30— Razen tega vzamemo tudi stare v račun

Zahtevajte seznam!

Objave

Informacije

privatne kakor tudi trgovske, za tu- in inozemstvo, strogo diskretno izvršuje informacijska pisarna »Fides«, Gosposvetska c. 14-I. (r)

Izjava

Ker se neka ženska pod imenom Katarina Gril izdaja za mojo sorodnico, odnosno sestro ali nečakinjo in izdaja od ljudi denarne zneske, opozarjam, da nimam nobene sorodnice s tem imenom in naj ji torej nihče ne naseda. — Šostanj, dne 20. febr. 1939. — Gril Pavel, župnik. (o)

Zahtevajte povsod naš list!

Plutovinaste plošče za izolacijo

hladilnic in ledenic

Plutovinaste ploščice za izolacijo parnih in hladilnih cevi izdeluje

»HIGIEA« prva jugoslovanska tvornica zamaškov d. d. ZAGREB

Ivkančeva 48

Post. pred. 318

Telefon 24-070

Vzajemna posojilnica

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove

vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

+

Dotrpel je

naš ubogi, nadvse ljubljani mož in najboljši oče

Josip Ložar

posestnik

Pogreb preblega in nepozabnega pokojnika bo

v četrtek, dne 23. februarja ob 16 iz hiše žalosti

Kamniška ul. 30 (Stadionska 20).

Maša zadušnica bo v ponedeljek, 27. februarja

ob 8 zjutraj v župni cerkvi v Šiški.

Ljubljana, dne 21. februarja 1939.

Globoko žalujoči družini: Ložar in inž. Hribernik

Razglas

Oficirski dom zagrebske garnizije, Ljubljanska ul. 2, bo imel dne 10. marca t. l. v svoji pisarni pismeno ponudbeno licitacijo za oddajo častniške menze v zakup od 1. aprila 1939 do 31. marca 1940.

Pogoje, pod katerimi se imenovana menza odda, je mogoče videti vsak dan dopoldne in popoldne v pisarni doma.

Število članov v menzi znaša sedaj okoli 50, od 1. aprila t. l. pa se število lahko poveča na 100 članov.

Varščino 6000 din morajo interesente položiti do dneva licitacije pri blagajni Državne hipotekarne banke.

Začetek licitacije bo ob 11. uri omenjenega dne.

Kdor se za to licitacijo zanima, mora prinesiti s seboj pravilna potrdila za državno nabavo.

Pisarna Oficirskega doma zagrebske garnizije, št. 80.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanem javljamo žalostno vest, da nas je po kratki, mučni boleznici za vedno zapustila naša srčno ljubljena hčerka, sestra in svakinja, gospodična

Marica Smolnikar

učenka 3. letnika drž. učiteljskega

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 22. febr. 1939 ob 4 popoldne iz hiše žalosti Karadžičeva ul. 11 (Kolezija-Trnovo) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. februarja 1939.

Globoko žalujoči: Jakob Smolnikar, poš. zvanič., oče; Marijeta, mati; Leopoldina por. Brandstetter, sestra, Drago in Vinko, brata, ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana

Pepelnični maček Ljubljančanov

Ljubljana, na pustni torek.

Ljubljančani so letošnji predpust temeljito uživali. Odkar je nastopilo leto krize, še noben predpust nismo toliko plesali kakor letos, toda zato imamo danes še temeljitega mačka. Vse govorice in vsi anonimni letaki, da je Ljubljana zašla v neko brezno revščine, bi bile kmalu resnične, če ne bi videli v predpustu toliko ljudi veselosti se, plesati in tudi ženiti. Res je, da Ljubljana še ni v blagostanju, toda v taki revščini tudi še nismo. Pred nekaj leti smo zabeležili skoraj porazno število predpustnih zabav, sedaj na pepelnično sredo pa moramo Ljubljančanom v pokoro in v kesanje povedati, na koliko oblastno dovoljenih veseliceh so se zabavali. Izračunali pa smo samo tiste veselice, kjer je bil poleg stražnik, ki je nadzoroval zabavo in ples, ne pa onih, ki so bile v zasebnih družbah ob zvokih gramofona ali radia. Predpustnih veselice od 6. januarja pa do vseh predpustnega torka je bilo v Ljubljani nič manj kakor 48. To so bile samo veselice z večjim obiskom v velikih dvoranih ali pa v večjih restavracijskih prostorih. Vsi odbori, komiteji in gostilničarji, ki so priredili te veselice, so predpustno plačali visoke takse. Zaključeni plesi, razne dijaške zabave, pri katerih se popije nekaj malinovcev ali kvečjemu pivo, niti vštete niso. Za prijavljenih 48 javnih zabav pa moramo mirno računati, da je bilo na sleherni vsaj tri sto oseb. Skoraj sleherni gost je uporabil kakšnih 50 din, torej moremo mirno računati, da je Ljubljana zapravila ta predpust 700.000 din. To je pa samo znesek, ki so ga Ljubljančani po naši približni cenitvi zapravili na maskaradah v gotovem denarju. Ni pa vračunan denar, ki je bil izdan za razne toilete — samo enkrat uporabne — za maske, za vozila in drugo. V ta denar niso všteti tudi drugi stroški, o katerih ne moremo imeti kontrole. Letošnji predpust v Ljubljani je bil sijajen, zato pa bo pepelnično zelo klavrna, ker se bo marsikdo prijel za žep in bo vzdihnil s Prešernovim »Učencem«: »Predpust, ti čas presneti, da ne bi prišel v drugol!

Veledenjena gospal

Za spomladanske plašče, kostime in obleke vas postreže najboljšje manufakturna trgovina — Julij Vončina, Prešernova ulica št. 16 — nasproti Mestne hranilnice.

1 Prvi slovenski zvočni film se bo predvajal na 19. prosvetnem večeru, t. j. v petek 24. febr. ob 8 zvečer v veliki dvorani hotela Uniona. Na eporedu je predavanje mag. Viktorja Steska: Zgodovina ljubljanskih škofov. Nato bo gospod dr. Karel Capuder podal v kratkih obrisih pomen naše mladinske organizacije, ki je prenovljena, z novimi svežimi močmi priredila v pretečenem letu krasno uspehi mladinski tabor, katerega je Prosvetna zveza z lastno zvočno filmsko aparaturo z domačimi slovenskimi močmi ujela na filmski trak. S tem je uresničen njen davni sen, saj je s tem dogodkom ustvarjena nova panoga v našem kulturnem življenju. Vsekakor je to zelo dragocena pridobitev na našem prosvetnem polju, katero bodo gotovo z veseljem pozdravili vsi, ki jim je procvit kulturne našega naroda pri srcu. Upamo, da se bodo razumevali krogi polnoštevno odzvali vabilu in prisostvovali predvajanju prvega slovenskega zvočnega filma, ki bo predvajan v petek ob 8 zvečer v veliki dvorani hotela Uniona. Predprijava vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7.

1 Narodni poslanec g. Pavle Masih bo na razpolago jutri, v četrtek, dne 23. februarja, med 11 in 14 za člane in volivce JRZ v prostorih mestnega tajništva JRZ na Gosposvetski cesti št. 10/I. Ob istem času bo g. poslanec na razpolago vsak četrtek, kadar bo v Ljubljani.

1 Tri tosočke za najbednejše v stari cukrarni je poslala ugledna tvrdka R. Ranzinger, mednarodna špedicijska pisarna in skladišče na Masarykovi cesti 19 do 21, ljubljanskemu županu z naslednjim tudi za druga podjetja spodbudnim pismom: »Namesto da bi izdajal denar za reklamo, kakršne se poslužujejo nekatere druge tvrdke, se raje spominjam revnih in potrebnih ter si dovoljujem poslati vam v prigrabu 3000 din, katero vsoto izvolite uporabiti v prid od vas ustanovljene ljudske kuhinje.« Dobrotniku revežev izreka mestno poglavarstvo za lep zgled in darilo najtoplejšo zahvalo tudi v imenu tistih, ki bodo deležni podpore.

1 Pevsko društvo »Ljubljana« je imelo te dni v beli dvorani »Uniona« svoj redni občni zbor, ki ga je vodil društveni predsednik g. dr. France Logar. Občni zbor je bil izredno dobro obiskan. Iz poročil predsednika, tajnika, blagajnika, arhivarja in gospodarja smo posneli veliko delo, ki ga opravlja društvo na kulturnem poprišču. Sicer društvo ni moglo prirediti v lanskem sezoni samostojnega koncerta, ker je vprav menjalo pevovodje, je pa nastopilo v zvezi z drugimi društvi pri raznih prireditvah in nastopih. Večkrat je sodelovalo tudi v radiu. Svoje umrle člane je v Ljubljani, pa tudi izven nje, počastilo z žalnimi pesmimi in se tako dostojno poslovilo od svojih zadružnikov. Iz poročila novega pevovodje prof. Srečka Koporca smo spoznali naloge, ki jih zasleduje pevsko društvo »Ljubljana« V načrtu je koncert, ki bo v začetku maja, medtem bo pa več nastopov v radiu. Zbor študira predvsem skladbe slovenskih skladateljev in hoče ponovno pokazati lepoto naše slovenske pesmi. Pri volitvah je bil za predsednika zopet izvoljen aglini in požrtvovalni dosedanjí predsednik banski inšpektor dr. France Logar, v odbor so pa prišli poleg starejših odbornikov tudi mnogi mlajši člani, kar je posebno jamstvo, da bo »Ljubljana« napredovala, opravljala svojo kulturno nalogo in se držala dosedanjih zahtevanih smernic, ki bodo gotovo obrodile uspeh. »Ljubljana« ima sedaj prav dober moški zbor, dočim bi bilo treba ženski zbor pomnožiti in glasovno zboljšati. Trdno smo prepričani, da se bo to zgodilo pod spretnim vodstvom prof. Srečka Koporca, o katerem vemo, da zna pripeljati zbor na umetniško višino. Pozivamo vse pevce, zlasti pevke, da se pridružijo pevskemu zboru »Ljubljana«, saj bo le tako zbor dosegel uspehe, ki jih je že pokazal nele v naši domovini, temveč tudi izven meje naše države. Za jesen pa pripravljamo društvo večji koncertni nastop. Občni zbor »Ljubljane« je ponovno izpričal veliko povezanost, ki družijo člane tega našega kulturnega društva, in potrdil stremeljenje, ki preveva članstvo za lepoto in umetniški podvig naše slovenske pesmi.

1 Zanimivosti s trga. Na ljubljanski trg je bil pripeljan prvi nov grah v strokih. Je še slabše kakovosti, a prav drag, kajti 1 kg stročjega graha je 16 din.

Trg je še vedno zelo založen z dalmatinsko cvetačo, ki prihaja k nam iz Splita. Prvotno je bila lepa cvetača 3 din kg, pozneje se je cena dvignila na 5 in sedaj je padla na 4 din kg. Za cvetačo je velika konkurenca.

1 V decembru vključena posojila. Zemljiškoknjižni urad ljubljanskega okrajnega sodišča je lani zaznamoval 149 predlogov za vključbo raznih hipoteknih posojil in kreditov, ki so jih bili dovolili razni denarni zavodi ljubljanski in drugi padjetnikom, trgovcem, hišnim posestnikom v mestu in okolici za skupno vsoto 12.359.757 din. Denarni trg se je lani napram prejšnjim letom znatno izboljšal. Najvišji znesek 3.000.000 din je bil vključen na neko mestno podjetje, najnižji 533 din pa na neko okoliško posestvo.

— Reflektantom za telefone. Poštna uprava namerava v teku tega leta povečati v Ljubljani telefonsko omrežje. Da bo povečano omrežje res odgovarjalo dejanskim potrebam posameznih okrajev, prosimo vse one, ki nameravajo postati v Ljubljani telefonski naročniki, da vložijo tozadevne prijave. Prosimo pa tudi vse one, ki so prijave že vložili, da prijavijo eventualne spremembe svojega stanovanja. Prijave za telefon se dobijo na glavni pošti in pri mestni telegrafski in telefonski sekciji.

1 Prikrejevalni tečaj za krojače v Ljubljani, ki ga priredi kr. banska uprava, se prične dne 27. februarja t. l. ob 18 zvečer na Tehniški srednji šoli, II. nad., soba 10. Kdor se še želi tečaja udeležiti, naj se zgleda navedenega dne v učnem prostoru.

1 Nadaljnje aretacije o tatvinah na Barju. Včeraj smo v kratkem poročali o aretaciji 30 letnega brezposelnega peka Ferjančiča, ki je okradel Tonjevo gostilno in trgovino (bivšo Zebalovo) v Rudniku. Policija je Ferjančiča temeljito zaslišala in na podlagi njegove izpovedi aretirala še nekaj oseb, zlasti pa lastnika hiše Na Jurčkovi poti in njegovo ženo. V tej hiši je namreč vlomilska tolpa skrivala pokradeno blago. Policija še preiskuje vso zadevo in zasleduje dosedaj še nepriete člane te vlomilske tolpe.

1 Razne tatvine. V Ljubljani se množe zopet prijave o tatvinah. Vzrok temu bo najbrž v tem, da je pred kratkim osedel svojo kazen več tatov, ki sedaj nadaljujejo s svojim tatinskim delom. Množe se tatvine koles, vlomí v zasebna sta-

Otroška kolesa na motor bodo razkazovali na avtomobilski razstavi v Berlinu. Motor je priklopljen ob stran prednjega kolesa. Kakor je s slike videti, je iznajdba namenjena predvsem — velikim otrokom.

novanja in podobno. Ivanu Useniku na Dolenjski cesti je bilo izpred lastnega doma ukradeno 700 din vredno kolo, prav tako Stanku Remžgarju na Šmartinski cesti 500 din vredno kolo. — Neki gospe je pred Kresijo kar na lepem izginila denarnica, v kateri je bilo 800 din gotovine. V neki gostilni je izginila Angeli Božnarjevi denarnica z gotovino 400 din. — Na nenavaden način pa je bila napravljena tatvina v Puharjevi ulici. Tam je nekdo ukradel Anici Nazorjevi cel kubični meter drv, vreden okoli 90 din, že pred dnevi pa je morda prav isti tat pokradel s podstrešja perila v vrednosti najmanj 450 din.

Mariborski podstrešni dihur aretiran

Maribor, 21. februarja.

Danes se je mariborski policiji posrečilo aretirati vlomilca, ki je zadnje tedne obiskoval podstrešja ter izvršil v krajšem času 20 drznih vlomov v podstrešja. Je to 23 letni delavec Josip Poš, ki je stanoval v Dravski ulici v Mariboru, pred 14 dnevi pa se je preselil na Pobrežje. Poša so pred nekaj dnevi zasačili, ko je hotel vlomiti v Tattenbachovi ulici št. 20. Med ljudmi, ki so ga zasledovali, je bil tudi policijski stražnik. Poša so zasledovali ko Kristanovega kopališča, kjer jim je nenadoma izginil izpred oči. Dasi so ga iskali, ga nikjer niso mogli najti. Danes pa je povedal skrivnost svojega bega. Skočil je v vodo in preplaval na drugi breg. Poš je dosedaj priznal 6 vlomov. Gotovo je zagrešil tudi ostale. Policija je napravila hišno preiskavo v hiši, kjer so ugotovili, da ima spravljeno ukradeno blago, ki se ga je veliko nabralo.

Zopet dva zaradi uboja pred sodiščem

Celje, 21. febr.

Pred okrožnim sodiščem v Celju sta se danes dopoldne zagovarjala 23 letni posestniški sin Jazbec Franc iz Rakovca pri Št. Vidu pri Grobelnem, in 26 letni Cerovšek Franc, delavec iz istega kraja. Jazbec in Cerovšek sta 24. julija preteklega leta napadla Novaka Cirila ter ga z nožem tako poškodovala, da je za poškodbami umrl. Oba sta bila zaradi tega dejanja že obsojena na okrajnem sodišču v Smarju, in sicer Jazbec Franc na šest mesecev strogega zavora, Cerovšek Franc pa kot nasnovah na tri mesece. Okrožno sodišče v Celju pa je to sodbo razveljavilo in odstopilo spis državnemu tožilstvu, ker je Novak Ciril že štiri mesece zaradi poškodbe umrl v celjski bolnišnici. Sodišče je na današnji razpravi obsodilo Jazbeca Franca na 1 leto in 3 mesece strogega zavora, Cerovška Franca pa na 1 leto strogega zavora.

m Danes zadnji dan razstave osnutkov za spomenik kralju Aleksandru. Odprta bo ves dan od 9 dopoldne do 5 popoldne v mariborskem gradu. Vhod z Grajske ulice.

m Na tretjem prosvetnem večeru, ki bo drevi ob 8 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6, bo predaval prof. Janko Mlakar iz Ljubljane o Lurdu in Pirenejih. Predavanje spremljajo leke skioptične slike.

m V ljudski univerzi predava jutri, v četrtek, dr. Andrija Štampar o Kitajski. Predavanje bo spremljal film, ki ga je g. predavatelj sam posnel. V petek predava isti gospod o Novi Ameriki.

Hotel „OREL“ v sredo tradicionalna kuharska razstava in v drugič vinska poskušnja iz najboljših ljubumerskih gor. Zvečer pojedina. Salvator pivo, zmerne cene.

m Prihodnja operna premiera v mariborskem gledališču bo Smetanova »Prodana nevesta«, ki jo sedaj pod vodstvom kapelnika Herzogja študirajo. Premiera bo menda že konec tedna.

m Nagla smrt. V starosti 35 let je zadet od srčne kapi umrl Jurij Tomažič, šolski upravitelj v Smarinem na Pohorju. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

Predsednik vlade obljublja članom JUU svojo pomoč

Učitelji, ki so včlanjeni v Jugoslovanskem učiteljskem združenju, so se končno obrnili na sedanje politično vodstvo države. O tem koraku imamo naslednje uradno poročilo:

Belgrad, 21. febr. AA. Danes ob 14 je v kabinetu predsedništvu vlade ministrski predsednik Dragiša Cvetković sprejel zastopnike Jugoslov. učiteljskega združenja, in sicer predsednika Ivana Dimnika ter podpredsednika Stepana Karničevića iz Zagreba in Dimitrijevića Todorja iz Belgrada. Zastopniki učiteljskega združenja so obrazložili ministrskemu predsedniku najvažnejša vprašanja, ki se tičejo našega ljudskega šolstva ter njegove organizacije. Predsednik vlade je z velikim za-

nimanjem sledil izvajanjem učiteljskih zastopnikov ter pokazal popolno razumevanje za želje tega učiteljskega združenja. Posebno je poudaril svojo pripravljenost, da se delo na kulturnem in prosvetnem polju izpolni ter zboljša. Posebno zanimanje je pokazal za vprašanje pobijanja brezposelnosti med ljudstvom ter za socialno zaščito otrok, posebno kmetskih. Zanimal se je tudi za število brezposelnih učiteljev in učiteljic ter podudari, da je danes v naši državi 1300 oddelkov, na katerih bo treba nujno izpolniti prazna mesta. Zato je v proračunu zagotovljen tudi nov kredit.

Zastopniki učiteljskega združenja so odšli od tega sprejema pri predsedniku vlade z veliko vero, da se bodo razmere našega šolstva v bodoče znatno zboljšale.

Chamberlain o obrambi Velike Britanije

London, 21. febr. AA. Reuter: Na popoldanski seji spodnjega doma je spregovoril ministrski predsednik Chamberlain zadnje besede v razpravi o narodni obrambi. Poudaril je najprej razliko med večerajšjo in prejšnjimi razpravami o narodni obrambi. Nato pa zavrnil nekatere trditve opozicije. Potem pa je med drugim povedal tole: »Dolgo razdobje naporov in priprav zdaj začenja roditi sadove. Zadnjih nekaj mesecev je vojaška oprema in proizvodnja municije vseh vrst znatno narasla. Ne bo več dolgo, ko bomo mogli reči, da tudi varnostni ukrepi pred napadi iz zraka dajejo uspehe, ki jih želimo. Novi minister za koordinacijo narodne obrambe lord Chatfield ima mnogokušenj, ker je imel mnogo prilike nadzorovati dela za narodno obrambo. Bil bi zločin — je dejal Chamberlain — dopustiti, da se položaj razvija, pri tem pa da ne bi storili vse potrebno, da bi potek dogodkov obrnili v pravo smer in zadržali ta razvoj. Če bi mogel verovati, da bi konferenca vodilnih narodov zdaj mogla roditi učinkovite uspehe, ne bi okleval in bi jo sklical takoj. Ne smatram, da bi bilo še pametno staviti tak predlog. Toda morda bi bilo slabo, če bi mi pokazali preveč zaupanja. Če je res, da tudi drugi nimajo več napadalnih namenov, moramo priti do zaključka, da to morilno orožje kopicimo zaradi nesporazuma.

Na koncu svojega govora se je Chamberlain zavzemal za to, da se tekmia v oboroževanju ustavi. Naša dolžnost je — je zaključil svoj govor Chamberlain — da izkoristimo vsako priliko, da bi preprečili vlade drugih držav, kako nes pametno je tekmovanje v oboroževanju, ki se ga vsi udeležujemo, in da naredimo konec položaju, ki bi upropastil vsako državo v Evropi, če bi se nadaljeval.

Pomoč Anglije češkoslovaški republiki

London, 21. febr. AA. Reuter: Zakon o finančni pomoči Češkoslovaški, ki je bil sprejet v spodnjem domu, so brali danes v zgornjem domu. Pri glasovanju glasovi niso bili deljeni.

Kitajski letalski poraz

Pejping, 21. febr. AA. Reuter: Predstavnik japonske vojske je izjavil, da je bilo včeraj šeststreljenih 36 kitajskih letal, ki so hotela izvesti napad na japonske bombnike nad Landčauom,

Maribor

Ukrepi proti beračenju

Mestna občina je izdala sledeči proglas: Na konferenci socialnih referentov slovenskih mestnih občin so bili proti beračenju sprejeti sledeči sklepi: 1. Mestno prebivalstvo se pozove, da ne podpira beračenja s kakršnimikoli milodari, marveč se prepusti podpiranje siromašnih oseb mestnim občinam, ki razpolagajo s potrebno kontrolo in evidenco. 2. Policijska oblast se pozove, da bolj strogo postopa ne je proti javnemu beračenju, ienveč tudi proti beračenju od hiše do hiše. 3. Poskrbi se naj, da se predpiši proti beračenju strožje izvajajo, občine pa naj s primerno okrho posekajo, da bodo odpadli vzroki beračenja. 4. Nepobuljivi berači naj se oddajo v zavode. — V emislu točke 1. se mariborsko mestno prebivalstvo poziva, da napoti vsakega prosjaka na socialno-politični oddelke mestnega poglavarstva Rolovčevem trgu 9, kjer se bo resnično potrebnim in upravičenim nudila potrebna pomoč: delazmožni bodo zaposleni pri javnih delih, delazmožni (starcí, onemogli in otroci) pa oddani v zavodovo ali drugo oskrbo, dočim bodo tuje osebe, ki se zadržujejo v mestu brez dela ali sredstev ali prihajajo v mesto samo beračiti, odgonosko odpravljene v domovinsko občino. Beračenje ni le nadležno, ampak tudi škoduje tujkemu prometu in zavaja zlasti mladino k delamrznosti in nemoralnemu življenju. Mariborsko mestno prebivalstvo naj stremiljenje mstne občine in varnostnih organov po popolni odpravi beračenja v mestu podpira s tem, da upošteva zgornja navodila.

Velik tihotapski plen policije

Maribor, 21. febr.

Kljub temu, da naše tihotapce spremlja velika smola, tihotapstvo kar noče ponehati. Še vedno se najdejo ljudje, ki jih mika sicer tveganj pa lep zaslužek, ki ga nudi spretnemu tihotapcu prodaja vtihotapljenega blaga. Oblasti seveda strogo bdijo nad tem početjem, zato pa se jim tudi posreži veliko večino tihotapcev prijeti. Tak primer se je dogodil tudi danes zjutraj. Okoli štirih je neznan možakar s težkim in dobro založenim nahrbtnikom vzbudil na Glavnem mostu sum službočega stražnika Karla Jurkoviča. Možakarja je ustavil in povprašal, s čim neki je tako dobro založen. Odvrnil mu je, da nosi hrano za svojo teto, česar mu pa seveda ni mogel verjeti in ga je zato povabil na policijsko stražnico. Tega vabila pa se je neznanec tako ustrašil, da jo je jadrno uvril preko mostu. Stražnik ga je kmalu došel in odpeljal na stražnico, kjer so ga legitimirali. Izkazalo se je, da so prijeli Franca Rnhovca, vrtnarskega pomočnika iz Ljubljane, v njegovem nahrbtniku pa so našli nič manj ko 11 kg saharina, 104 vžigalnice in 47 paketov igralnih kart, ker je vsekakor velik tihotapski plen.

Pri zaslišanju je Rnhovec pripovedoval, da se je v ponedeljek dopoldne pripeljal iz Ljubljane v Maribor, popoldne ob eni pa se je brez potnega lista, skrit na stranišču, z vlakom odpeljal v Gradec, kjer je nakupil blago, katerega je nato izročil nekemu vlakovodji, ki ga je skril na strehi nekega vagona, on sam pa se je zopet brez potnega lista pripeljal v Maribor. Na kolodvoru je s strehe vzel nahrbtnik ter preko tračnic odšel na cesto. Name-raval je peš proti Ljubljani, med potjo pa bi skušal tihotapsko blago prodati, kar bi se mu tudi posrečilo, da ga ni opazilo budno oko policijskega stražnika Jurkoviča, ki si gotovo nagrado, ki jo bo dobil, zaslužil.

Danes sveže namočena polenovka v trgovini JOS. SKAZA, MARIBOR, GLAVNI TRG.

m V cerkvi sv. Rešnjega Telesa bo v nedeljo, 26. t. m., zopet lepa slovesnost. Gospod Ludvik Voršič in njegova žena sta za cerkev kupila 10 lepih evharistično-simboličnih slik in podobne križevga pota. Te slike se bodo v nedeljo popoldne ob 5 pri večernih blagoslovih. Obenem se bo takrat postavil tudi križev pot. Cerkevni obred bo izvršil pater gvardijan O. F. M. oziroma njegov zastopnik.

m Sahovska sekcija SK Maratona ima v četrtek zvečer ob 7 v lokalu v Mikšičevi ulici svoj se-stanek. Vabljeni tudi novi člani.

KULTURNI OBZORNIK

E. Kalman: Jesenski manevri

Operetna premiera.

Moč Kalmanove umetnosti sega prav gotovo iznad povprečja in njena glavna vrednota raste iz zavesti, da ima umetnost svoje lastne in svobodne postave, ki niso odvisne od nesvobodne samovoljnosti raznih človekovih nagnjenj. V tem je zajeta neka klasična značilnost, ki jo upošteva tudi na novo uprizorjena Kalmanova opereta, in ki vpliva na vsebino in na glasbo. Res, da je vsebina lahka in površna in res, da je prav tako tudi glasba. Toda iz ene in druge odsevajo utrinki pravega umetniškega navdiha, ki označujejo celoto za resnobno umetniško tvorbo šaljivega značaja. — Po vsebini se ta ozko dotika dunajskega operetnega sloga, ki že kar okorelo zajema ljubavni odnos iz plemiških krogov ter ga po prav tako določeni arhitektonski osnovi razvija skozi prvo in drugo dejanje do neugodnega vzleta ter ga v tretjem zopet razveže v najsrečnejši zaključek. Prav tako pa je na značaj dunajske operetne tvorbnosti oprta tudi glasba, ki je polna sočne in mehke melodioznosti ter vabljivo valuje ritmike.

Ta dunajska poteza umetnine pa zahteva še celo s svojo plemiško okolico posebne ubranosti, dražesti in plemenitosti v podobi sami in v igri. In te zahteve, ki se pri nas vedno znova obupno bore pri uprizar-

janju za svojo izpolnitev, so kot ponavadi ostale tudi sedaj neizpolnjene, kajti dani položaj gledališča nikakor ni kos nalogam, kot jih stavi resnična opereta v svojem polnem sijaju. Preborna ostaja vedno zunanja podoba, preokorna tudi igra, ki jo stalno zadržuje dober delez dilantizma. — Saj je to res stara in že kar obrabljena pesem, ali kaj, ko so nedostatk našega operetnega uprizarjanja še mnogo trdovratnejši in tako ukoreninjeni, da jih ne odpravi še tako velik napor. Pri posameznikih napora res ne primanjkuje, kot je dokazal v režiji Drago Zupan, ki je pa morda v obzirnosti le preveč zadržan nasproti vidnim ne-talentom. Treba je pač imeti v zavesti, da je opereta zveza drame in opere in da zahteva od upodabjalcev zmisla za živo igro, za petje in za zdravo govorico, kar je pa v eni osebi kaj redko združeno samo po sebi in čemur je tedaj treba šole in zopet šole. In kot posebej opera in drama, zahteva tudi opereta zase dovršene umetniško strokovne izdelanosti.

Pač pa je bila uprizoritev skrbno podana z glasbene strani. Vinko Šušteršič, ki je vodil glasbeni del, je s praviim okusom izgladil glasbene misli zlasti v orkestru in jim dal primeren povdarek, kar je bilo v celoti v očiten prid.

V. U.

Ob razstavi italijanske knjige

Mario Nordio: Evropa s 40° mrzlice

Tržaški časninar Mario Nordio, ki slovi v italijanskem novinarstvu kot zunanje-politični strokovnjak izredne intuicije, je za božič izdal knjigo »Evropa s 40 gradic«, — (Evropa s 40 stopinjami mrzlice, (Istituto edizioni accademiche, Udine). Na teh straneh je Nordio z lahkotno besedo a zelo plastično narisal stvari, ki jih je sam videl in doživel v mrzlični jeseni 1938, »ko je stava med vojno in mirom stala v razmerju 8:1«. Dva meseca zgodovine, dva odločilna meseca, v katerih se je, dvajset let po svetovni vojni, izpremenilo obličje Evrope in se je pokazalo novo ravnotežje političnih sil, je Nordio opisal v živobarnih slikah. Njegova knjiga je posebno zanimiva še zato, ker gleda stvari in dogodke z ostrega zrelščila nemško-italijanske osi in kar daje knjigi borben značaj.

Knjiga se začne z opisom zadnje konference Male zveze na Bledu 23. avg. 1938. G. Stojadinović z odločno roko pripravlja sporazum z Ogrsko, izglajuje naspotila, uveljavlja svoj predlog, naj Mala zveza dovoli Ogrski oborožitev. Težavni in burni razgovori trajajo tri dni in končajo srečno. Toda Mala zveza se je spremenila, »našla je svoj grob v zelenih vodah Blejskega jezera«, tako prerokuje Nordio.

To poglavje, napisano jeseni, že odkriva nove črte jugoslovanske politike: sporazum na vseh mejah, tudi z Ogrsko; ta problem je g. Stojadinović že rešil, ko je 450.000 Madjarom, ki so jih mirovne pogodbe prisilile Jugoslavijo, zagotovil kulturne in socialne pravice. Ta stvarna ugotovitev spominja bravcu nehotne na dejstvo, da so zadovoljne manjine na vseh mejah vedno in povsod most med državami in narodi.

Drugi del knjige opisuje doživljanje na kongresu nacistične stranke v Nürnbergu od 5. do 12. septembra. Pisatelj je zajel duha, mitos, ideologijo nacistične stranke, ki jo ocenjuje seveda pozitivno in jo smatra za silo, ki je prerodila nemški narod. Pred nami nastopa masa kot kolektivno bitje, ogromno, strumno, slepo pokorno bitje, ki deluje pod magično silo mitosa in iracionalnih čustev. Pisatelj osvetljuje razne strani tega bitja zelo nazorno in plastično in jih presoja z veliko naklonjenostjo.

Kongres narodno-socialistične stranke doseže vrhunec s Hitlerjevim govorom dne 12. sept., s katerim se je sprožil zgodovinski preokret v Evropi. Nordio je ta prizor mojstrski opisal.

Toplomer se dviga, mrzliza narasča. Nordio živahno opisuje zgodovinski 29. september, ko se je vršil posvet štirih načelnikov v Monakovem. Mrzlota je na višku, gre za vojno ali mir. Konferenca reši mir, a spremeni lice Srednje Evrope. Nordio koraka z nemškimi četami v eu-detsko ozemlje, kjer se zmagoslavni krik veselja Nemcev meša z obupno žalostjo okrnjenega naroda češkega. Sledi obširno poglavje o dramatičnem padcu češke prve češke republike; mestoma tu pisatelj, ki ga sicer odlikuje fin okus in oster čut za mero, izreka sodbe, ki pred zgodovinsko kritiko ne bi vzdržale. Sledi še temperamentalni opis razsodišča v Belvederu, ki je določilo meje med Češko-Slovaško in Ogrsko.

Nordio je te politične doživljanje in vtise pisal sproti, bočno, zato so tako sveži, a seveda nimajo niti namena stvari poglobljati. Osnovna politična misel te knjige je, da se ob osišču Rim-Berlin snuje nova Evropa, ki jo bodo obvladovali mladi, disciplinirani narodi. In Nordio smatra, da smo napravili prvi korak proti novi Evropi v teh dveh mesecih, ki jih je on v svojem smislu mojstrski prikazal.

P. K.

Italijansko mladinsko slovstvo

Zadnje mesece se vedno v večjih in pogostnejših nakladah tiskajo listi v podobah za mladino. Tudi za najmanjše že. — Nekaj, česar Jugoslavija, žal, še ni izvedla, a bi bilo kulturno in pa (tudi gospodarsko!) sila dobičkonosno.

Mladinski mesečniki in slikanice te vrzeli ne morejo izpolniti. Časnik s podobami za otroke Slovincem še vedno manjka! — Italijanski otrok ga ima, čeprav ni vzgojni, še manj pa versko vzgojni. Večina so to tedniki, običajne časniške oblike s pustolovinami in barvah v »indijanskem slogu in s kratkim besedilom pod sliko.

Zdaj hočejo za to poklicani tudi tu nekaj reda postaviti. Pod Marinettijevim vodstvom se bodo 9. in 10. novembra zbrali v Bologni mladinski pisatelji in založniki na veliko zborovanje. Seveda je zborovanje pod okriljem in s podporo vlade. Razpravljali bodo v prvi vrsti, kako prirediti mladinske liste, da bodo ustrezali novi fašistični miselnosti. Govora bo tudi o otroškem dnevniku in o otroških knjižnicah, ki bodo državne ustanove. Poseben ošek bo razpravljaj, kaj otrok najraje bere, kakšna snov v barvah (pisanke) so mu najbolj všeč, kakšen bodi odnos med otroško knjigo in kinom in radijem. Vsa ta vprašanja bodo pretresli in postavili mladinsko slovstvo na nove osnove. Pojavljajo se pa glasovi, da so pritegnili k odločitvam preveč le pisatelje in premalo vzgojevalce in katehete.

Emil Salgari. Pobude za novo mladinsko slovstvo so vzbudile tudi spomin na največjega italijanskega mladinskega pisatelja Salgarija († leta

1911). Ta je italijanski Karl May ali Jules Verne. Sestavil se je poseben odbor iz akademikov, pisateljev in znanstvenikov za njegovo proslavo.

Pa jo je mož tudi zares zaslužil. Že število njegovih del je skoro nedosegljivo: 150 potopisnih in slanih romanov ter 250 krajših novel in opisov. Salgarijevi spisi so prevedeni tudi v azijske jezike. Naklada nekaterih knjig gre v milijon. Nadkrilil je celo Carduccijsa. Najbolj znani romani, ki jih še danes mladina željno prebira so: Jungla nera (Črna džungla), La favorita del Mahdi (Mahdijeva izbranka), Il capitano tempesta (Kapitan nevihta). Dela so pisana z ljubeznijo do mladine, preveča jih navdušenje za moška in junaška dejanja. Zato so za mladino precej vzgojna.

Pa tudi Salgari, katerega so največji tedajni pisatelji (De Amicis, Fogazzaro) visoko cenili, je bil značajan mož. Prav po verzu živi, umrje brez denarja; je tudi on delal kot črna živina v kmečki bajti v turinskem predmestju po osem ur dnevno iz ljubezni do malih. Srečno rad jim je pisal svoje povesti o daljnih deželah in junaških mozh. Sam je tudi ilustriral. Ob smrti je zapustil v največji bedi sedem otrok. Založniki so pa obogateli. Nek založnik, ki ga je bil zavaroval za življenje, je v taknil v žep celo 50.000 lir zavarovalnine.

Danes izdaja posebna družba »Salgari Film« vse njegove knjige v filmu in ima velikanke dobičke. Tudi običajna ironija pisateljskih usod.

R. B.

Papini: Leonardo da Vinci

»Edizioni Romac« napoveduje za mesec maj novo knjigo znanega katoliškega pisatelja Papinija. Na evropskem književnem trgu je vsaka Papinijeva knjiga dogodek, a toplot je pričakovanje še bolj nestrpno kajti napovedano delo je literarna monografija »Leonardo da Vinci«, knjiga s katero se Papini bavi že skoro petindvajset let. Z njo hoče postaviti svojo najboljšo umetnino kot nekakšno slovo. Papini piše namreč z veliko muko, ker je skoro docela izgubil vid in si mora pomagati z lečo. Iz tega razloga je tudi zapustil stolično italijanske literature na bolonjski univerzi.

O knjigi bomo obširneje poročali ko jo izide.

Velik uspeh plesnega para Pie in Pina Makarja v Münchenskem državnem narodnem gledališču. — Kakor poroča »Völkischer Beobachter« 21. t. m. pod naslovom »Velik uspeh jugoslovanskega baletnega komponista«, sta Pina in Pino Makar nastopila v münchenskem nacionalnem gledališču s prvo uprizoritvijo baleta »Hudič na vasi«, s katerim sta gostovala tudi že v ljubljanskem gledališču, ter dosegla velik uspeh. Kritiki Heinrich Stahl hvali njegovo poduhovljenost, njegovo zvezo s pravim plesom, ki je v sorodstvu s klasičnim ter ruskim. Hvali pa tudi sestavine baleta, njegovo rasno svojstvenost, pravilnost ter povezanost z ljubeznijo, posebno pa se ustavlja še ob glasbenem delu ter hvali komponista Lhotka. »Nad vsem pa se boji temperamentna neženost in plastično pripovedni plesni jezik duhovno sorodnega plesnega para Pie in Pina Makarja. Pia napravila vsak gib in vsako kretnjo s prirojeno gracio žensko lepo. Pina pa jo dopolnjuje z moško odločnostjo in izkovanostjo virtuoznosti. Oba pa sta brez primere popolna v vseh izvajanjih.« Konča pa: »Odobranje je bilo že po prvih prizorih navdušeno močno, ter se je združeval k velikim in dolgotrajnim ovacijam za Pina in Pina Makarja, kakor tudi za komponista Frana Lhotka, baletnega mojstra Ludvika Sieverta, plesalce Meinhardta ter za vse sodelujoče.« Tako pohvala v vodilnem nemškem listu je za naše umetnike veliko priznanje in odlikovanje ter ga beležimo s ponosom.

Najstarejši rokopis Mahabarate, sanskritskega veledela, je kupil institut za vzhodne vede v Poona. Ta dragoceni spomenik enega najstarejših jezikov je star čez 800 let, je pa prepis starejših posnetkov. Ta institut ima namen sčasoma zbrati vse spomenike sanskrita ter jih hraniti v svojih prostorih in jih vnovič preštudirati.

Posebne znamke Podkarpatske Rusije. V sporazumu s centralnim ministrstvom v Pragi bo ukrajinsko ministrstvo za pošte v Chustu začelo izdajati posebne poštne znamke ter spominske bloke za zbiratelje znamk. Znamke bodo predstavljale leseno ukrajinsko cerkevico na zlatem ozadiju, ki je barva podkarpatskoruskega grba. Napis bo datiran z dnem odprtja ukrajinskega parlamenta. Cena spominskega bloka bo veljala 5 K ter je namenjena za dobrodelne namene.

Radio na Poljskem v letih 1935—1938 je naslov knjižice, ki jo je izdala poljska radio postaja. Uvodni članek informira bralca o udeležbi radia pri službi naroda in države. Po vrsti sledi na to opis vseh poljskih radio postaj ter karakteristika programa v raznih dobah. Ostali članki govore o delovanju radia na drugih umetnostnih področjih, prosvetnem ter informacijskem in zabavnem. Posebno so omenjene investicije poljskega radia ter razvoj radiofonije v državi. Končna poglavja pa govore o stikih poljskega radia z inozemstvom ter finančna bilanca. Knjižico krasijo mnogo posnetkov glavnih postaj kakor tudi glavnih predstavnikov poljskega radia ter glavnih govornikov in predavateljev ter umetnikov, ki sodelujejo stalno pri izvajanju programa. Obenem pa tudi mnogo tabel, ki statistično ponazarjajo omenjene članke. Naslov knjige je: »Radio w Polsce w latach 1935-38«.

Smučarske tekme ZFO in ZDK na Jelovci.

Foto: I. K-er.

Gornja slika je posneta med sv. mašo, ki jo je daroval g. dr. Blatnik. Srednja slika predstavlja tekmovalke na štartu za smuk, spodnja leva tekmovalko pri smuku, desna pa tekmovalca pri skoku.

ŠPORT

Pomemben smuč. tečaj na Gorjušah

Važen mejnik v razvoju našega smučanja je bil postavljen na smučarskem tečaju za učitelje ljudskih šol na Gorjušah v dneh od 5. do 12. febr 1939.

Na pobudo učiteljstva je Jugosl. zimsko športna zveza (JZSZ) v Ljubljani ob svojih stroških priredila ta tečaj. V njem se je teoretično in praktično izvečalo v smučanju 13 slov. učiteljev iz krajev, kjer bi moglo biti smučanje ljudska potreba. Prvikrat so se na smučskem tečaju prirejali metodični smučski nastopi za šolsko mladino, ki so jih izvajali tečajniki-učitelji pod strokovnim vodstvom vodje Janka Zihlerja. V tem tečaju so se polagali temelji za dvig ljudskega smučanja kot življenske potrebe v naših planinskih predelih.

Smučanje je danes preveč utesneno v pojem »šport« in se tudi v tej panogi pojavljajo zmotni cilji, to je lov za rekordi. Za dvig smučanja je brez dvoma močno uplivala tudi moda nositi »dilece«, kar pa se je tudi že preživelo. Bati se je, da bo tudi smučanje postala le zadeva športnikov. Zato je pravilno, da se postavi smučanje na edino pravo bazo življenske potrebe ljudstva in pripomočka zimski turisti. Slovenija ima vse predpogoje za razvoj ljudskega smučanja, treba je le sistematičnega uvajanja, kar pa bo zmoglo le učiteljstvo, ki živi neposredno med ljudstvom in ima za to strokovno izobrazbo. Predpogoj za popoln uspeh pa je, da se uvede smučanje v ljudske šole kot obvezni predmet za kraje, kjer so dani terenski pogoji. Dvignimo tudi v športu zaklade svoje krasne zemlje in zanemarjene zmožnosti našega zdravega naroda v korist ljudstva in države. Ako bo smučanje zajelo široke ljudske plasti, se tudi ni bati, da bi izostali najodličnejši uspehi naših bodočih tekmovalcev in prav v tej disciplini mogli pokazati tujini največje uspehe.

Tečaj se je dovršil s popolnim uspehom. Saj so bili dani vsi predpogoji: krasno vreme, ugodne snežne in terenske prilike, dobra volja in discipliniranost tečajnikov, predvsem pa odlično strokovno vodstvo smučkega učitelja Janka Zihlerja. Na tečaju je bilo podanih nad 20 predavanj iz vseh panog smučanja, tečajniki so izvedli 14 metodnihih nastopov s šolsko mladino, praktično so bili uvedeni vsi smučski liki. Jedro tečajnega po-

uka pa je bila metodika in snov smučarskega pouka v ljudski šoli ali na tečajih za ljudstvo. Praktično so tečajniki izvedli dva poldnevna izleta, tako na Vodnikov razglednik z edinstvenim pogledom na bohinjsko kotlino in na premalo znani Galetovec (1300 m) nad Bohinjsko Belo.

Za vzorec je vodstvo s tečajniki izvedlo še tekme za tečajnike v teku, smuku in slalomu.

Organizacija tečaja in disciplina sta bila na višku in je bil dosežen popoln uspeh.

J. Z. S. Z. je s tem tečajem podala dokaz pravičnega razumevanja športa in bo ob nadaljnjem delu v tem pravcu žela v prihodnjih letih največje uspehe.

Tudi prosvetna uprava je pokazala popolno razumevanje in priznanje s tem, da je tečajnikom odobrila potrebni dopust.

Smučarski tečaj so tečajniki zaključili s sv. mašo na bližnjem Koprivniku, kjer so se s pesmijo v čast božjo poslovili od tega planinskega raja.

Smuk z Zelenice

Razpis tekme v smuku z Zelenice za pokal tvrde Glazmann in Gassner. Športni klub Tržič razpisuje medklubsko tekmo z Zelenice za predhodni pokal tvrde Glazmann in Gassner v Tržiču, ki se bo vršila dne 26. februarja 1939 s startom na zeleničkem sedlu ter cilijem pri cestarju. Start ob 13. Zrebanje startnih števil ob 10.

Teknuje se po pravilih JZSZ s kvalifikacijo moštev in posameznikov. Pokal si priboji v prehodno last moštvo treh tekmovalcev enega kluba, ki dosežejo najboljši skupni čas. Pokal preide v trajno last kluba, ki si ga priboji trikrat zapored ali petkrat v preloških. Trije prvoplasirani prejmejo častna darila. Prijavnina je 10 din. Prijave pošljite najkasneje do poka 34. t. m. na Športni klub Tržič. Naknadne prijave se sprejemajo tik pred zrebanjem v koči na Zelenici.

Makarjevci planinski spisi: Subskripcijska doba za prednoročno drugo in tretje knjige Makarjevih spisov traja do 15. marca 1939. Prednoročila po subskripcijskih cenah sprejema edinolepisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1. Po 15. marcu t. l. bodo že voljavne knjižnične cene, ki pa so precej višje od tih v prednoročju. Naročniki prve knjige Makarjevih spisov bodo zanesljivo sezili tudi po nadaljnjih dveh knjigah našega znanega planinskega pisatelja. Število naklade bo določeno po številu prednoročnikov. V interesu vsakega naročnika prve knjige je, da naroči v pisarni SPD nemudoma tudi drugo in tretjo knjigo.

SK Ilirija razpisuje državno prvenstvo za mladino dne 4. in 5. marca 1939 v Planici za juniorje letniki 1929-31, narasčali let. 1922-23, mladino A, let. 1924-25 in mladino B, let. 1926 in mlajše.

Po smučarskih tekmah ZFO in ZDK

Z nedeljskimi smučarskimi tekmami na Jelovci in na Vodica nad Kropo je končala Zveza fantovskih odsekov svoje druge tekme za prvenstvo v smučanju, Zveza dekliških krožkov pa prve. Oboje tekme so tudi letos v vsakem pogledu najlepše izpadle in so pokazali fantje velik napredek od lanskega leta tako po številu kakor po kvaliteti. Dekliške tekme so bile prve in so tako izpadle, da smo lahko z njimi prav zadovoljni.

Letošnje smučarske tekme so ponovno dokazale, da se goje v naših fantovskih odsekih in dekliških krožkih telesne vaje z največjim zanimanjem in z vso resnostjo. Ne samo telovadba, ki je v fantovskih in dekliških vrstah na visoki stopnji, temveč tudi šport se goji prav z isto vneto in z istim veseljem. Letošnje smučarske tekme so najboljši dokaz za to. Le po tej poti naprej in naši mladinski organizaciji bosta šli od leta do leta do večjih uspehov in do lepših zmag.

Ob tej priliki ne smemo pozabiti omeniti velike poštvalnosti fantov iz odseka Kropa, ki so napravili vse, da je prireditelj najlepše in brez najmanjših zaprek izpadla. Delali so tako rekoč noč in dan, da so pripravili skakalnice in so trasirali vse proge za tek in smuk. In tudi prebivalci Kroke so sli prirediteljem v vsakem oziru na roko. Vsem še enkrat najskrenejša zahvala.

ZDK

Odbojka. Članicam in mladencem ljubljanskih krožkov, ki trenirajo odbojko, sporočamo, da vaje ob četrtih in petkih do 9. marca odpadejo.

Smolej Franc, naš najodličnejši smučarski tekač, ki je v Zakonem dosegel med najboljšimi smučarji sveta v teku na 50 km nad vse častno deveto mesto in postal prvak Srednje Evrope. — Njegov uspeh občudujejo vsi.